

DEMOKRACIJA

O t. i. udbovskih dosjeh smo se pogovarjali z mag. Vladimirjem Žumrom, ki pravi, da je Arhiv Republike Slovenije dobil močno selekcionirano gradivo. Del gradiva pa še vedno nezakonito hrani Sova.

ŠIFRE NADZOROVANIH

LZW456789

KGH159753

WKI456324

RJM457891

LOP458761

QPE789325

IRU520486

RKR458789

RKR458789

KGH159753

WKI456324

RJM457891

WKI456324

IRU520486

LZW456789

RKR458789

GRADIVO JE BILO PREČIŠČENO

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

POGOVOR

Mag. Andrej Aplenc

Razritje tržnice bi pomenilo njeno uničenje

KOLUMNA

**Dr. Matej
Makarovič**

Več smeha,
več žura!

Minister za zdravje opozarja:
Prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju!

Stari kadri dvigajo glave

Metod Berlec

Na velikonočni petek se je v državnem zboru sešla koordinacija parlamentarnih strank, ki jo je sklical predsednik vlade Janez Janša. Govorili so o predlogu sporazuma o sodelovanju parlamentarnih strank v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji, o pokrajinski zakonodaji, odnosih s Hrvaško in predlogu ustavnega zakona o t. i. izbrisanih. Pri prvem so dosegli soglasje o podpisu sporazuma, ki ga je pripravila vlada, pri čemer ostaja odprto, kaj natančno naj bi v sporazumu pisalo. Opozicija se ne želi niti v času predsedovanja odpovedati napadom na vlado, ali kot sami radi rečejo, nadzoru nad oblastjo. Drugačnega mnenja so v vladi. Predsedovanje EU v prvi polovici prihodnjega leta je priložnost, da se Slovenija izkaže kot verodostojna in sposobna mlada država. To je čas, ko je treba zaradi višjih nacionalnih (državnih) interesov stopiti skupaj in poskrbeti za promocijo naše države, pa čeprav se to sliši za nekatere nekoliko patetično. Pri pokrajinski zakonodaji so se načelno strinjali, naj ne bi ustanovili več kot štirinajst pokrajin. Hkrati naj bi poskrbeli, da se birokratski aparat ne bi razširil, kar seveda ne bo lahko. To naj bi omogočal enotirni sistem upravljanja. Glede odnosov s Hrvaško je bilo večinsko stališče strank, da ne zaostrejuje odnosov z južno sosedo z raznimi resolucijami, ampak poskušajo znova odprta vprašanja rešiti z dvostranskimi pogovori ali morda z mediacijo. Svojo resolucijo oziroma dokument je umaknila vlada, ki je dokument pripravila pod vodstvom zunanjega ministra Dimitrija Rupla. SLS in SNS pa še vedno vztrajata pri svojih resolucijah, ki ju bosta očitno poskušali unovčiti v predvolilne namene. Resolucija SNS je z zahtevo, naj bo meja pri Reki, neresna, resolucija SLS pa je nedodelan papir, ki ne prinaša nič bistveno novega. Na sestanku se je pokazalo, da zaradi razpada poslanske skupine LDS po novem le obstaja možnost, da se doseže kompromis glede sprejetja ustavnega zakona o t. i. izbrisanih. V Lahovnikovki skupini nepovezanih poslancev

pa se zavedajo, da vztrajanje na ekstremnih stališčih pri tem vprašanju nikomur ne koristi.

Vsekakor je mogoče petkov sestanek oceniti pozitivno, saj se je ob zadnjih napetostih, povezanih s Sovo, pokazalo, da bo opozicija s pomočjo dela medijev poskušala narediti vse, da čim bolj diskreditira sedanjo vladno koalicijo, še posebej predsednika vlade Janez Janšo. Očitno je, da prej Davorin Terčon in sedaj Dušan Kumer kot predsednika parlamentarne komisije za nadzor varnostno-obveščevalnih služb nimata resnih namenov, da bi se vzpostavil učinkovit nadzor nad Slovensko varnostno-obveščevalno agencijo. Po mnenju poznavalcev želita skupaj s somišljeniki s svojim delovanjem vladni delovni skupini preprečiti nadzor nad Sovo. Tako naj bi jima ustrezalo sedanje stanje v agenciji, kjer imajo še vedno precej vpliva kadri nekdanje Službe državne varnosti in različni Drnovškovi ljudje. Njuno ravnanje ne preseneča, če vemo, da je recimo Dušan Kumer leta 1986, ko so ljudje začeli zapuščati partijo, postal predsednik občinskega komiteja Zveze komunistov Slovenije Ljubljana-Šiška, kasneje, v začetku devetdesetih let, pa je vodil proces združevanja levih strank v Združeno listo socialnih demokratov. Verjetno v tem lahko najdemo razloge, zakaj nima interesa, da bi slovenska država naredila dokončen prelom med sedanjo Sovo in nekdanjo Službo državne varnosti.

Ob koncu moramo spomniti, da so nekateri mediji vsa devetdeseta leta dobivali informacije za svoje pisanje od uslužbencev Sove in pripadnikov kriminalistične policije. Z njimi so poskušali diskreditirati vodilne opozicijske politike. Še posebej priljubljena tarča je bil predsednik SDS Janez Janša. Danes pa prav ti mediji in novinarji na veliko modrujejo o morebitnih zlorabah, čeprav so sami v preteklosti s pomočjo starih kadrov in njihovih prirejenih informacij to ves čas počeli. Sedanja vlada mora zato zagotoviti, da se to v prihodnje ne bo več dogajalo. **D**

Davorin Terčon in sedaj Dušan Kumer kot predsednika parlamentarne komisije za nadzor varnostno-obveščevalnih služb nimata resnih namenov, da bi se vzpostavil učinkovit nadzor nad Sovo.

UVODNE STRANI

- 9 Med cenzuro in sprenevedanjem
- 10 Pogledi: Čedalje bolje
- 11 Za normalnega predsednika

POLITIKA

- 12 Enotni pred Evropo?
- 14 Milijoni za moža Majde Širca
- 18 O Lipici in Kosovi komisiji

SLOVENIJA

- 20 Dohodnina za leto 2006
- 22 Kdo se boji zasebnitva?
- 24 Maribor pod novim županom
- 26 Narava vrača udarec
- 28 Različno o lovstvu

TUJINA

- 29 Teden dni v prepadu Evrope
- 32 **Globus:** Clintonova odlična
- 33 **Tuji tisk:** Egipt – raj za arheologe

INTERVJU

- 34 Mag. Vladimir Žumer

NEKOČ IN DANES

- 38 Stolnica – spomenik baroka
- 41 Mojstrovine klasične glasbe
- 42 **Naši kraji:** Lendava

KULTURA

- 46 Povezovanje naših gledališč
- 47 Svitki v katalogu

OGLEDALO

- 49 **Film:** Dvojna igra
- 50 **Avtomobilizem:** Mazda BT-50
- 52 **Zdravje:** Nebodigatreba – celulit
- 54 **Šport:** Rajgel prišel sanirat klub
- 56 **Črna kronika:** Pozabljive priče
- 59 **Rumeno:** Blagoslov motorjev
- 60 **TV Kuloar:** Bastard iz prepričanja
- 62 **Kronika časa:** Začetek homeopatije
- 66 Bo Lukšič nasledil Pahorja?

34 Intervju: mag. Vladimir Žumer

Če beremo zakon o Sovi iz leta 1999, bi morali oddati vse, kar je nastalo do leta 1991, vendar je bil v naši novonastali državi problem, da nismo prekinili z delovanjem nekdanje SDV, kot se je to zgodilo v Romuniji s Securitatejem ali v Nemčiji s Stasijem.

12 Enotni pred Evropo

Tokratni poskus poenotenja političnega prostora pred predsedovanjem Slovenije Evropski uniji prihodnje leto naj bi pomenil predvsem enotno nastopanje slovenske politike v odnosu do nekaterih žgočih političnih vprašanj, kot so na primer odnos do Hrvaške, uvedba pokrajin in ureditev problema t. i. izbrisanih.

14 Milijoni za moža Majde Širca

Poslanka Majda Širca in njen nekdanji strankarski kolega Jožef Školč sta med letoma 1996 in 2000 podjetju Vojteha Ravnikarja, moža Majde Širca, odobrila lepo vsoto denarja. Ravnikarjevo podjetje Piranesi je poslovalo z državo, čeprav ne bi smelo.

18 O Lipici in Kosovi komisiji

Ustavno sodišče RS je sprejelo dve odmevnejši odločitvi. Prva se je nanašala na presojo ustavnosti zakona o Kobilarni Lipica ter programa varstva in razvoja kobilarne v letih od 2006 do 2010, druga pa na zakon o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan
Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu.

Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Razritje tržnice bi pomenilo njeno uničenje

Aleš Kocjan

O nekaterih žgočih vprašanjih, povezanih s Triglavskim narodnim parkom, graditvijo vetrnih elektrarn in parkirne hiše pod ljubljansko tržnico, smo se pogovarjali z mag. Andrejem Aplencem.

Ste predstavnik Zavoda za oživitev civilne družbe, ki je tudi član Koalicije za Triglavski narodni park (TNP). Kot je znano, si koalicija prizadeva za sprejetje novega zakona o TNP. Kaj vas v zdajšnjem zakonu najbolj moti?

Pravni okvir zavarovanja Julijskih Alp se je z leti spreminjal, od pobude Albina Belarja leta 1908, Spomenice muzejskega društva leta 1920, zavarovanega območja Triglavskih jezer leta 1924, ustanovitve parka leta 1961 do sedanjega zakona iz leta 1981. Sedaj je potreben nov pravni okvir, ki bo upošteval določila Mednarodne zveze za ohranjanje narave in naravnih virov v skladu s prakso v narodnih parkih drugih držav EU. V zakon je treba nujno vključiti stroge kazenske sankcije vseh kršitev zakona, kot so na primer črne gradnje in izritja traktorskih poti, do katerih je prišlo leta 2005, in dati denarne vzpodbude lokalnim prebivalcem, da bodo tudi oni imeli koristi in bodo podpirali nov zakon, kot je to praksa v drugih državah EU. Tega sedanjega zakona o TNP ne vsebuje.

Župan Zoran Janković je začel s postopki za graditev parkirišča pod ljubljansko tržnico. Kakšno je vaše stališče v zvezi s tem?

Moje stališče je odločno odklonilno. S stališča kulturne dediščine je to utemeljil znani etnolog Damjan Ovscec. Plečnikove arkade in trg morata ostati taka, kot sta, brez dodatnih gradenj ali celo pokrite tržnice, kot jo napoveduje Janković. Razritje trga bi pome-

nilo njegovo uničenje za vedno ne glede na to, da so arheološke najdbe skrajno verjetne. Pod trgom naj bi bilo celo staro pokopališče. Ali bo Janković sedaj zgradil tam kostnico? S prometnega stališča je projekt nesmiseln, cestnih vpadnic tam ni, nastal bi popoln prometni zamašek. Vsa sodobna mesta minimizirajo promet v središču mesta, v Londonu morate plačati 10 funtov, če hočete z avtomobilom vanj. Garaže morajo biti ob vpadnicah, kot je to predlagal dr. France Arhar, in sicer pod Šumijem in pod Kongresnim trgom, tam je vpadnica Barjanska cesta, in predvsem pod Gradom, kar je najboljši predlog, kjer je vpadnica Karlovska cesta.

Pred kratkim je ministrstvo za okolje Elektru Primorska izdalo gradbeno dovoljenje za graditev 29 vetrnic za pridobivanje elektrike na Volovji rebri. Kakšno je vaše stališče do te gradnje?

Graditev vetrnic na Volovji rebri je nedopustna. V tem času je projekt predmet dveh sodnih postopkov v Slovenji in pritožbe na Evropskem sodišču. Slednje je v podobnih zadevah že razsodilo proti Španiji, Nizozemski in Nemčiji, pri čemer gre za vplivna območja Nature 2000. Poleg tega je Volovja reber vodovarstveno območje, ki je edini vir vode za 12.000 prebivalcev. Ob onesnaženju vodnega vira, tu naj spomnim, da je graditev na takih območjih zakonsko prepovedana, bi nastala nepopravljiva škoda. Zato je izdano gradbeno dovoljenje na trhljih pravnih temeljih ne

glede na to, da sodni postopki še potekajo. Obstaja tudi sum finančnega mešetarnjenja, finančna konstrukcija projekta ni transparentna, vmešana pa je tudi politika. Kar pa se vetrnic na sploh tiče, sem tudi v Demokraciji že pred letom dni napisal sledeče: »Na nekaterih lokacijah, kot je npr. kalifornijska puščava, plitvo Baltsko morje, tam, kjer so že okoljsko deloma degradirane pokrajine, avtoceste, industrijske cone itd., so vetrnice opravičljive.« V tem času gradijo vetrnice na Primorskem v režiji podjetja AAE Maribor in temu nihče ne nasprotuje. Res pa je, da je AAE upoštevalo okoljske dejavnike.

Po odstopu ministra Andreja Vizjaka z mesta predsednika nadzornega sveta Holdinga Savskih elektrarn (HSE) ste začasno to funkcijo prevzeli vi. Na nedavni seji ste se že seznanili z rezultati poslovanja družbe v letu 2006. Kako ste zadovoljni z njimi?

Kot namestnik predsednika nadzornega sveta nadomeščam predsednika, dokler sestava NS ne bo dopolnjena in novi predsednik ne bo izvoljen. V preteklem letu je HSE posloval uspešno. Nerevidirano letno poročilo HSE izkazuje čisti dobiček 8,6 milijarde tolarjev, pri čemer se je del tega v znesku 71 milijonov tolarjev porabil za pokrivanje prenesene izgube v skladu z novimi računovodskimi standardi. Nadzorni svet HSE se je s tem seznanil, mnenje njegovih članov pa je, da je holding v preteklem letu posloval zelo dobro. ■

Končno v partiji

Potem ko so poslanci LDS Anton Rop, Marko Pavliha, Darja Lavtižar Bebler in Milan M. Cvikel prestopili v SD, se je dokončno uresničila prerokba, da bodo omenjeni poslanci v političnem smislu postali odrasle osebe. Ker je SD pravna naslednica »matične« komunistične partije, LDS pa njenega podmladka, bi torej lahko rekli, da so »mladinci« končno postali polnopravni člani »avantgarde delavskega razreda«.

ISKRICA

Stare mame

Aleksander Škorc

Saj sem vedel. Med vrsticami sem tudi napovedal, če kdo bere med njimi. Vojna bo. Brat ni dobil evropskih sredstev za nego kokošjih krempljev (kokoši z negovanimi kremplji na pravoslavnih trgih dosegajo višjo ceno). Pravzaprav je sredstva imel že odobrena, a ko je prišel novi minister, je subvencijo nemudoma preklical. Če smo natančni, ukazal je razveljaviti vse na črko "P", rekoč: "Nikoli se ne ve, kje se ti 'ptički' rinejo h koritu." Bratu je tako grozil stečaj (zopet), in ker mu Brat ni bil pripravljen posoditi težko prigaranih evrov, mu ni ostalo drugega, kot da se odloči za vojno.

Za vas smo seveda izvedeli podrobnosti in se s pomočjo pri DJ ukradene kristalne kroglice pozanimali, kako se bo oziroma se je stvar v prihodnosti odvila.

Brat je imel torej s somišljeniki sestanek, kjer jim je razložil načrt udara čez južno mejo:

"Najprej bomo Hrvatom poslali kokoši. Žive. Iz balonov jih bomo pometali na njihove položaje in pri tem glasno opozarjali na ptičjo gripo. To jih bo zanesljivo poginilo v beg. Če so po naključju cepljeni in ne bodo bežali, bom njihove položaje obfrčal osebno. Poskrbel bom, da bo tudi perje frčalo, in to tako močno, da se bo zatemnilo nebo. Mislili bodo, da jih Bog ne mara, in bodo pobegnili. Če pa so neverni, jim bom zapel in zaigral nekaj tako milozvočnega, da bodo vsi planili v jok. V tistem trenutku jih bomo seveda napadli in, jasno, premagali. Preventivno bodo imeli naši s prvovrstnim neprečiščnim voskom iz najboljših čebeljih panjev zamašena ušesa, da ne bi tudi kdo od nas po nesreči podlegel mojim ubranim tonom. Glede voska sem že v dogovoru s Peterletom. Tako. Če smo se tolkli za severno in zahodno mejo, se bomo pa še za južno," je Brat končal nagovor.

Potem sta vino in domoljubje tekla v potokih. Ko je nehalo teči vino, je za čuda usahnilo tudi domoljubje. In ko je prišel dan napada, so nenadoma, skoraj ob isti uri, prav vsem vrlim borcem pomrle stare mame in, oh ti nesreča, vsi so morali za pogrebom. Še večja nesreča je bila, da so bili vsi pogrebi nekje tam daleč, menda čez zahodno mejo ...

Škoda, pa tako dobro je kazalo. Vojne torej ni bilo oziroma je ne bo. Po drugi strani pa je bila tista kristalna krogla v dokaj slabem stanju in bog ve ... no, če kdo vidi DJ, kako kupuje novo zalogo sveč, naj stvar spravi v javnost, ker bi to utegnilo pomeniti, da vojna vseeno bo.

Na stare mame in na prihodnost pa se, kot vemo, ni najpametneje zanašati.

H-umor

»Pojedine z duhovnostjo nimajo veliko skupnega, ravno nasprotno.«

(Predsednik države Janez Drnovšek je na veliko noč očitno stradal.)

»Vprašanje pa je, če dvomilijonska Slovenija prenese toliko različnih varuhov, vsakega s svojim aparatom, ali pa je bolj smiselno okrepiti obstoječi aparat in pri tem zagotoviti, da se te pravice v celoti obravnavajo.«

(Varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik je prepričana, da preveč kuharjev lahko pokvari jed.)

»Morda se bo marsikomu zdelo nemogoče, ampak danes napovedujem svojo kandidaturo za predsednika države.«

(Predsednik Stranke mladih Slovenije Darko Kranjc zna delati tudi čudeže, a to verjetno ne bo zadostovalo za izvolitev za predsednika države.)

»Če ne pa bomo podaljšali rok.«

(Ljubljanski župan Zoran Janković si z vprašanjem, kaj se bo zgodilo, če se njegova obljuba o nogometnem stadionu leta 2008 ne bo uresničila, ne beli glave.)

»Niti predhodni nisem in prihodnji ne bom. Nikoli.«

(Hrvaški diplomat Hido Biščević slovensko-hrvaške odnose raje spremlja z varne razdalje, zato se ne vidi v vlogi hrvaškega zunanje ministra.)

»Če je lahko Bog na štantih v Mariji Bistrici, v plastičnih razpelih, v Materah Božjih iz mavca in drugi katoliški bizuteriji, zakaj ne bi bil tudi na policah s pralnim praškom in pivom?«

(Dnevnikov kolumnist Boris Dežulović je izumil novo definicijo panteizma.)

»Mentalna higiena se zdi malo sestradana.«

(Miša Molk ni navdušena nad stanjem duha na službenem mestu.)

»Prinesite mi članek, ki ni bil objavljen, jaz osebno se bom potrudil, da ga bodo objavili.«

(Zunanji minister Dimitrij Rupel rad odpira vrata domnevno cenzuriranim novinarjem.)

»Konec koncev nisem samo ministrica za delo, ampak tudi ministrica za socialo in družino.«

(Ministrica za delo, družino in socialne zadeve Marjeta Cotman že ve, zakaj si prizadeva za socialno državo.)

»Ko sem bil star 19 let, sem si rekel, če hočem mirno umreti, moram imeti kitaro in mis Slovenije.«

(Igralec Jonas Žnidaršič je imel v mladosti zelo zahtevne želje, a so se mu vseeno izpolnile.)

»Smo se pa privadili mraza, obuli dva para nogavic in nekaj več puloverjev.«

(V Sloveniji živeči Afričan Ibrahim Nuhum ne stoka preveč zaradi »mrzle« Slovenije.)

Ne zapušča Titanika?

Poslanec in župan Matjaž Švagan

Matjaža Švagana so v zadnjih mesecih, ko LDS poka po šivih, omenjali kot človeka, ki se bo pridružil nepovezanim poslancem ali poslancem SD. Le redko je bilo slišati, da bo ostal v stranki. Zdaj pa lahko glede na njegov intervju na lokalni televiziji ETV in na pogovor, ki sem ga z njim opravil kasneje, zapišem, da bo eden redkih, ki bo v stranki, katero jo je tudi sam aktivno soustvarjal, ostal do njenega morebitnega konca ali vnovičnega vzpona. To, da v stranki, do katere je bil po porazu na zadnjih parla-

mentarnih volitvah zelo kritičen (predvsem do Toneta Ropa), vztraja tudi zdaj, ko je le-ta v krizi, mu je treba priznati kot pokončno ravnanje. Najlaže je namreč potapljačo se barko zapustiti, teže je na njej ostati do takšnega ali drugačnega konca. Švaganu je za zdaj uspelo v Zagorju obdržati večino članstva in tudi skoraj vse občinske svetnike, ki se jih je z liste LDS in iz Drnovškovega gibanja na lokalnih volitvah kar 17 uvrstilo v 25-članski občinski svet. Zanimivo, da nekateri njegovi še nedavno strankarski „prijatelji“ zelo privoščljivo razlagajo, da kadar kdo iz omenjene skupine ali iz stranke izstopi, Švagan tega ne bo povedal. No, verjetno se z morebitnimi nadaljnjimi izstopi iz stranke in svetniške skupine res ne bo hvalil. Le kdo bi se? Sicer pa menim, da se bodo vrste LDS tudi v Zagorju počasi začele krčiti, pa čeravno so v tem kraju še krepko na oblasti. Verjamem, da bodo nekateri med njimi, takoj ko bodo zavohali boljše priložnost kje drugje, iz stranke prav veselo in brez slabosti izstopili. Kakor koli, tokrat sem prepričan, da je že iz načelnih razlogov Švagan na pravi poti. Menim tudi, da stranke niso razbili Rop in podobni, kot meni Švagan, ampak predsednik države Janez Drnovšek, ki je prehitro pozabil, da je tako, kot je stranki veliko dal, od nje tudi veliko dobil. A to je že druga zgodba. Igor Gošte

Modrosti tedna

»To, kar piše dr. Janez Drnovšek na svojih spletnih straneh, kjer člane vladne skupine, ki opravlja zakonit nadzor, okvalificira za 'pomagače', je evropsko nepredstavljivo, moralno sporno, pravno nedopustno, do posameznih članov osebno žaljivo in tudi kaznivo. Saj so vendar časi, ko se je lahko ljudi blatilo z vrhov politike, ne da bi si ti drznili ugovarjati ali se braniti, mimo.«

(Pravni strokovnjak dr. Tone Jerovšek)

»Kristus je bil obsojen v Rožmanu, zažgan v Volku, zaprt v Leniču in ubit v Grozdetu in tisoč drugih mučencih. Danes pa vsak dan trpi, ko je zaznamovan in bičan z lažjo, zavržen na straneh tiska in številnih medijev ter politiziran z obsodbami tistih, ki skušajo omadeževati Cerkev in njene pastirje.«

(Ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran)

(Ne)plačljivi članki za DZ

Državni zbor RS je sredi marca objavil Razpisno dokumentacijo za izdelavo e-klipinga iz domačih medijev v zvezi z delom DZ. Državni zbor bo odslej uporabljal članke slovenskih medijev o njegovem delu. V razpisni dokumentaciji je seznam medijev za spletni e-kliping za DZ in tudi seznam medijev, s katerimi bo DZ moral skleniti pogodbe v zvezi z avtorskimi pravicami. A medtem ko so na prvem seznamu praktično vsi slovenski elektronski in tiskani mediji, na drugem najdemo le naše največje časopisne hiše. To pomeni, da bo DZ za svoje potrebe brezplačno lahko uporabljal vse časopisne članke (tudi pričujočega), razen tistih, ki nastajajo pri Delu in njegovih revijah, pri Dnevniku, Večeru, Financah, Mladini, RTV Slovenija, PRO Plusu in Info TV. S tem bo preostali medijem odvzel zaslužek.

Tiskovni predstavnik DZ Dušan Benko nam je v zvezi s tem dejal, da si preprosto "niso hoteli zapreti vseh vrat". "Naša želja sicer je, da so te stvari z vsemi urejene, tudi z lokalnimi mediji," pravi Benko in dodaja, da bo več časopisnih hiš verjetno zajetih v naslednjem razpisu, če bo v tokratnem ponudb dovolj. P. A.

Prispevki Demokracije za DZ zastoni.

RKS spet po starem?

Skupščina Rdečega križa Slovenije (RKS) je pretekli teden skladno s pričakovanji izvolila novo vodstvo: predsednika, podpredsednika, člane glavnega in nadzornega odbora, statutarne komisije in častnega rabsodišča, potrdila pa je tudi novega generalnega sekretarja RKS. Za naslednika Srečka Zajca je bil izvoljen Janez Pezelj, ki mu na lanskih lokalnih volitvah ni uspelo postati novomeški župan, (kratek čas) direktor Kulturnega doma Janeza Trdine v

Borut Miklavčič, novi predsednik RKS

Novem mestu (prijatelj Mirka Jeleniča). Za predsednika RKS sta se potegovala Janez Remškar, dosedanji predsednik RKS (tudi direktor direktorata za javno zdravstvo na ministrstvu za zdravje) in Borut Miklavčič, nekdanji generalni direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), kar je postal na posebno željo Dušana Kebra, nekdanjega ministra za zdravje in podpredsednika LDS. Čeprav je Remškar za delo v preteklih letih prejel odlične ocene, je bil na koncu skladno s pričakovanji in lobirani izvoljen Borut Miklavčič, kar pomeni, da je RKS spet prišel v roke nekdanje vladajoče elite in s tem verjetno tudi na stara pota. V. K.

Gospodarske in lokalne teme

Vlada je na prvi aprilski seji med drugim obravnavala spomladansko napoved gospodarskih gibanj za leto 2007 in sprejela poročilo o gospodarskem razvoju v letu 2007.

Pri tem je sprejela tudi prve ugotovitve glede uresničevanja sprejetih strateških usmeritev v začetnem obdobju izvajanja poročila. Ugotovila je, da se je Slovenija v zadnjih letih uspešno gospodarsko razvijala, sočasno pa je ohranjala kakovost življenja in blaginjo prebivalstva, vendar je prepočasno zmanjševala pritisk na okolje. V obdobju 2004 do 2006 se je gospodarska rast pospešila in precej bolj prehitela povprečno rast v EU kot v prejšnjem triletnem obdobju. V letu 2006 so bila izpolnjena tudi maastrichtska konvergenčna merila za prevzem evra, za večjo prilagodljivost fiskalne politike pa bo treba zmanjšati tudi strukturni primanjkljaj. Ob razmeroma hitrem gospodarskem napredku se življenjske razmere postopno izboljšujejo, tveganje revščine pa je še vedno med najnižjimi v EU. Kljub

Vlada se je sešla že na 116. seji.

temu se socialna tveganja nekaterih skupin prebivalstva (predvsem mladi, stari in manj izobraženi) niso bistveno zmanjšala, v zadnjem času pa se postopno zmanjšujejo razvojne razlike med regijami. Vlada je sprejela več predlogov sprememb zakona in uredb, med drugim zakona o lokalni samoupravi, kjer je določila uskladitev besedila zakona z ustavnim zakonom v tistem delu, ki se nanaša na spremembe v zvezi s prenosom nalog z državne pristojnosti na občine in na določbe o pokrajinah. Določila je

tudi plačilo za nepoklicne občinske funkcionarje, to je župane, podžupane in člane občinskih svetov. Poleg tega je pripravila spremembe zakona o lokalnih volitvah, ki se nanašajo na spremembe pri določitvi potrebnega števila podpisov volivcev pri vlaganju kandidatur za občinski svet. Določila je natančnejše podlage in način oblikovanja nadomestil za volilne organe in med drugim enostavnejše kandidiranje političnih strank v svete ožjih delov občin. Med drugim je sprejela uredbo o državnem lokacijskem načrtu za mednarodni mejni prehod Zavrč, poslovni in finančni načrt Ekološkega sklada RS za letošnje leto, zagotovila je sredstva za popotresno obnovo objektov v Posočju in sprejela uredbo o predpisanih zahtevah ravnanja ter dobrih kmetijskih in okoljskih pogojih pri kmetovanju. V. K.

Modernizacija NSi

Na tiskovni konferenci minuli petek je predsednik druge največje vladne stranke NSi Andrej Bajuk predstavil svoj pogled na dogajanje v stranki. Izrazil je prepričanje, da zahteve po menjavah v stranki po nedavni klavzuri niso več aktualne. "Tam smo jasno povedali, da je bil pojem 'izredni kongres' vzet iz konteksta predloga prenove Mlade Slovenije (MSi) in ni v igri. Sam ostajam predsednik stranke in sem jo pripravljeno ekipo v takšni smeri voditi do naslednjega rednega kongresa," je dejal Bajuk in dodal, da bo stranka odslej več pozornosti posvetila njeni modernizaciji, saj sodobni čas zahteva od nje še večjo odgovornost. Tako bo NSi pripravila tudi prenovljen program za obdobje 2008–2012, ki naj bi "kvalitetno odgovoril na izzive časa v naslednjem mandatu". Predsednik

krščanske ljudske stranke se je odločil opraviti tudi temeljito analizo stanja in vloge NSi po lokalnih volitvah, katerih izidi niso dosegli njihovih pričakovanj. Glede morebitnih zahtev po odstopu vodstvenih ljudi stranke, ki bi se utegnile pojaviti ob njenem prenavljanju, pa je Bajuk zatrdil, da bo do tega prišlo le, če bo kdo sam sprejel takšno odločitev. P. A.

Andrej Bajuk ostaja prvak stranke.

Novo vodstvo

Ustanovitev Slovenskega odbora za Nato leta 2002

Na gradu Jable pri Mengšu je bila konec preteklega tedna seja članov Slovenskega odbora za Nato, ki je bila namenjena predvsem volitvam novih organov društva. Novi predsednik društva je tako postal dr. Jože Rant in je na tem mestu nasledil dr. Miho

Pogačnika, podpredsednica društva pa je ostala dr. Romana Jordan Cizelj. Izvoljeni so bili tudi člani upravnega in nadzornega odbora društva. Člani upravnega odbora so postali mag. Laris Gaiser, mag. Branko Grims, Igor Kovač, dr. Miha Pogačnik, dr. Dimitrij Rupel in mag. Peter Volasko, člani nadzornega odbora pa Rudolf Petan, Alenka Jeraj in Franci Žnidaršič. Kot je znano, sta pobudo za Slovenski odbor za Nato v začetku leta 2002, ko so potekale odločilne razprave o tem, ali naj Slovenija vstopi v zvezo Nato, dala takratni zunanji minister Dimitrij Rupel in vodja takratne opozicije Janez Janša. Društvo, ki je bilo formalno ustanovljeno na ustanovnem sestanku 24. januarja 2002, se je aktivno zavzelo za vključitev Slovenije v zvezo Nato, njegova naloga pa je bila, da čim bolj aktivno podpira to idejo. Z zadnjo sejo se očitno uresničujejo Janševe napovedi ob ustanovitvi društva, ko je dejal, da bo društvo delovalo tudi potem, ko se bo Slovenija že vključila v zvezo Nato. A. K.

Med cenzuro in sprenevedanjem

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Mediji kot polje kulturnega boja Napoved, da bodo mediji eno ključnih področij aktualnega kulturnega boja (poleg polemik o statusu in vlogi Katoliške cerkve v družbi in politiki ter o njenem finančnem položaju), se je uresničila že zdavnaj, v zadnjem času pa dobiva nove razsežnosti. Poročilo State Departmenta, ki je slovensko javnost doseglo prejšnji mesec, se je tako kot v preteklih letih znova dotaknilo Slovenije, pri čemer je z zmernim kritičnim tonom opozorilo na problematiko slovenskih medijev. Vendar je učenik omenjenega poročila povsem drugačen, odkar se je leta 2004 zamenjal oblastni vrh – pred odhodom LDS z oblasti so mnogi komentatorji omenjeno poročilo, če ga niso ignorirali, obravnavali omalovažujoče. Tudi javni nastopi predsednika Društva novinarjev Slovenije (DNS) Grege Repovža, še zlasti ob svetovnem dnevu svobode tiska 3. maja, so bili v preteklosti povsem drugačni kot zadnji dve leti, ko naj bi bili pritiski na novinarje veliko hujši kot prej (po nekaterih ocenah »neodvisnih« komentatorjev naj bi bili celo hujši kot v svinčenih partijskih časih). Tovrstne ocene kažejo, da je diskurz o medijski svobodi predvsem v zadnjem času grobo izrabljen v politične namene, saj so tisti, ki so se prej hvalili, da je Slovenija država z visoko stopnjo svobode tiska, nenadoma obrnili ploščo in sedaj bijejo plat zvona, s čimer postavljajo pod vprašaj predvsem lastno verodostojnost in ne toliko svobode tiska na splošno. O tem veliko pove tudi dejstvo, da je v zadnjem času zelo naraslo število spletnih strani, ki se na dolgo in široko razpisujejo o cenzuri in pritiskih, medtem ko so v času vladavine LDS kljub mnogim spornim potezom v medijih zgovorno molčali.

Vprašljive kritike Aktualne kritike v zvezi s kršitvijo svobode tiska se nanašajo predvsem na domnevno cenzuro in ozračje strahu, ki naj bi vladalo v nekaterih medijih, na primer na RTV Slovenija ter v časopisnih hišah Delo, Večer in Primorske novice, in sicer po sprejetju novega zakona o RTV ter nekaterih kadrovskih zamenjavah v omenjenih časopisnih hišah. Zanimivo je, da so se v zadnjem času nekateri spletni komentatorji zelo razpisali o dogajanju v časopisni hiši Večer, kjer naj bi se razmere po prihodu predsednika uprave Milana Predana (le-ta je bil kot urednik Večera leta 2001 odstavljen iz političnih razlogov!) ter urednika Tomaža Ranca (nekdanj novinar na nacionalni televiziji) naglo poslabšale. Kritično naj bi bilo tudi stanje na RTV Slovenija, vendar nekateri prestopi novinarjev s POP TV na nacionalno televizijo kažejo, da niti ne tako, kot jih poskušajo prikazati nekateri levičarsko usmerjeni javnomnenjski voditelji. Najverjetneje jim bo, podobno kot pred meseci afera z Vido Petrovčič, prav prišel zaplet na Radiu Slovenija, kjer je direktor Vinko Vasle izrekel suspenz novinarju Robertu Škerjancu. Suspenz naj bi ga bil doletel domnevno zaradi neizpolnjevanja delovnih obveznosti, sum pa je vzbudilo dejstvo, da je omenjeni novinar do sedaj pokrival predvsem dogajanje v zvezi s Slovensko obveščevalno-varnostno agencijo (Sova), ki je bila v zadnjem času na očeh javnosti zaradi vladnega obiska v Sovi. Medijski dušebrižniki, ki govorijo o

Koliko je v resnici cenzure v slovenskih medijih?

Medijski dušebrižniki, ki govorijo o RTV Slovenija kot o vladnem trobilu, pozabljajo tudi na to, da ima opozicija na nacionalni televiziji celo svojo oddajo (Studio City), kar se v preteklosti ni dogajalo.

RTV Slovenija kot o vladnem trobilu, pa pozabljajo tudi na to, da ima opozicija na nacionalni televiziji celo svojo oddajo (Studio City), kar se v preteklosti ni dogajalo. Po navedbi nekaterih (novinarskih) virov iz časopisne hiše Delo naj bi bile kritike o cenzuri predvsem posledica drugačnega pristopa novega vodstva, s čimer se nekateri novinarji niso hoteli sprijazniti.

Previdnost ni odveč Kakor koli že, razmere na področju medijev kažejo, da sedanja vlada v odnosu do medijev ni totalitarna, kot nasprotno trdi poslanka Majda Širca. To pa seveda ne pomeni, da vsaj posamezni politični akterji iz sedanje vladajoče opcije nimajo želje vplivati na medije (na primer zunanji minister Dimitrij Rupel, ki si je z izjavo, da se lahko osebno potrudil, da bodo neobjavljeni članki objavljeni v medijih, naredil medvedjo uslugo). Jasno pa je, da so nekateri novi uredniki pod veliko večjim pritiskom javnosti kot njihovi predhodniki, ki so vedrili pod dežnikom LDS, zato si ne morejo privoščiti zares spornih potez. ■

Simboli ob meji

Pavel Ferluga

Kmalu bo 1. maj in takrat bo praznovanje ovenčano z zastavami in državno simboliko v več državah EU.

Tudi pri nas bo tako. Le ob mejah s sosedi bo malce drugače. Pri nas v Sloveniji bodo povsod visele državne zastave, kar je prav, in tudi v Italiji bo tako razen pri obojestranskih manjšinah. Italijanska manjšina pri nas bo s ponosom izobešala tudi svoje nacionalne zastave, kar jim naša ustava dovoljuje, ker je njihov jezik pri nas uradni jezik. Vse nekaj drugega je na slovenskem etničnem ozemlju v zamejstvu. Tam ne boste videli niti ene slovenske zastave, bo pa vse rdeče in z italijanskimi zastavami obarvano. Ne vem, ali je to tako zaradi nam sovražne italijanske zakonodaje ali zaradi zamejskega pišmeuharstva za matično državo. Vsekakor pa z ničimer ne bo označeno, da v zamejstvu praznujejo 1. maj tudi Slovenci, kot se vidi pri nas, da imamo tudi Italijane in Madžare. Ta trend se ponavlja vsako leto brez kakršnega koli odziva s slovenske ali zamejske strani, kot bi bila dva različna naroda. Je to naključje ali so za to globlji razlogi? Je naša zunanja politika za te »malenkosti« kdaj poskušala naravnati svoje delovanje pri sosedih? Razumem, da Jugoslavija ni imela nobenega interesa za to, današnja Slovenija pa bi morala imeti malo več posluha. Sklicevati se samo na folkloro in zamejskega pusta (zanj pride prav tudi naša zastava – sic!) ne zadošča. Slovenski zamejci bi se tudi morali izjasniti, ali so sprejeli Slovenijo kot matično državo ali še vedno iščejo svojo zastavo, ker se v slovenski ne prepoznajo. Če so jo, bi morali glasno zahtevati spoštovanje lastnih državnih simbolov, kot to delajo tuji homologi pri nas. Kdaj bo na tapeti zunanje politike uradnost slovenskega jezika v zamejstvu, kot je, po lastni hvali, to v EU že realnost? Mislim, da krepko zamujamo v venomer opevanem domoljubju slovenskega »kulturno-etničnega enotnega ozemlja«. Čas bi bil, da bi se naša država odpovedala uradnosti tujih jezikov in zastav pri nas vsaj do takrat, ko bo vzpostavljeno ravnotežje vzajemnosti v spoštovanju manjšinskih identitet na obeh straneh nevidne meje med EU nacionalnimi državami. Mislim, da bi v Strasbourgu to razumeli in podprli »pozitivno vzajemnost«, tako pogosto opevano na političnih shodih za drugačne probleme. Drugače bo treba Slovence razdeliti v predalčke z vrednostnimi točkami identitete nacionalne konsistence in se po tem tudi opredeljevati za selektivno pomoč manjšinskim institucijam z več tankočutnosti do domovinske vzgoje.

Čedalje bolje

Vida Kocjan

Gospodarski kazalniki države niso bili še nikoli doslej tako ugodni kot v zadnjem letu.

Vzadnjem času državne ustanove objavljajo podatke o gospodarskih in drugih kazalnikih poslovanja in življenja nasploh. Po ugotovitvah je bila gospodarska rast v letu 2006 kar 5,2-odstotna, kar je za 1,2 odstotne točke več kot leta 2005 in tudi za pol odstotne točke več od pričakovanj. Tudi sestava visoke gospodarske rasti v letu 2006, ki je preseгла pričakovanja, je bila z razvojnega vidika ugodna. Izboljšanje mednarodne konjunktуре je pozitivno vplivalo na rast izvoza, glavni razlog za pospešitev rasti bruto domačega proizvoda v letu 2006 in preseganje jesenske napovedi pa je bila rast investicij v osnovna sredstva. Konjunkturne vplive, ki so imeli najmočnejši učinek na gospodarsko rast in zaposlovanje, so dopolnjevali pozitivni vplivi davčnih sprememb in ukrepi ekonomskih politik, v prvi vrsti usmerjeni v izpolnjevanje pogojev za prevzem evra. Okrepljena gospodarska aktivnost se je odražala tudi v gibanjih na trgu dela. Povprečna inflacija se je lani ohranila na ravni preteklega leta, v strukturi in dinamiki rasti cen pa je prišlo do sprememb. Ob ohranjanju temeljnih usmeritev makroekonomskih politik in povečani konkurenci so dolgoročni kazalniki inflacije v preteklem letu ostali stabilni. Takšni so torej kazalniki gospodarjenja, ki slovenske državljanke lahko navdajajo z optimizmom, posebno ker gospodarstveniki in vlada tudi za leto 2007 pričakujejo nadaljevanje ugodnih gospodarskih gibanj, saj je makroekonomsko okolje zelo stabilno. V takšnem okolju načrtujejo 4,7-odstotno gospodarsko rast, kar pomeni, da so tudi te napovedi povečali. Skratka, pričakovanja so čedalje večja. Ob tem vlada zagotavlja, da bo z makroekonomsko politiko še naprej zagotavljala stabilno poslovno okolje. Poleg nadaljnje visoke rasti tujega povpraševanja bodo letos na gospodarsko rast vplivali tudi učinki sprememb davčne zakonodaje, ki je začela veljati s 1. 1. 2007, povišanje obrestnih mer pa bo vplivalo na umirjanje kreditne aktivnosti in rasti domače potrošnje. Tudi na področju zaposlovanja bo še naprej opazen pozitiven vpliv nadaljnega zmanjševanja davka na izplačane plače. Rast plač se bo v primerjavi z letom 2006 okrepila, cene bodo stabilne, inflacija pa nekoliko nižja od lanske. Tudi za naslednja leta makroekonomisti napovedujejo razmeroma visoko gospodarsko rast (od 4 do 4,5 odstotka), vendar bo ta v veliki meri odvisna od nadaljnega izvajanja reformnih ukrepov in predvidenih infrastrukturnih projektov. Skratka, Sloveniji gre na bolje in prav je tako. Navsezadnje nismo zamaženi člani EU.

Za normalnega predsednika

Dr. Matej Makarovič

Iz branja slovenske ustave bi lahko izhajal vtis, da je precej nepomembno, kdo opravlja funkcijo predsednika republike. Nominalno najvišja politična funkcija v državi je namreč res namenjena zastopanju te države na najvišji ravni, vendar predsednik hkrati ni kreator temeljnih usmeritev, ki jih mora zastopati. Iz tega bi lahko izhajalo, da je precej vseeno, kdo je predsednik republike.

Toda nekdanji in sedanji predsednik republike sta nas naučila, da ni tako. Milan Kučan nam je demonstriral, kako pomembna je lahko funkcija predsednika republike za posameznika, ki jo opravlja. Čeprav so bile njegove nominalne pristojnosti skromne in jih vsaj na formalni ravni ni niti poskušal prekoračiti, so bile toliko močnejše njegove neformalne pristojnosti. Kombinacija simbolne formalne vloge predsednika republike z osrednjo vlogo v mogočnem neformalnem politično-gospodarsko-medijemskem omrežju se je izkazala za izjemno učinkovito, saj je iz svojega nosilca za več kot desetletje naredila politično najmočnejšega posameznika v slovenskem družbenem prostoru. Da predsedniška funkcija ni bila le nepomemben okrasek k tej neformalni moči, se je pokazalo kmalu po izteku njegovega drugega (oziroma tretjega) mandata leta 2002. Neizogiben sestop s formalne funkcije je s sabo prinesel tudi razmeroma hiter zaton njegove osrednje vloge v neformalnem omrežju.

Če nam je nekdanji predsednik pokazal, kako pomembna je ta funkcija za posameznika, nam sedanjí kaže, kako pomembna je za državo. Žal se ta pomembnost ne izraža v kakšnih pomembnih pozitivnih dejanjih za državo, temveč v tem, koliko škode povzroča državi sedanjí predsednik. Pomena funkcije predsednika za državo se žal zavemo šele takrat, ko jo nekdo opravlja tako, kot je ne bi smel. Omenimo le nekaj najbolj značilnih elementov:

1. Predsednik ne sprejema načela nezdržljivosti svoje funkcije z drugimi dejavnostmi. Kombinacija predsedniške funkcije z vodenjem gibanja, ki v sebi združuje politične, dobrodelne in odrešeniške elemente, je z vidika zakonitosti in ustavnosti najmanj sporna, vsekakor pa skrajno nespodobna.

2. Predsednik ne sprejema načel pravne države in ločitve vej oblasti. Giblje se na skrajni meji svojih pristojnosti, odkrito tehta, ali bi se zakona držal ali ne; državne organe občasno poziva k nezakonitemu ravnanju in jih javno obsoja, ko teh pozivov ne sprejmejo.

3. Predsednik skrajno nepremišljeno izraža svoja zasebna stališča z javno avtoriteto predsednika republike, s čimer daje tem stališčem neupravičeno težo. V

svobodni družbi imamo sicer vsi pravico do izražanja stališč, toda čudaško stališče, ki ga izreka nosilec predsedniške avtoritete, je lahko mimogrede razumljeno kot čudaško stališče predsedniške institucije in celo slovenske države. Dokler so to »modri« nasveti za vsakdanje življenje, je zadeva vsaj smešna, kadar pa gre za izražanje in celo delovanje na podlagi čudnih osebnih stališč v mednarodni politiki, vrag vzame šalo!

4. Predsednik ne zna iskati kompromisov, temveč slovensko politiko deli na dobro in zlo (»negativci«). Če je ameriški predsednik Bush, nad katerim smo se sicer – v veliki meri upravičeno – toliko zgražali, zlo vsaj projiciral nekam v daljavo, na teroriste in odpadniške države, vidi naš predsednik zlo že v svoji neposredni bližini. »Negativci« smo zanj namreč očitno vsi, ki ne razumemo veličine njegove »višje zavesti«.

5. Predsednik po vsej verjetnosti izraža najbolj hipokritsko pozicijo v slovenski politični zgodovini (čeprav – priznajmo – je tu konkurenca res precejšnja). Kako lahko vendar nekdo, ki je imel prej kot predsednik vlade kar deset let v rokah škarje in platio, očita drugim vse, kar je bilo prej v še bistveno večji meri značilno prav za njegovo vlado in stranko: indiferentnost do etičnih in ekoloških vprašanj, politično kadrovanje, pretiran pragmatizem, drage volilne kampanje, nesposobnost reševanja problemov s sosednjimi državami in podobno?! Očitno se zanaša na sklerotičnost slovenskega volilnega telesa, a da bi bil lahko vsaj malo kredibilen, bi se moral po nenačnem razodetju, ki ga je menda doživel, najprej – z vidika svojih sedanjih standardov – iskreno opravičiti vsem državljanom, verjetno pa tudi mednarodni javnosti, za vse, kar je in kar ni počel kot predsednik vlade. Ker tega nikoli ne bo storil, ne bo nikoli moralna

avtoriteta, ki bi jo lahko resno jemal kdor koli, čigar spomin seže dlje kot do zadnjih volitev.

6. Predsednikov odnos do drugih politikov, medijev in državljanov je skregan s temeljnimi načeli lepega vedenja.

Slovenci si zaslužimo in zmoremo imeti boljšega predsednika.

Mislím, da nisem pretiran idealist, če trdim, da si Slovenci zaslužimo in zmoremo imeti boljšega predsednika. Vseeno je, katere politične barve, spola, vere, etnične pripadnosti, rase ali spolne usmerjenosti bo – da bo le *normalen* predsednik! ■

Enotni pred Evropo

Gašper Blažič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Potem ko sta tako preostanek LDS kot združenje nepovezanih poslancev pod okriljem Društva Zares (znova) zavrnila sodelovanje v Partnerstvu za razvoj, je Janša spet poskusil združiti moči.

Tokratni poskus poenotenja političnega prostora pred predsedovanjem Slovenije Evropski uniji prihodnje leto naj bi pomenil predvsem enotno nastopanje slovenske politike v odnosu do nekaterih žgočih političnih vprašanj, kot so na primer odnos do Hrvaške, uvedba pokrajin in ureditev problema t. i. izbrisanih. V ta namen je predsednik vlade Janez Janša v petek, 6. aprila, sklical koordinacijo predsednikov parlamentarnih strank, vodje poslanske skupine nepovezanih poslancev in poslancev italijanske in madžarske manjšine.

Forma in vsebina V zvezi s predsedovanjem Slovenije Evrop-

Leto 2008 bo zelo živahno.

ski uniji se je že dan prej sešla ožja delovna skupina in pod vodstvom Janeza Janše obravnavala koledar dogodkov predsedovanja Slovenije pa tudi dokumentacijo, ki bo vplivala na izbor prednostnih

nalog Slovenije v času predsedovanja. Tako bo do novembra sprejet dokončen predlog šestmesečnega programa predsedovanja. Delovna skupina je obravnavala tudi vsebinska in organizacijska vprašanja v zvezi z razglasitvijo leta 2008 za leto medkulturnega dialoga.

Omenjeni sestanek pa je le nekakšna formalnost v pripravah na prvo polovico leta 2008, ki bo hkrati tudi volilno leto, zaradi česar je Janša dan kasneje sklical tudi koordinacijo s predstavniki parlamentarnih strank. Po namigih nekaterih politikov naj bi bil Janša to storil tudi zato, da bi se izognil večjim notranjepolitičnim konfliktom, ki bi lahko

otežili enotnost Slovenije v času predsedovanja Evropski uniji, kar pomeni, da delovna skupina za pripravo na predsedovanje predstavlja predvsem formo, sodelovanje državnega zbora oz. političnih akterjev v državi pa vsebino, ki bo zaznamovala prvo polovico leta 2008. Takrat bo morala Slovenija pokazati enotnost pri nekaterih vprašanjih, ki so v preteklosti obujala delitve, pri tem pa se izogniti preveliki polarizaciji v zvezi z nekaterimi notranjepolitičnimi vprašanji. Za Janšo je namreč predsedovanje Evropski uniji projekt nacionalnega pomena, zato bo parlamentarne stranke povabil k podpisu sporazuma o

Predsednik vlade Janez Janša s predstavniki parlamentarnih strank

Bo Borut Pahor vendarle kandidiral?

Matej Lahovnik, Društvo Zares

Zasedanje ožje delovne skupine za pripravo na predsedovanje EU

sodelovanju med pripravami in samim predsedovanjem. Predlog sporazuma, ki je bil sprejet na sestanku koordinacije, sicer še nima dokončne oblike, saj naj bi udeleženci dali svoje pripombe nanj v desetih dneh po sestanku, nato pa naj bi bilo oblikovano dokončno besedilo. Sporazum naj bi imel sedem členov.

Proti resoluciji o Hrvaški Ker je bil sestanek koordinacije predstavnikov parlamentarnih strank, nepovezane poslanske skupine (zastopa jo Matej Lahovnik) in poslancev narodnosti poleg predsedovanju Evropski uniji namenjen tudi ureditvi vprašanja t. i. izbranih, uvedbi pokraj in odnosom s Hrvaško, so se sestanka udeležili še predsednik državnega zbora France Cukjati, notranji minister Dragutin Mate, minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar ter minister za zunanje zadeve Dimitrij Rupel. Slednji je že pred časom napovedal novo strategijo, ki naj bi pripomogla k enotnejšemu nastopanju Slovenije v vprašanih slovensko-hrvaških odnosov, še zlasti meje. Glede omenjenega vprašanja je prevladalo mnenje, da resolucija o meji s Hrvaško (nedavno jo je predlagala SNS pa tudi SLS) ni potrebna, saj ne bi pripomogla k hitrejšemu reševanju odprtih vprašanj med Slovenijo in Hrvaško. Le-ta bi se lahko reševala tudi s pomočjo mediacije, torej s pomočjo nekoga tretjega, če Slovenija in Hrvaška ne bosta mogli sami skleniti dogovora o meji. Premier Janša je pozval SNS in

SLS, naj umakneta svoja predloga resolucij, saj glede na mnenja, izražena na sestanku, ne bi bili sprejeti, vendar stranki za zdaj še vztrajata pri tem, da se oba predloga obravnavata v državnem zboru. Tretji predlog resolucije je pripravila vlada oz. strateški svet za zunanjo politiko, vendar, kot so pojasnili, le »za vsak primer«. Na sestanku sicer ni bilo govora o arbitraži, ob grožnje z referendumom o vstopu Hrvaške v Evropsko unijo pa se je obregnil predsednik LDS Jelko Kacin, ki je nastopal precej bolj konstruktivno, kot smo ga bili vajeni v preteklosti.

Bliže ustavnemu zakonu Udeleženci sestanka so se med drugim dotaknili vprašanja pokraj, po Janševih besedah pa je bil dosežen dogovor, da bi jih Slovenija imela največ 14. Na pokrajine bi se prinesle tiste pristojnosti upravnih enot in ministrstev, ki bodo omogočile razvojno dejavnost pokraj. Med parlamentarnimi strankami je mogoče čutili nelagodje, ker bo zelo težko doseči optimalen kompromis glede števila pokraj, saj se nekatere zavzemajo za manjše število (npr. DeSUS in SNS), vendar pa je, kot kaže, parlamentarna večina bolj naklonjena večjemu številu, pri čemer bodo pomembno vlogo igrali tudi lokalni interesi, ki so jim poslanci bolj ali manj podvrženi. Očitno pa se stališča koalicije in opozicije zblížujejo tudi glede ustavnega zakona o izbranih, saj je že prevladalo spoznanje, da je mogoče doseči dvetretjinsko večino, ki bi za-

gotovila sprejetje omenjenega ustavnega zakona, vendar naj bi bil pogoj za sodelovanje opozicije pri sprejetju ustavnega zakona predvsem vsebinska uskladitev. Tako DeSUS kot opozicijske stranke namreč še vedno zahtevajo, da rešitev vprašanja izbranih ne more biti kakršna koli, ampak le takšna, ki sledi odločbi ustavnega sodišča. Zato se predvsem SD zdi sprejemanje ustavnega zakona nepotrebno, vendar je poslanska skupina te stranke kot največja opozicijska poslanska skupina pripravljena sodelovati, če bo ustavni zakon sledil odločbi ustavnega sodišča.

Pakt o nenapadanju Med temami, ki so se znašle na dnevnem redu sestanka, naj bi bil tudi domnevni »pakt o nenapadanju« oz. člen sporazuma, ki določa, da si bodo podpisniki sporazuma prizadevali, da aktivnosti, povezanih s predsedovanjem uniji, ne bodo obremenjevali z zadevami izključno notranjepolitičnega pomena. Sporazum naj bi torej pripomogel k večji enotnosti in učinkovitosti države pri predsedovanju EU. Vendar pa kaže, da v opoziciji nad tem predlogom niso najbolj navdušeni (še zlasti ne Matej Lahovnik in predsednik SD Borut Pahor), kar je razumljivo glede na dejstvo, da bo opozicija v času predsedovanja v slabšem položaju, saj bo predsedovanje Slovenije EU v vsakem primeru prineslo več koristi koalicijskim strankam, zlasti SDS, medtem ko bo opozicija zaradi poskusa, da bi še pred volitvami dokazala neprimernost sedanje

vladajoče garniture, najverjetneje tudi v prvi polovici leta 2008 zelo glasna. Za to ima tehtne razloge, saj ima SD, ki je po zadnjih javnomnenjskih raziskavah ujela SDS, precej nestabilno podporo, ki je vezana predvsem na njegovega predsednika Boruta Pahorja. Le-ta pa je vse bližje kandidaturi za predsednika države (pri tem ga podpira tudi podpredsednik SD Igor Lukšič), in to v trenutku, ko ga je volilno telo končno začelo prepoznavati kot predsednika SD. Podpora Pahorju, ki je že deset let predsednik (ZL)SD in že precej časa eden najbolj priljubljenih politikov, v preteklosti ni pomenila tudi podpore njegovi stranki. Zato bi Pahorjev odhod z vrha SD, podobno kot pred skoraj petimi leti Drnovškov sestop z vrha LDS, pomenil upadanje podpore SD, s tem pa bi stranka najverjetneje na volitvah prihodnje leto izgubila boj z Janševo SDS, ki bi tako dobila drugi mandat, razen če bi ji to preprečil morebiten uspeh napovedane nove stranke, ki naj bi jo ustanovili nepovezani poslanci iz Društva Zares. Za uspeh SDS in morebitno veliko koalicio s SD pa bo odločilen tudi uspeh SLS in NSi, saj ima zlasti slednja precejšnje težave s prepoznavnostjo, zaradi česar je nedavno prišlo do t. i. kriznega sestanka v stranki. To sproža tudi namige, ali bi pred volitvami leta 2008 utegnili priti do »mehke« menjave vodstva NSi, saj bi morebiten izpad iz državnega zbora pomenil zaton tiste opcije, ki ima v evropskem parlamentu sicer večino. **D**

Ministrstvo za kulturo je podjetju Piranesi nakazalo 10,548.000 tolarjev.

Milijoni za moža Majde Širca

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

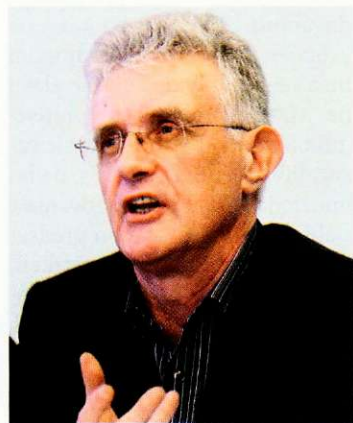
Poslanka Majda Širca in Jožef Školč sta med letoma 1996 in 2000 podjetju Vojteha Ravnikarja, moža Majde Širca, odobrila lepo vsoto denarja. Ravnikarjevo podjetje Piranesi je poslovalo z državo, čeprav ne bi smelo.

V demokratičnih ureditvah velja pravilo, da je za državo dobro, če se politične elite vsake toliko let zamenjajo, sicer se lahko med oblastniki, če so predolgo na oblasti, razpaseta korupcija in nepotizem. No, za to pa ni nujno potrebnih več let ali mandatov, ampak lahko do obeh pojavov pride tudi prej.

Sekretarka na ministrstvu

Dovolj zgovoren primer za to bi lahko bil primer nekdanje državne sekretarke na ministrstvu za kulturo Majde Širca in njenega moža, znanega arhitekta Vojteha Ravnikarja, ki mu je ministrstvo za kulturo (natančneje

njegovemu podjetju Piranesi, d. o. o., katerega ustanovitelj in tretjinski lastnik je) med letoma 1996 in 2000, ko je bila Širčeva

na ministrstvu, nakazalo kar 10,548.000 tolarjev. Po podatkih ministrstva je podjetje prvo nakazilo (šlo naj bi za državno pomoč podjetju za izdajanje revije Piranesi) dobilo leta 1997 v višini 2,720.000 tolarjev. Istega leta je podjetje prejelo 145.000 tolarjev za prenos ene izmed razstav, ki jo je organiziralo, v Zagreb. Naslednje leto je podjetje Piranesi, znova za revijo, prejelo 2,500.000 tolarjev, istega leta pa še (za, kot piše, arhitekturo Oto-

Podjetje Piranesi je denar prejelo tudi od okoljskega ministrstva, ki ga je vodil Pavle Gantar.

na Jugovca) dodatnih 1,000.000 tolarjev. Precej sredstev je podjetje (znova za revijo) prejelo tudi v naslednjih dveh letih: leta 1999 1,873.000 tolarjev, leta 2000 pa še 2,310.000 tolarjev. Pri tem sta zanimiva zlasti podpisnika pogodb s podjetjem Piranesi. Prvih pet pogodb oziroma nakazil je podpisal minister za kulturo Jožef Školč, šestega (iz leta 2000) pa je podpisala Širčeva sama.

O zadevi smo vprašali tudi Majdo Širca. Na vprašanje, ali se ji to, da je podpisala pogodbo s podjetjem svojega moža, ni zdelo sporno, in ali ne bi bilo bolj higiensko, če bi podpis pogodbe prepustila komu

Sedež Piranesija na Salendrovi 4 v Ljubljani.

drugemu oziroma bi se iz celotnega postopka osebno izločila, odgovorila, da je prepričana, da je delala v skladu z zakoni in predpisi. Kot je dejala, je morala pogodbo podpisati zato, ker je bil minister takrat službeno odsoten in je za podpis pogodbe pooblastil njo. Prav tako po njenem mnenju ni sporno, da je podjetje Piranesi sploh dobilo državna sredstva. Po njenih besedah je podjetje sredstva za revijo dobilo prek javnih razpisov, ki jih je objavljalo ministrstvo za kulturo. »Odločitve o odobrenih ali zavrženih projektih so sprejemale strokovne komisije, ki jim je minister Jožef Školč zvesto sledil. Srednjeevropska arhitekturna revija za kulturo prostora Piranesi je nekomercialna strokovna revija, ki izhaja od leta 1992. Kot vsa ostala humanistična literatura brez subvencij težko preživi, zato je sredstva pridobivala tudi preko javnih razpisov, kjer je posamezne prošilce presojala strokovna komisija ... Po letu 2004 je ministrstvo sofinanciranje zavrnilo in nedvomno je tisti, ki revije takrat ni več prepoznal kot družbene in strokovno relevantne literature, imel to za politične, ne pa strokovne razloge,« je dejala Širčeva. Po njenem mnenju torej v ozadju izbora subvencioniranja

revije niso bile sorodstvene povezave, ampak naj bi prevladalo strokovno mnenje komisije, da je revija tako pomembna, da jo velja finančno podpreti. Pri tem se seveda postavlja vprašanje, čemu komisija vrednosti revije ni spregledala že prej in ji tudi dodelila sredstev in zakaj je revija sredstva začela prejemati, šele ko je mesto državne sekretarke na ministrstvu zasedla Majda Širca. Poleg tega Širčeva v tistem času ni bila edina državna sekretarka in bi

Širčeva je podjetje Piranesi zamolčala državnozborski in Kosovi komisiji.

lahko Školč podpis pogodbe s podjetjem Piranesi brez večjih težav prepustil komu drugemu.

Ali je šlo v tem primeru za korupcijo, smo vprašali tudi predsednika Komisije za preprečevanje korupcije Draga Kosa, a pri odgovorih ni bil preveč zgovoren. Dejal je le, da se komisija o tej zadevi ne more opredeljevati, ker je zakon o preprečevanju korupcije, na podlagi katerega deluje komisija, začel veljati šele 30. 1. 2004, do spornih nakazil pa je prišlo prej.

Nezakonito poslovanje Sicer pa to, da je podjetje Piranesi začelo državna sredstva pridobivati prav v času, ko je bila državna sekretarka na ministrstvu za kulturo Majda Širca, sploh ni edina sporna stvar pri tej zadevi. Podjetje

Piranesi bi namreč v tistem času moralo biti na seznamu podjetij, ki jim je prepovedano poslovati z državo, vendar ni bilo tako. Od leta 1992 do 2004 je namreč veljal zakon o nezdružljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo (zakon je leta 2004 nadomestil zakon o preprečevanju korupcije, po katerem je bila ustanovljena t. i. Kosova komisija), ki je podjetjem, v katerih so bili javni funkcionarji ali njihovi ▶

Pregled spornih nakazil podjetju Piranesi, d. o. o.

LETO	DRŽAVNI ORGAN	ZNESEK (V SIT)
1996	Ministrstvo za okolje	160.000
1996	Ministrstvo za okolje	900.000
1997	Ministrstvu za kulturo	2,720.000
1997	Ministrstvo za kulturo	145.000
1998	Ministrstvo za kulturo	2,500.000
1998	Ministrstvo za kulturo	1,000.000
1998	Ministrstvo za okolje	17.000
1999	Ministrstvo za kulturo	1,873.000
1999	Ministrstvo za okolje	15.172
2000	Ministrstvo za kulturo	2,310.000 *
2001	Ministrstvo za kulturo	2,310.000
2002	Ministrstvo za kulturo	2,000.000
2003	Ministrstvo za kulturo	1,700.000
Skupaj:		17,650.172 SIT

Pregled spornih nakazil, ki jih je od države prejelo podjetje Piranesi, d. o. o., v času, ko ne bi smelo poslovati z državo. Znak (*) označuje znesek, ki ga je s Školčevim pooblastilom podpisala Širčeva.

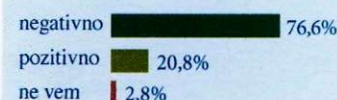
ANKETA

Kako ocenjujete ravnanja predsednika republike Janeza Drnovška?

- a) uravnovešena
- b) neuravnovešena
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna
Kako ocenjujete prestop poslancev v druge stranke?

% 0 25 50 75 100

Glasovalo: 218

DEMOKRACIJA spletna

zakonci oziroma partnerji več kot 25-odstotni lastniki, prepovedoval poslovati z državo, javnimi podjetji in javnimi zavodi. Slednje je podjetje Piranesi kljub vsemu vse-skozi počelo tako v času, ko je bila Širčeva državna sekretarka, kot tudi potem, ko je postala poslanka. Tako je denimo kulturno ministrstvo podjetju Piranesi poleg že omenjenih 10,548.000 tolarjev leta 2001 nakazalo 2,310.000 tolarjev (tudi za revijo). Leta 2002 (spet za revijo) še 2,000.000 tolarjev, leta 2003 (prav tako za revijo) pa še 1,700.000 tolarjev.

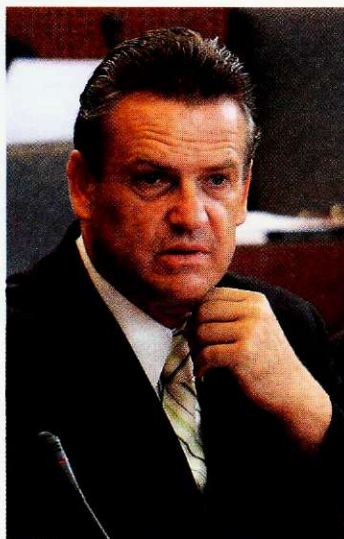
Poleg tega, da je podjetje Piranesi v času, ko bi morala zanj veljati prepoved poslovanja z državo, poslovalo z ministrstvom za kulturo, je poslovalo tudi z ministrstvom za okolje in prostor, ki ga je vodil Pavle Gantar, strankarski pa tudi osebni prijatelj Širčeve (skupaj sta nedavno prestopila v Društvo Zares). Po podatkih ministrstva je slednje s podjetjem Piranesi leta 1996 sklenilo pogodbo za sofinanciranje razstave Slovenija, po kateri je podjetje od ministrstva prejelo 900.000 tolarjev. Nekaj dni pozneje je za projekt Srednjeevropska arhitekturna revija od ministrstva prejelo še dodatnih 160.000 tolarjev. V letih 1998 in 1999 je nato prejelo dva manjša zneska; prvega v višini 17.000 tolarjev, drugega pa v višini 15.172 tolarjev, oba pa sta se očitno nanašala na revijo Piranesi, ki jo je, kot kaže, imelo naročeno ministrstvo.

Širčeva je zavajala tudi Kosovo komisijo.

Vse to je bila posledica dejstva, da Širčeva ni spoštovala zakona o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo in podjetja Piranesi ni prijavila parlamentarni komisiji, da bi ga ta uvrstila ne seznam podjetij, ki jim je prepovedano poslovati z državo, čeprav bi to morala storiti. Če bi Širčeva podjetje prijavila, bi se to zanesljivo znašlo na omenjenem seznamu (na seznamih, objavljenih v Uradnem listu RS do leta 2000, ga nismo našli), saj izpiski iz sodnega registra podjetij kažejo, da je bil njen mož že od vsega začetka, to je od junija 1991, več kot 25-odstotni lastnik podjetja. Zakaj Širčeva podjetja komisiji ni prijavila, smo povprašali tudi njo, vendar odgovora na to vprašanje nismo dobili.

Zavajala Kosovo komisijo Sicer pa pomanjkljivo prijavljanje svojega in moževega premoženja in s tem ignoriranje zakonov, kot kaže, Širčevi sploh ni tuje. Leta 2005 smo v Demokraciji objavili članek o tem, da Širčeva Kosovi komisiji ni prijavila podjetja Piranesi, d. o. o., čeprav bi to po zakonu o preprečevanju korupcije morala storiti. Naše povpraševanje je komisijo očitno spodbudilo, da je zadevo preverila. Oktobra 2005 je komisija Širčevo pozvala, naj dopolni prijavo o svojem premoženjskem stanju (to morajo po nastopu funkcije storiti vsi funkcionarji). Širčeva je slednje storila, kot razlog, zakaj tega ni naredila že prej, pa je navedla, da podjetja v prvotno prijavo ni uvrstila zato, ker podjetje že vrsto let ne deluje. No, slednje ne drži. Pogled v vsakoletno letno poročilo, ki ga najdemo v bazi Agencije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) kaže, da podjetje še vedno deluje. Res je sicer, da skorajda nima prihodkov (v letu 2004 je ob skromnih prihodkih doseglo 82.000 tolarjev čistega dobička, leta 2005 pa ob ničnih dohodkih

Pavel Rupar je odstopil, ker ni posredoval vseh podatkov. Mu bo Širčeva sledila?

sto let ne deluje»), kar naj bi bilo po njeno zadovoljilo tudi komisijo, ki, kot je dejala, »za razliko od vas, ni zahtevala dodatnih pojasnil«. No, tudi to ne drži. Komisija od Širčeve res ni zahtevala dodatnih pojasnil, očitno pa je preverila poslovanje podjetja in ga uvrstila na seznam podjetij, s katerimi država ne sme poslovati, s tem pa potrdila, da je Širčeva s tem, ko ji je podjetje zamolčala, kršila zakon.

Precej očitno je torej, da je Majda Širca kar trikrat kršila zakon. Prvič in drugič leta 1996 in 2000, ko v prvem primeru kot državna sekretarka, v drugem pa kot poslanka podjetja Piranesi ni prijavila parlamentarni komisiji, tretjič pa leta 2004, ko je še drugič postala poslanka in podjetja ni prijavila Kosovi komisiji. Ko je Kosova komisija pred lokalnimi volitvami ugotovila, da ji takratni poslanec Pavle Rupar ni prijavil dveh stanovanj, je Rupar kmalu zatem odstopil kot poslanec. Bo Širčeva zdaj sledila njegovemu zgledu? Ne verjamemo. ■

398.000 tolarjev čiste izgube), vendar lahko na svoj račun še vedno prejema nakazila. Majda Širca nam je na vprašanje, zakaj je komisiji sporočila, da podjetje njenega moža ne deluje več, če je iz poslovnega registra razvidno, da je bilo v času, ko je podala takšen odgovor komisiji, še aktivno, nam je sporočila, da to ne drži, saj naj bi bila komisiji sporočila le, da »podjetje v zadnjih letih nima tako rekoč nikakršnih prihodkov in odhodkov« (na komisiji so nam zagotovili, da jim je sporočila, da »podjetje že vr-

Drugo Ravnikarjevo poslovanje z državo

Poleg podjetja Piranesi je z državo sodelovalo tudi drugo Ravnikarjevo podjetje Ravnikar Potokar, d. o. o., v katerem je Ravnikar polovični lastnik. Tako mu je ministrstvo za javno upravo leta 2005 za projekt preureditve 5. etaže objekta na Kotnikovi 38, v katerem je danes ministrstvo za šolstvo in šport, nakazalo 1,140.000 tolarjev. Naslednje leto je podjetje od ministrstva za kulturo za revizijo dokumentacije za obnovo SNG Opera in balet nakazalo 10,548.000 tolarjev. Istega leta mu je ministrstvo za delo izplačalo kar 59,400.000 tolarjev za program mreže domov za starostnike. Podjetje je v novejšem času prejelo še dva zneska od ministrstva za obrambo, in sicer 10.015 evrov za izdelavo programske prostorske zasnove za prenovo vile Prešeren na Bledu in 49.800 evrov za izdelavo projektne dokumentacije za prenovo iste vile.

Precej državnega denarja je prejela tudi Ustanova Piranesi, ki formalno ni v Ravnikarjevi lasti, je pa Ravnikar njen zastopnik. Tako je Ustanova Piranesi leta 2001 od kulturnega ministrstva za razstavo Otona Jugovca prejela milijon tolarjev. Dve leti pozneje ji je ministrstvo za kulturo (za arhitekturo Vojteha Ravnikarja) nakazalo pol milijona tolarjev, leta 2004 pa za revijo Piranesi še dva milijona tolarjev. V istem letu je ustanova prejela še nekaj več kot dva milijona tolarjev državne pomoči od ministrstva za finance, leto pozneje pa še 2.600 evrov od ministrstva za okolje in prostor.

Pri tem je treba poudariti, da poslovanje z državo v primerih obeh podjetjih formalno ni bilo sporno, saj je Širčeva prvo podjetje Kosovi komisiji prijavila, drugega pa ji po zakonu ni bilo treba.

Slava Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **7 aparatov GSM Samsung SGH-X680.**

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 6 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. junija 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Samsung SGH-X680:

teža: 90 g, velikost: 88 x 44 x 19 mm,
čas pogovora: do 360 minut,
čas pripravljenosti: do 250 ur,
30 MB vgrajenega spomina,
snemanje videoposnetkov,
zvočna beležka (diktafon),
barvni grafični zaslon (65.536 barv),
koledar.

Slika je simbolična

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec:

NE

DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

O Lipici in protikorupcijski komisiji

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Ustavno sodišče je v celoti zavrnilo zahteve predlagateljev v primeru Kobilarne Lipica in zahteve predlagateljev Socialnih demokratov in Liberalne demokracije Slovenije o preprečevanju korupcije.

V Kobilarni Lipica se bodo stvari lahko urejale naprej.

Ustavno sodišče RS je konec marca sprejelo dve odmevnejši odločitvi. Prva se je nanašala na presojo ustavnosti zakona o Kobilarni Lipica ter programa varstva in razvoja kobilarne v letih od 2006 do 2010, druga pa na zakon o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo. Obe pobudi sta bili na ustavno sodišče poslani istega dne, in sicer 13. aprila 2006, za obe je nato ustavno sodišče oktobra lani izdalo začasno odredbo o zadržanju izvajanja dela zakona, nato pa na seji 29. marca letos za obe sprejelo odločitev.

Kobilarna Lipica Pobuda za presojo ustavnosti novele zakona o Kobilarni Lipica ter srednjeročnega programa varstva in razvo-

ja kobilarne je aprila lani vložila Agrarna skupnost Bazovica in več posameznikov. Ustavno sodišče (US) je v postopku, začetem s pobudami Ivana Križmančiča iz Trsta, Etbina Tavčarja iz Dutovelj in Suzane Mirošič iz Lokve ter drugih, zavrglo pobudo za začetek postopka za presojo ustavnosti nekaterih členov zakona o Kobilarni Lipica in prav tako pobudo za začetek postopka za presojo ustavnosti in zakonitosti Programa varstva in razvoja Kobilarne Lipica 2006–2010.

Pobude zavrnjene Pobudniki so v primeru Kobilarne Lipica menili, da bi jim z uvrstitvijo njihovih zemljišč v vplivno območje kulturnega spomenika omejili lastninsko pravico in odvzeli mo-

žnost sodelovanja pri pripravi in sprejemanju državnega lokacijskega načrta. Očitani so še, da zakon daje vladi proste roke, da brez sodelovanja javnosti in stroke odloča o opravljanju posameznih del na zavarovanem območju in da je kulturni spomenik državnega pomena prepuščen trenutni politični volji vlade in enega samega ministra. Izpodbijali so tudi program varstva in razvoja Kobilarne Lipica 2006–2010, ker naj bi bili z njim spremenjeni strokovne zasnove iz leta 2000 in varstveni režim varovanja kulturnega spomenika ter pogoji za pripravo prostorske ureditve, ter opozorili na začetek uničevanja kultivirane kraške krajine z razširitvijo igrišča za golf. Vlada je zavrnila vse očitke in pojasnila,

češ, da je novela omenjenega zakona specialni zakon, ki določa kulturno kraško krajino, čredo konj lipicanske pasme ter stavbo in umetnostno dediščino kot zavarovano območje Kobilarne Lipica. Določbe zakona o varstvu kulturne dediščine veljajo tudi za Kobilarno Lipica, kadar t. i. lex specialis ne določa drugače. V zvezi s Kobilarno Lipica zasleduje javno korist; lex specialis pa daje prednost dejavnostim, ki so potrebne za izvajanje javne službe. Program za 2006–2010 bo veljal do sprejetja načrta upravljanja, nima narave prostorskega akta in določa le koncept razvoja Kobilarne Lipica. Poslovanje in gospodarjenje Kobilarne Lipica naj bi bilo tako zdaj urejeno, resorna ministrstva in vlada pa bodo pri strateških odločitvah upoštevali stališče strokovne javnosti. Vodstvo Kobilarne Lipica je ob tem pojasnilo, da na podlagi lokacijske informacije občine Sežana sanira igrišče za golf, ureja pašne površine ter obnavlja silose in zidove pod graščino, za katere niso potrebovali gradbenega dovoljenja.

Protikorupcijska komisija

Druga odločitev US se nanaša na določila zakona o nezdržljivosti opravljanja javne funk-

Dimitrij Kovačič, poslanec SDS

cije s pridobitno dejavnostjo, ki odpravlja komisijo za preprečevanje korupcije (vodi jo Drago Kos), njene naloge pa naj bi opravljala parlamentarna komisija. Pobudo so vložili poslanci SD in LDS, po odločitvi ustavnih sodnikov pa so se začela kresati mnenja. Zagovorniki t. i. Kosove komisije so odločbo začeli razlagati po svoje, Gregor Virant, minister za javno upravo, pa je prepričan, da iz odločbe ne izhaja, da je odprava protikorupcijske komisije protiustavna. Državni zbor je namreč zakon sprejel 10. februarja 2006 (US pa je 13. aprila z zadržanjem preprečilo njegovo izvajanje). Z njim naj bi odpravili komisijo za preprečevanje korupcije kot samostojni državni organ, del njenih pristojnosti pa bi po uveljavitvi zakona prevzela državnozborska komisija, ustanovljena z namenom nadzora nad nezdružljivostjo opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo. Zakonu so nasprotovali zlasti v opzijskih SD in LDS, kjer so se kasneje odločili za ustavno presojo posameznih določb.

Ustavna odločba Ustavno sodišče je 29. marca letos objavilo odločbo, v kateri ugotavlja, da je prvi odstavek 3. člena zakona o nezdružljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo v neskladju z ustavo. Ta člen določa, da je za opravljanje nalog po tem zakonu in za izvajanje nadzora nad izvrševanjem določb tega zakona pristojna komisija državnega zbora, po mnenju US pa je takšna ureditev sporna z vidika delitve oblasti. Medtem ko nadzor parlamentarne komisije nad ministri in funkcionarji ni sporen, pa bi nadzor parlamentarne komisije nad funkcionarji, ki jim ustava zagotavlja samostojen in neodvisen položaj (varuh človekovih pravic, računsko sodišče, državni svet, ustavno sodišče, lokalna samouprava), lahko posegal v načelo delitve oblasti.

Zahteve večinoma zavrnjene

Glede na zaplete v javnosti, ko je odločbo US že skoraj vsak razlagal po svoje, je to najbolj jasno razložil pravnik Dimitrij Kovačič,

poslanec največje poslanske skupine SDS. Uvodoma je izrazil zadovoljstvo, da je odločba končno sprejeta in da je iz nje razvidno, da je bila zahteva predlagateljev SD in LDS praktično v celoti zavrnjena. Kovačič je dejal, da je US z odločbo odločilo, da je določba zakona, ki ureja prenos pooblastil na komisijo DZ, v neskladju z Ustavo RS. Vendar pa je treba poudariti, da US ni reklo, da je

Minister Gregor Virant

Predsednik komisije Drago Kos

komisija DZ nasploh neustavna, ampak je odločilo, da je protiustavno to, da bi ta parlamentarna komisija nadzirala tudi t. i. samostojne organe oblasti (predsednik republike, varuh človekovih pravic, računsko sodišče, ustavne sodnike). Komisija DZ lahko glede na to, da je sestavljena le iz poslancev, nadzira poslance in funkcionarje v službah DZ, poleg teh pa tudi funkcionarje, ki so kljub svoji samostojnosti odgovorni DZ. Zaradi navedenega US nima pomislekov, da bi komisija DZ nadzirala funkcionarje vlade oz. ministrstev. Za odpravo tega neskladja je US zakonodajalcu določilo 6-mesečni rok, kar pomeni, da se bodo do takrat še naprej uporabljale določbe zakona o preprečevanju korupcije (razen

Del razprave o protikorupcijski komisiji

Gregor Virant:

- Tako največja vladna stranka kot tudi predsednik vlade in jaz osebno smo že zdavnaj prej, preden je gospod Kos postal predsednik te komisije, nasprotovali ustanovitvi komisije z imenom protikorupcijska, ker preprosto ne verjamemo, da lahko katera koli komisija preprečuje korupcijo. To delata policija in tožilstvo.
- Kar se tiče odločbe US, je treba povedati, da to ni reklo, da je parlamentarna komisija protiustavna, kar tako počez, ampak je reklo samo to, da je protiustavno to, da bi ta parlamentarna komisija nadzirala tudi tako imenovane samostojne organe oblasti, kot so recimo varuh človekovih pravic, samo US in še nekateri drugi.
- Komisije pač ne preprečujejo korupcije.
- Upam, da ne bodo metali peska v oči in da bodo sprejeli odločitev, ki bo racionalna in čim cenejša za državljane, da ne bomo na deset koncev metali denarja za iste stvari.

Vir: Odmevi na RTV Slovenija

Kako je to urejeno drugje in kako naprej

Gregor Virant: »Po odločbi US je možnost, da se tej komisiji, ki smo jo predvideli, priključijo recimo še predstavniki US, računskega sodišča in tako naprej, druga možnost je, da imajo institucije, ki jih parlament po odločbi ne sme nadzirati, pač interni nadzor, da recimo predsednik US kontrolira svoje ustavne sodnike, da tako rečem. Tretja možnost je tudi, da imamo komisijo, kot je Kosova, ali pa celo Kosovo komisijo, vendar da zelo jasno rečemo, da to ni protikorupcijska komisija. Ker nikjer v Evropi, v nobeni od starih članic Evropske unije – zdaj pa povejte, če to ni res, gospod Kos – ne poznajo ničesar, čemur bi rekli protikorupcijska komisija.«

Drago Kos: »Poglejte si Irsko, pa boste videli komisijo, kot je naša.«

Gregor Virant: »Kako se imenuje ta komisija? Povejte ime.«

Drago Kos: »Ja, o etiki in delovanju v javnem sektorju.«

Gregor Virant: »A se imenuje protikorupcijska?«

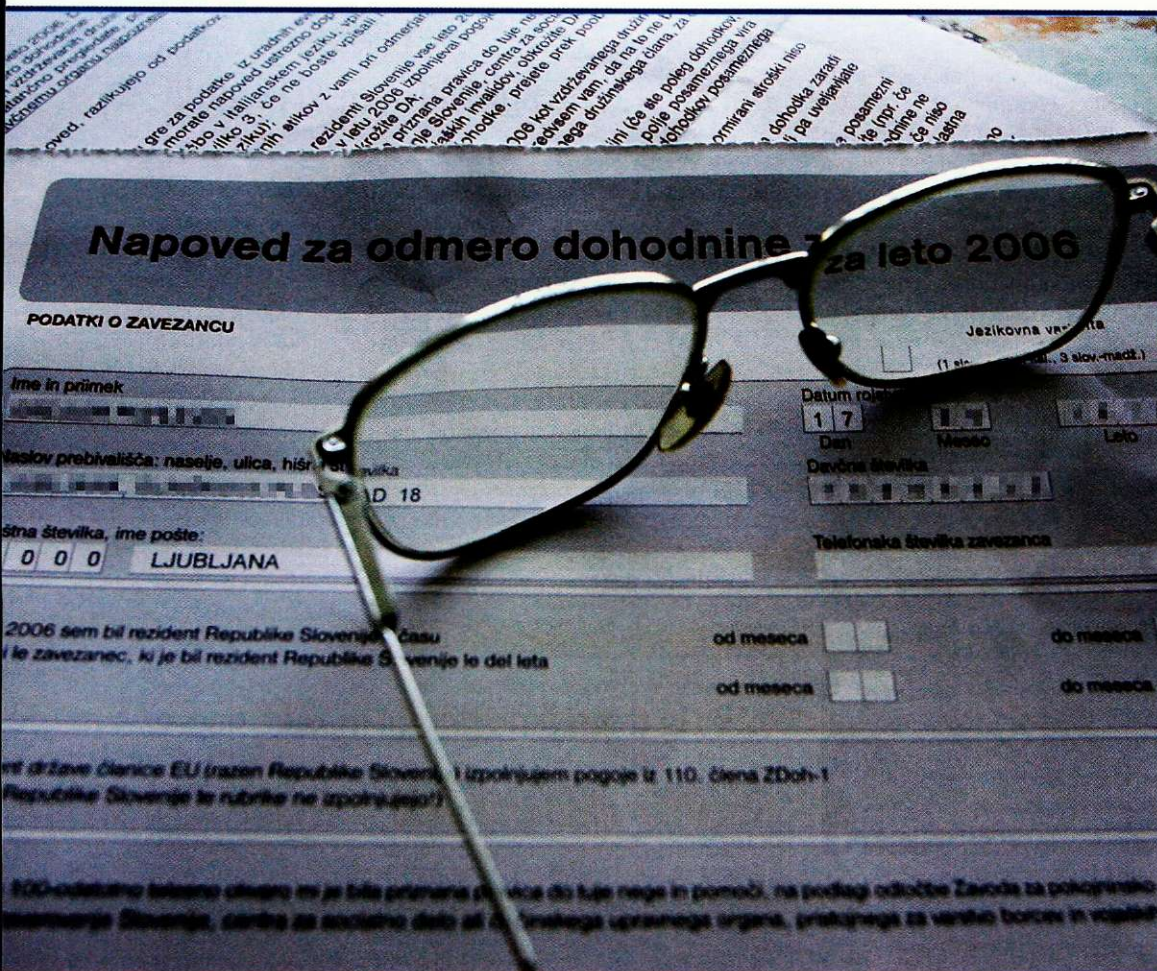
Drago Kos: »Ne.«

Vir: Odmevi na RTV Slovenija

tistih, ki jih je US izvzelo). Nekatere določbe zakona pa je US razveljavilo. Prva je določba v zvezi z upravnim sporom, ki omogoča, da lahko trije člani komisije sprožijo upravni spor za varovanje manjšinskega mnenja v procesu odločanja. Druga določba se dotika varstva osebnih podatkov. Nekateri podatki, ki jih mora funkcionar predložiti komisiji, se namreč po mnenju US nanašajo na obdobja, ki niso povezana z opravljanjem javne funkcije. Po mnenju US javnost teh podatkov ne pripomore k transparentnosti opravljanja javne funkcije, zaradi česar bi bil tak poseg v nasprotju z načelom sorazmernosti. US je tudi razveljavilo nekatere določbe, kolikor o nanašajo na javnost podatkov o stalnem in začasnem

prebivališču ter javnost podatkov iz kazenske evidence.

Kako naprej? Kovačič pričakuje, da bo vlada hitro pripravila ustrezne popravke in jih predložila v DZ, kar je v javnosti omenjal tudi predlagatelj zakona Gregor Virant, minister za javno upravo. Po Kovačičevem mnenju je mogočih več rešitev, sam pa se najbolj nagiba k temu, da bi državnozborsko komisijo, ki je predvidena z zakonom, razširili z dvema predstavnikoma obeh relevantnih združenj občin in tako pokrili vse funkcije znotraj področja lokalne samouprave. Kar pa zadeva nadzor nad drugimi samostojnimi organi oblasti, je najbolj smiselno uvesti notranji nadzor. V kakšni obliki naj bi to bilo, pa je še stvar razprave. **D**

presegli 604.330 tolarjev, in tisti upokojenci, ki so poleg pokojnine, od katere ni bila odtegnjena in plačana akontacija dohodnine, pri akontaciji dohodnine pa niso uveljavljali posebne olajšave za vzdrževane družinske člane, prejeli dohodke, ki se štejeajo v letno davčno osnovo in ne presegajo 19.171 tolarjev.

Vredno premisleka Ob tem je pomembno vedeti naslednje: vsi tisti, ki so lani prejeli manj kot 604.330 tolarjev dohodka, pa so od tega plačali akontacijo dohodnine, lahko vložijo napoved za odmero dohodnine, in sicer ne glede na to, ali jim je DURS posredoval predizpolnjeno napoved ali ne. Vsak sam mora torej presoditi, ali se mu izplača vložiti napoved glede na plačano akontacijo in dohodke. Zakon samo določa, da tisti, ki prejmejo manj kot 604.330 tolarjev dohodka, napovedi za odmero dohodnine niso dolžni vložiti, seveda pa to lahko storijo. Obrazec natisnejo s spletne strani DURS ali pa ga dobijo na pristojnem davčnem uradu.

Vsak poskrbi zase Ob tem so se lahko pojavile nekatere anomalije. Če izplačevalci dohodkov do 30. januarja letos DURS niso posredovali pravih podatkov (ali nobenih) o izplačilih dohodkov posameznikom, na DURS seveda teh plačil nimajo in jih niso vpisali v predizpolnjeno napoved. Tudi tisti upokojenci, ki so v letu 2006 poleg pokojnine prejeli dohodke, ki se štejeajo v letno davčno osnovo in presegajo 19.171 tolarjev, pa zaradi napake izplačevalca na dom do 31. marca niso prejeli predizpolnjenih napovedi, so zavezanci za dohodnino, in morajo (ne glede na napako izplačevalca) dohodninsko napoved na praznem obrazcu izpolniti sami (tako kot preteklo leto). Dohodninsko napoved morajo na praznem obrazcu izpolniti tudi zavezanci, ki niso prejeli predizpolnjene napovedi, pa prejemaajo pokojnino iz tujine oziroma poleg pokojnine v Sloveniji prejemaajo tudi pokojnino iz tujine.

Dohodnina za leto 2006

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Bralcem tokrat predstavljamo, na kaj moramo biti pozorni pri izpolnjevanju dohodninske napovedi, da bomo državi plačali le toliko, kot je treba in nič več.

Napoved za leto 2006 je še v tolarjih. Letošnja novost pri izpolnjevanju dohodninske napovedi za leto 2006 je v tem, da je Davčna uprava RS (DURS) do konca marca vsem davčnim zavezancem na naslov stalnega prebivališča poslala t. i. predizpolnjene obrazce, ki jih moramo pregledati, popraviti morebitne napake (to storimo tako, da že natisnjene prečrtamo in napišemo druge), vpisati olajšave, podpisati in vrniti na DURS najpozneje do 30. aprila. Dodajmo, da davčni zavezanci izpolnjene in podpisane dohodninske obrazce že vračajo na DURS priporočeno po pošti ali osebno na izpostavah. DURS je

napovedala, da bo vse odločbe na podlagi prejetih napovedi izdala do poletja.

Predizpolnjene napovedi Letos je DURS odposlal 1.094.687 predizpolnjenih dohodninskih napovedi za leto 2006. Zaradi

spremenjene davčne zakonodaje bo zavezancev za dohodnino 2006 okoli 200.000 manj kot leto poprej. Predizpolnjene napovedi tako niso prejeli tisti davčni zavezanci, katerih dohodki v letu 2006, od katerih se plačuje dohodnina, niso

Stopnje dohodnine za davčno leto 2006:

ČE ZNAŠA NETO LETNA DAVČNA OSNOVA V TOLARJIH		ZNAŠA DOHODNINA V TOLARJIH	
nad	do		
	1.327.300		16 %
1.327.300	2.593.340	212.368 +33 %	nad 1.327.300
2.593.340	5.247.940	630.161 +37 %	nad 2.593.340
5.247.940	10.546.930	1.612.363 +41 %	nad 5.247.940
10.546.930		3.784.949 +50 %	nad 10.546.930

Davčne olajšave

1. Splošna olajšava, ki je namenjena vsem zavezancem pod pogojem, da drug zavezanec zanj ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana. Zmanjšanje letne davčne osnove za leto 2006 se prizna v višini 604.330 tolarjev oziroma mesečno 50.361 tolarjev.

2. Osebne olajšave

- invalidom s 100-odstotno telesno okvaro se pod določenimi pogoji prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 3.513.772 tolarjev oziroma mesečno 292.814 tolarjev;
- zavezancu po dopolnjenem 65. letu se prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 281.081 tolarjev oziroma mesečno 23.423 tolarjev;
- zavezancem, prejemnikom pokojnin in nadomestil iz obveznega invalidskega zavarovanja ter priznavalnin po zakonu o republiških priznavalninah in zakonu o uresničevanju javnega interesa na področju kulture se prizna zmanjšanje dohodnine v višini 14,5 odstotka odmerjenega prejemka.

3. Posebne osebne olajšave:

- zavezancu, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta, se pod določenimi pogoji prizna zmanjšanje davčne osnove v višini 1.225.200 tolarjev;
- zavezancu, ki samostojno opravlja specializiran poklic na področju kulturne dejavnosti ali novinarski poklic, se pod določenimi pogoji prizna zmanjšanje davčne osnove v višini 15 odstotkov prihodkov letno do zneska 6.000.000 tolarjev.

4. Posebna olajšava, namenjena osebam, ki vzdržujejo družinske člane, v absolutnem znesku:

- za prvega otroka in za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana letno 484.873 oziroma mesečno 40.406 tolarjev; za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo ter ima pravico do dodatka za nego otroka letno v višini 1.756.937 oziroma mesečno 146.411 tolarjev;
- za drugega vzdrževanega otroka se olajšava poveča za 42.167 tolarjev letno oziroma mesečno za 3.514 tolarjev;
- za tretjega vzdrževanega otroka se olajšava poveča za 217.881 tolarjev letno oziroma mesečno za 18.157 tolarjev,
- za četrtega vzdrževanega otroka se olajšava poveča za 393.596 tolarjev letno oziroma mesečno za 32.800 tolarjev;

- za petega vzdrževanega otroka se olajšava poveča za 569.310 tolarjev letno oziroma mesečno za 47.443 tolarjev;
 - za vse nadaljnje vzdrževane otroke se poveča za 175.612 tolarjev letno oziroma mesečno za 14.634 tolarjev glede na višino olajšave za prejšnjega vzdrževanega otroka.
- 5. Posebne olajšave za otroke in druge vzdrževane družinske člane:**
- za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje 560.937 tolarjev letno.
- 6. Olajšave za različne namene za zmanjšanje letne davčne osnove zavezancev:**

- so povezane z vlaganjem sredstev fizičnih oseb za določene namene. Davčna osnova se lahko zmanjša za: sredstva, vložena v vrednostne papirje, premije za prostovoljno dodatno zdravstveno zavarovanje, nakup zdravil, zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov, za prostovoljne prispevke za različne namene, za investicije, namenjene reševanju stanovanjskega problema posameznika, za nakup likovnih del in leposlovnih knjig, za šolnine in nakup učbenikov ter strokovne literature (tudi za vzdrževane otroke), za priklop na internet, za plačane članarine političnim strankam in sindikatom in lahko znašajo največ 2 odstotka letne davčne osnove zavezanca, zavezanci pa lahko davčno osnovo zmanjšajo tudi za plačane zneske obresti od posojil, pridobljenih za rešitev stanovanjskega problema zavezanca, vendar ne več kakor za 2 odstotka letne davčne osnove zavezanca.

Pri nakupu ali graditvi stanovanjske hiše je zavezanec glede na kriterij reševanja stanovanjskega problema upravičen tudi do zmanjšanja osnove v višini največ 4 odstotka letne davčne osnove zavezanca, to pa izključuje uveljavljanje sredstev za investicije, namenjene reševanju stanovanjskega problema posameznika v višini 2 odstotka letne davčne osnove zavezanca in uveljavljanje plačanega zneske obresti od posojil, pridobljenih za rešitev stanovanjskega problema zavezanca.

Navedene olajšave bodo v skladu z zakonom lahko uveljavili le rezidenti Republike Slovenije, določene standardne olajšave (splošno, seniorsko in posebno za vzdrževane družinske člane) pa lahko uveljavljajo tudi rezidenti držav članic Evropske unije, ki bodo v Sloveniji dosegali najmanj 90 odstotkov svojega celotnega obdavčljivega dohodka v davčnem letu.

Za konec Vse to pomeni, da moramo sami poskrbeti – podobno kot prejšnja leta –, da bomo plačali ustrezen dohodninski davek. Predizpolnjena napoved s strani DURS nam je torej le v pomoč, obveznost in dolžnost poravnave tega davka pa je seveda naša. Ob tem je modro, če si vsak sam izračuna dohodnino za preteklo leto. To je pomemb-

no predvsem v primerih, kjer se v družini odločajo o tem, kateri izmed staršev bo uveljavljal vzdrževane člane, ali morebiti o tem, ali se te sploh splača uveljavljati (v primeru otrokovega dela prek študentskega servisa), in podobno. Vse to lahko vsak posameznik preveri prek spletne strani, kjer je priložen tudi obrazec z naslovom Informativni izračun dohodnine za leto 2006. Z malo truda in iznajdljivosti lahko torej vsaka družina najde najoptimalnejšo rešitev za izpol-

http://www.durs.gov.si/si/aktualno/dohodnina_2006/
Na tej spletni strani so vse potrebne informacije.

<http://www.durs.gov.si/>
Na tej spletni strani nam je na voljo tudi virtualna Vida.

li kateremu od društev, humanitarni organizaciji, politični stranki in podobno, bo to veljalo za akontacije za leto 2007. Dokončno bomo to odločitev sprejeli ob izpolnjevanju napovedi za leto 2007. To pa pomeni, da se nam s to odločitvijo ne mudi. Seznam, komu vse lahko namenimo del dohodnine v letu 2007, je namreč dolg kar 72 strani, na njem pa najdemo vse mogoče organizacije, ki se potegujejo za naš del dohodnine. V prihodnjem letu bomo temeljito premislili, komu bomo namenili del svojega davka. **D**

nitev obveznosti do države, kar dohodnina vsekakor je. In še to: na zadnji strani dohodninskega obrazca je tudi prostor za označitev, ali želimo del dohodnine kot donacijo nameniti nekaterim drugim upravičencem. To lahko izpolnimo ali pa tudi ne. Če se bomo odločili, da bomo 5 odstotkov dohodnine nakazova-

Kdo se boji zasebnosti?

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Vladni predlog sprememb in dopolnitev zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) kljub dolgotrajnemu usklajevanju še zmeraj buri duhove. Osrednja dilema je predlagano stodontno financiranje zasebnih šol.

Na ministrstvu za šolstvo in šport (MŠŠ) so prepričani, da bodo tako omogočili enakopravno možnost izbire za starše in otroke, medtem ko vodstvo Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture (SVIZ) predlogu nasprotuje, saj naj bi vodil v razslojevanje in na dolgi rok škodoval javnim šolskim zavodom.

Enake možnosti Kot je na posvetu, ki je prejšnji mesec na temo zasebnega šolstva potekal v državnem svetu, dejala državna sekretarka na MŠŠ Alenka Šverc, pri tem ne gre za vprašanje, ali smo za zasebno šolstvo ali proti njemu. Odločitev, da se zasebno šolstvo pomembno finančno podpre, ker le-to pomeni obogatitev javne šolske mreže, je bila sprejeta že z leta 1996 potrjenim ZOFVI. V njegovem drugem členu je med cilji vzgoje in izobraževanja v Sloveniji navedeno tudi »uveljavlja-

nje možnosti izbire na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja«.

Po sedaj veljavnem zakonu so zasebni zavodi, ustanovljeni pred njegovim sprejetjem leta 1996, financirani stodontno, tisti, ki so nastali kasneje, pa le 85-odstotno. Ob tem morajo seveda vsi javno financirani zasebni zavodi izpolnjevati stroga merila, kot so javno veljavni program, predpisani kadri in oprema. Zgovoren je primer Waldorfske osnovne šole, ki je ob sprejetju zakona leta 1996 že delovala in je deležna stodontnega državnega financiranja, medtem ko Waldorfska gimnazija, ki uveljavlja ista pedagoška načela, a je bila ustanovljena kasneje, uživa 85-odstotno podporo.

Takšno »nepopolno« financiranje posledično pomeni, da je za obisk zasebnih šol praviloma predvideno plačevanje šolnin, kar staršem oziroma njihovim otrokom ne daje prave možnosti izbire.

Šolski minister Milan Zver

Branimir Štrukelj, SVIZ

Politična odločitev Slišati je bilo veliko očitkov, da bodo predlagane spremembe povzročile privatizacijo javnega šolstva in povzročile elitizem v slovenski družbi. Glavni tajnik SVIZ Branimir Štrukelj, ki je tudi najbolj goreč nasprotnik sprememb ZOFVI, meni, da je financiranje v sedanjem obsegu, kot ga predvideva veljavni zakon, popolnoma zadovoljivo, saj so

zasebne šolske ustanove deležne dodatnega financiranja s strani ustanovitelja. Štrukelj je v svojih zadnjih nastopih sicer ublažil polemično ost, saj razlaga, da sam ni proti zasebnim šolam kot takim, skrbi pa ga morebitno siromašenje javnega sektorja in posledice za kakovost javnega šolstva. Prioriteta države mora biti javni sektor, je prepričan Štrukelj, ki v predlogih MŠŠ vidi politično odločitev. Argumenti nasprotnikov financiranja zasebnikov navajajo argumente podhranjenosti mreže javnega šolstva (zaradi manj številčnih generacij bodo nekatere šole bržkone zaprle svoja vrata, zato naj bi tudi ustanavljanje novih šol ne imelo pravega smisla) in strah pred »begom« učiteljev v zasebne šole.

No, zanimivo je, da je predsednik Združenja ravnateljev osnovnih šol Oton Račević (pred časom je bil na bojni nogi z ministrom Zverom zaradi domnevnega poskusa politizacije šolskih svetov) po začetnem nasprotovanju ministrovim predlogom načelno podprl predloge sprememb ZOFVI, in sicer po tistem, ko mu je Zver zagotovil, da bo predvidoma ustanovljena le peščica zasebnih osnovnih šol.

Bo financiranje zasebnih šol res ogrozilo javno šolstvo?

Pregled deleža javnih in zasebnih šol v državah OECD

Učenci in dijaki v osnovnem in srednješolskem izobraževanju glede na vrsto institucije ali vrsto izobraževanja
Razvrstitev učencev in dijakov glede na vrsto vpisa in vrsto institucije

	vrsta institucije								
	osnovna šola - primarna			osnovna šola - nižja sekundarna			srednja šola - višja sekundarna		
	javna	zasebna šola, sofinancirana s strani države več kot 50 %	zasebna šola, sofinancirana s strani države manj kot 50 %	javna	zasebna šola, sofinancirana s strani države več kot 50 %	zasebna šola, sofinancirana s strani države manj kot 50 %	javna	zasebna šola, sofinancirana s strani države več kot 50 %	zasebna šola, sofinancirana s strani države manj kot 50 %
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
OECD countries									
Avstralija	71,3	28,7	a	64,6	35,4	a	74,5	25,5	a
Avstrija	95,5	4,5	x(2)	92,2	7,8	x(5)	89,2	10,8	x(8)
Belgija	45,3	54,7	n	43,4	56,6	n	41,5	58,5	n
Kanada	m	m	m	m	m	m	m	m	m
Češka	98,9	1,1	a	98,2	1,8	a	87,1	12,9	a
Danska	88,3	11,7	a	76,6	23,4	a	97,7	2,3	a
Finska	98,8	1,2	a	95,9	4,1	a	89,1	10,9	a
Francija	85,3	14,7	a	78,6	21,2	0,2	69,4	29,8	0,8
Nemčija	97,1	2,9	x(2)	92,7	7,3	x(5)	92,1	7,9	x(8)
Grčija	92,5	a	7,5	94,6	a	5,4	93,8	a	6,2
Madžarska	94,1	5,9	a	93,3	6,7	a	85,0	15,0	a
Islandija	98,9	1,1	n	99,2	0,8	n	94,1	5,5	0,4
Irska	99,0	a	1,0	100,0	a	n	98,6	a	1,4
Italija	93,1	a	6,9	96,5	a	3,5	94,6	0,6	4,8
Japonska	99,1	a	0,9	93,8	a	6,2	69,7	a	30,3
Koreja	98,7	a	1,3	80,2	19,8	a	49,6	50,4	a
Luksemburg	93,1	0,7	6,2	80,1	12,4	7,5	84,3	8,2	7,5
Mehika	91,9	a	8,1	87,4	a	12,6	78,9	a	21,1
Nizozemska	31,1	68,9	a	24,1	75,9	a	7,9	92,1	a
Nova Zelandija	88,1	9,8	2,1	84,0	11,3	4,7	76,1	20,0	3,9
Norveška	98,1	1,9	x(2)	97,7	2,3	x(5)	89,8	10,2	x(8)
Poljska	98,6	0,3	1,1	97,9	0,6	1,6	91,2	0,6	8,3
Portugalska	89,8	2,5	7,8	88,5	6,4	5,1	82,4	4,4	13,1
Slovaška	95,5	4,5	n	94,7	5,3	n	91,3	8,7	n
Španija	68,0	28,7	3,3	67,6	29,3	3,1	77,1	12,1	10,8
Švedska	94,4	5,6	a	93,7	6,3	a	93,4	6,5	a
Švica	96,2	1,3	2,4	92,9	2,4	4,7	93,2	3,1	3,8
Turčija	98,5	a	1,5	a	a	a	98,2	a	1,8
Velika Britanija	95,0	a	5,0	93,6	0,6	5,8	25,7	71,5	2,8
Združene države Amerike	89,7	a	10,3	91,2	a	8,8	91,2	a	8,8
OECD povprečje	89,1	8,6	2,5	82,5	11,6	2,7	79,5	16,1	4,8
EU19 povprečje	87,0	10,9	2,3	84,3	14,0	1,9	78,5	18,6	3,3
Države partnerice									
Brazilija	91,5	a	8,5	90,7	a	9,3	86,8	a	13,2
Čile	50,0	43,1	6,9	54,3	38,9	6,8	47,1	45,1	7,7
Izrael	100,0	a	a	100,0	a	a	100,0	a	a
Ruska federacija	99,5	a	0,5	99,7	a	0,3	99,3	a	0,7

Vir: Education at a Glance, OECD Indicators, 2006, str. 280.

a = podatka ni možno aplicirati glede na prakso te države, x = podatki so vključeni v drugih kategorijah,

m = podatka niso posredovali, n = podatek je zanemarljiv

V društvu Pobuda za šolo po meri človeka se strinjajo s spremembami zakona in poudarjajo, da je ne glede na zasebni ali javni značaj zavodov poglavitna njihova kakovost.

Enaki pogoji Poglejmo si od bližje, kaj tako spornega sploh predlagajo na MŠŠ. Najprej naj bi šlo za izenačitev vseh zasebnikov s stoddostnim financiranjem plač učiteljev. Ob tem nekateri zasebniki, na primer Waldorfska šola (imajo tako OŠ kot gimnazijo), niti s sprejetjem sprememb zakona ne bodo enakopravni, saj bodo morali tudi po novem sami poskrbeti za financiranje investicij in investicijskega vzdrževanja. Stoddotno financirani zasebniki ne bodo smeli zaračunavati šolnine, s čimer se odpravlja glavni strah dvomljivcev. Da ne bo prihajalo do »prebegov« učiteljev v zasebne zavode, bo poskrbela določba, po kateri bodo plače učiteljev v zasebnih zavodih oblikovali na isti način kot plače učiteljev v javnih šolah.

Po predlogu sprememb in dopolnitev ZOFVI šole prav tako ne bodo več financirane glede na število oddelkov, temveč glede na število učencev.

Predlogi MŠŠ odpravljajo vrsto administrativnih ovir za ustanovitev zasebnih zavodov na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki jih sedanji zakon ne predvideva.

Kot je na omenjenem posvetu dejala državna sekretarka Šverčeva, so bili že leta 1996 signali, da bo prišlo do upada števila otrok, zato je bil namen tedaj sprejetega zakona v bolj raznoliki ponudbi in ne v povečevanju zmogljivosti ali vzpostavljanju konkurence javnemu šolstvu, ki je bilo in tudi z novimi predlogi ostaja prva skrb šolskih oblasti. Spremembe zakona po mnenju državne sekretarke tako ne spreminjajo izhodišč zakona, ustrezajo pa stremljenju, da »vsem zasebnim šolam zagotovijo enak položaj«.

Zanemarljiv delež Dejstvo je, da v Sloveniji ostaja zasebno šolstvo v primerjavi z državami Evropske unije in drugimi razvitimi državami bistveno »podhranjeno« oziroma je zanemarljivo udeleženo v okviru celotnega šolskega sistema. Številke

so same po sebi dovolj zgovorne. V Sloveniji imamo vsega 18 zasebnih vrtcev (v šolskem letu 2005/06 je to pomenilo 872 otrok) in sedem zasebnih srednjih šol oziroma gimnazij s skupno 2.038 dijaki.

Če pogledamo podatke Statističnega urada RS, je zasebnih osnovnih šol, ki so sofinancirane s strani države, pri nas komaj 0,1 odstotka (edina zasebna OŠ je 100-odstotno

financirana), zasebnih srednjih šol pa 4,2 odstotka, ki jih obiskuje 2,02 odstotka dijakov. O prepadu med Slovenijo in državami članicami Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) na tem področju zgovorno priča tudi primerjalna tabela, ki jo objavljamo. Zaradi tega si je celo nekoliko smešno predstavljati, da bi zasebne šole v Sloveniji kdaj tudi le teore-

tično ogrozile javni sektor. Zasebni sektor je pomembna obogatitev pedagoške ponudbe tako z vidika strokovnih prijemov kot z vidika starševske pravice, da otrokom posredujejo vzgojo, ki bo čim bolj skladna z njihovim verskim in katerim drugim načelom. Zato je na mestu, da se s spremembami zakona omogoči enakopraven dostop do tovrstnih šol. **D**

Kanglerjevih sto dni županovanja

Roman Novak, foto: Gregor Pohleven

V mesecu marcu je preteklo sto dni, odkar je občinsko žezlo zavihtel novi mariborski župan Franc Kangler, in približno sto dni, odkar je nekdanji župan Sovič pristal v klopih mestnih svetnikov in začel s konstruktivno opozicijo.

Marsikdo izmed nas se je spraševal, kakšno bo sodelovanje nove svetniške garniture v Mariboru, saj se je mestni svet dodobra okreplil z novimi listami.

Novo razmerje sil Preglejmo najprej, kakšna je sestava mestnega sveta v štajerski metropoli. SDS, ki jo vodi Boštjan Viher, šteje osem članov in se je torej močno okrepila v mestnem svetu, šest svetnikov premore LDS, h kateri sta pristopila tudi Dragica Pavličič z Liste upokojencev Maribor in Gaja Lašič iz Gibanja za pravičnost in razvoj. Listo LDS vodi Milan Petek, SD z novim vodjem svetniške skupine Vinkom Mandljem šteje sedem članov, že omenjena LPR in Stojan Auer šteje pet članov, Kanglerjeva SLS, ki jo vodi Tanja Vindiš Furman, pa štiri člane. DeSUS ima tri člane, medtem

ko imajo SNS, Neodvisna lista Gregorja Pivca in SMS po dva mestna svetnika. Po enega člana v mestnem svetu imajo NSi, Neodvisna lista gasilcev Maribor, Mariborska lista in Zeleni Slovenije. Morda lahko Mariborčani in Mariborčanke še najbolj obžalujejo, da imajo samo enega predstavnika ekološke stranke v novi sestavi sveta, saj bo Melita Cimerman imela polne roke dela glede na okoljsko dogajanje v Mariboru. Toliko o stanju v mestnem svetu. Ocena o stotih dneh izhaja tudi iz sodelovanja v mestnem svetu in župan ima pri tem kar nekaj besede, še zdaleč pa ne zadnje. Mariborske izkušnje so v preteklosti že pokazale, kako lahko mestni svet blokira delovanje občine in delovanje župana, če je to potrebno. Zato je od župana in njegovega sodelovanja z mestnim svetom odvisna delovna uspešnost.

Podoben Soviču? Pa pogledjmo, kaj preprost volivec najprej opazi. Oba župana, prejšnji in prav tako zdajšnji, sta si ogromno dela nakopala z odprtji in protokolom. Medtem ko je bil stari župan navzoč pri odprtju vsake nove »drvarnice«, je tudi sedanji župan Kangler pokazal, da rad nazdravlja v krogu ljudi in se udeležuje družabnih dogodkov.

Nesporno je treba Soviču priznati, da je obvladal protokol in retoriko, česar za sedanjega župana pravzaprav ne moremo trditi. Razlika je zelo opazna. Umirjeni govor Soviča je tisto, kar pri Kanglerju močno pogrešamo. Res pa je, da je sedanji župan bistveno bolj ljudski oziroma dostopnejši, to pomeni, da je bliže volivcem. Dejstvo pa je tudi, da slednje zanika z napovedjo graditve največje stolpnice v Sloveniji, ki so jo njegovi meščani že poimenovali Kanglerjeva stolpnica. Razprava

o tovrstni gradnji na lokaciji za prvim velikim trgovskim centrom v Mariboru, ki ga je odprl prejšnji župan, nas popelje v razmišljanje, s čim vse je želel pechat mestu pustiti Sovič in s čim ga je dejansko pustil. Na prvi pogled nič takega, pa vendarle

Župan Franc Kangler

ogromno novih krožišč; pri fontani na glavnem trgu, ki jo je želel postaviti tik pred volitvami, pa se je zapletlo. Sovič je prav gotovo oboževal mariborsko grafično podobo, saj je bilo mesto v času njegovega županovanja vedno lepo in po mnenju marsikoga predrago okrašeno s cveticami, ki ponazarjajo mariborski grb. Bil je tudi zelo ponosen na študentski radio v Mariboru, a to je bilo žal vse. Rad se je slikal s kozarcem mariborske vode, vendar posluha za njeno ohranjanje menda ni pokazal. Polaganje temeljnih kamnov za trgovske centre in odpiranje le-teh so bile sicer

dnevno zanimive novice, žal pa se je z leti pokazalo, da mestno jedro propada v večini primerov prav zaradi trgovskih gigantov. Glede oživitve mestnega jedra je v zadnjih treh letih opazen napredek, toda posledice so in bodo še nekaj časa vidne. Županovanje prejšnjega župana so tako, kot bodo tudi sedanjega, dohitele napake prejšnjega, karavana pa gre dalje. Boris Sovič in Franc Kangler sta podedovala problem čistilne naprave in pogodbe z Aquasystems (pogodbo je v zadnjih mesecih županovanja podpisal Križman). Problem bo še zanimiv in prav zanima nas, kaj je tista ugodna rešitev, o kateri prav te dni razpravljajo na občini in pri Aquasystems. Zaradi Ovičevega županovanja in sestave mestnega sveta sedaj v Dogošah stare grehe zakopavajo. Smrdelo menda ne bo več, kakšne bodo ekološke posledice, pa bo verjetno izvedel šele župan v prihodnjem mandatu. Ja, žal se mora zgodovina ponavljati. No, zdaj pa si podrobneje pogledjmo sto dni županovanja Franca Kanglerja.

Smo za razvoj mesta

O Partnerstvu za razvoj Maribora smo vprašali Boštjana Vihra, vodjo svetniške skupine SDS:

»V SDS smo okvirno pregledali predlog Partnerstva za razvoj Maribora, ki ga je posredovala SD. V njem zaznavamo podobne vsebinske smernice, kot smo jih pri SDS predstavljali v svojem programu. Velika večina programskih smernic je podobna, kot je bil program SDS v Mariboru. Te smernice seveda zastopa naša svetniška skupina in na ta način konstruktivno sodeluje pri razvoju mestne občine Maribor. Glede na to, da želi SDS v Mariboru podpirati razvojne programe in projekte tako na področju investicij, komunale in drugih dejavnosti, kot sta šport in kultura, vidimo, da svetniška skupina dela konstruktivno. Glede samega partnerstva pa bomo vsebino natančneje preučili in nato podali svoja stališča.«

Boštjan Vihra, SDS

Ali so se iskreno pogovorili o decentralizaciji, ni znano, prav tako ni znano, kaj bo z zahodno obvoznico, avtocesto A1 Slivnica Pesnica in severno obvoznico, vendar je župan zagotovil, da bodo prvo začeli graditi še letos. Ko bo obroč sklenjen, bomo o tem poročali z velikim veseljem. Zanimivo bi bilo slišati tudi kaj o Mariboru kot regijskem središču, saj je bila to ena od obljub v predvolilnem spopadu.

Oblika namesto vsebine V poročilu na spletni strani je zapisano, da je imel Kangler več delovnih pogovorov z ministri in celo s predsednikom države.

Rešitev vprašanja v zvezi z lutkovnim gledališčem je poglavje, pri katerem je imela država redno težavo prav z odločitvami župana. Franc Kangler je v predvolilnem času obljubil, da bo lutkovnemu gledališču zagotovil denar. Če smo pri predvolilnih obljubah, ne smemo pozabiti na obljubo o ureditvi Pekarne, kjer se v 100 dneh ni premaknilo nič, razen morda kakšnega podpornega trama po naravni poti.

Kaj se je še dogajalo na ulici heroja Staneta 1? Vljudnostnih obiskov veleposlanikov ni manjkalo, saj smo jih od januarja našli kar šest. Da bomo zato v Evropi bolj znani, kot smo bili doslej, ni zagotovljeno. Dejstvo, da lobiranje za univerzijado nismo dobro izpeljali, pa je že znano. Kako pa bo z evropsko kulturno prestolnico, bomo še videli, saj vemo, da sta

na tej točki župana Celja in Maribora na različnih bregovih.

Franc Kangler nam je v 100 dneh županovanja predstavil tudi tri podžupane: Danila Burnača, Roka Pečeta in Andreja Verliča. Stojanu Skalickemu pa je zaupal položaj mestnega arhitekta. Poudarili in opozorili bi radi na realnost, da je v Mariboru letos padlo nekaj drevoredov, ki so bili do tedaj občanom v ponos, sedaj pa so le še zgodovina. Načrtovan je tudi posek Tomšičevega drevoreda. Resnično upamo, da to vidi tudi župan in da ima strokovne argumente za tovrstne posege.

Vsi v središču mesta, v peščoni, so se zagotovo razveselili, ko so mariborski miniatvobus, znan kot Pikapolonica, končno prusmerili na obrobje cone za pešce. Vse pohvale za to podžupanu Danilu Burnaču, čigar glavna naloga je urediti komunalne probleme v mestu.

Burno v mestnem svetu Zanimivo je tudi v mestnem svetu.

Socialni demokrati so predlagali Partnerstvo za Maribor in k sodelovanju oziroma partnerstvu povabili vse stranke, liste in posameznike. Podoben vzorec, ki ga izpeljuje vlada, se torej prenaša tudi na lokalno raven. Vinko Mandel je komentiral še ne sprejet proračun, za katerega meni, da nima določenega cilja. Mandelj je dejal: »Če je Maribor barka in Kangler kapitan, potem je mestni proračun tisti, ki nas lahko vodi k cilju. Toda samo če je cilj določen.« Mandel tudi trdi, da bo ob sprejetju proračuna mariborska barka zaplula v

črni rokav, saj so cilji nedoločeni oziroma slabo določeni. Čudi se primerjavi sredstev, namenjenih za šport in kulturo. Za kulturo so tako v tem letu namenjena enaka sredstva kot lani, čeprav se Maribor prijavlja za evropsko kulturno prestolnico in ne športno.

Sicer pa so pri SD zanimiva tudi dogajanja v mestni četrti Tezno. Prav na Teznu je bil v parlament izvoljen Milan Petek. Takrat je krajanom obljubljal Industrijsko cono Tezno, sedaj v mestnem svetu pa se tega ne spomni več. Zaradi tega se je že zgodilo, da je nekdo iz LDS prestopil v SD. Domnevamo torej, da se tudi razpad LDS z vladne ravni prenaša na lokalno.

(Pre)številne obljube Dejstvo

je, da počasi prihaja čas, ko se predvolilne obljube realizirajo in postanejo realnost. Takrat bo življenje v mestu ob Dravi prava pravljica. In če domačini ne verjamejo, naj si ogledajo katerega od predvolilnih letakov, s katerimi nas je izvoljeni nagovarjal. Glede na količino razdeljenih letakov je skoraj nemogoče, da bi že vse zavrgli.

Seveda se ureditve kolesarskih stez, zagotovitve dodatnih sredstev za normalno kulturno življenje in ustanove, ki delujejo na tem področju, ustanovitve urada za mladino, zagotovitve dodatnih zemljišč za neprofitna stanovanja in še nekaterih obljub v Mariboru že veselimo.

In za konec: če se realizira vsaj 50 odstotkov obljub, bo na prihodnjih županskih volitvah kandidatoma kar težko. Preprosto jim bo zmanjkalo obljub. **D**

Boris Sovič

Na Celjskem se je pojavil že osmi primer nore krave pri nas.

Narava vrača udarec

Peter Avsenik, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Nacionalni veterinarski inštitut je minuli teden potrdil obolelost za BSE ene od krav na območju Celja. To je osmi primer bolezni norih krav v Sloveniji, ki se je v naši državi prvič pojavila leta 2001.

Nore krave, ptičja gripa, prašičja kuga ... V zadnjem času imamo kar precej opravka s človeku nevarnimi oblikami živalskih bolezni. Poostreni ukrepi sicer blažijo bojazen pred morebitno okužbo s temi boleznimi, vendarle je prav za BSE značilno, da je bolezen izjemno nevarna, čeprav je možnost njenega prenosa na človeka zelo majhna.

Ukrepi že izvedeni Veterinarska uprava RS (VURS) je po potrditvi primera BSE pri kravi, zaklani 26. marca v Celjskih mesninah, že izvedla vse predpisane ukrepe. V klavnici so takoj po pozitivnih hitrih testih uni-

čili vse dele "sumljive" živali. Po potrditvi bolezni so bili izvedeni tudi vsi ukrepi na kmetiji, med drugim sta bila usmrčena zadnja dva potomca obolele krave. "Ugotovili smo izvor živali, lokacijo potomcev teh živali, s čim

Okuženo kravo so odkrili v Celju.

so bile krmljene živali na posestvu in kohorto. Pri poizvedbah ima pomembno vlogo to, da so vse živali ustrezno označene in vpisane v centralni register," so nam potek ukrepov pojasnili na VURS. Po njihovih podatkih

VURS je izvedla vse potrebne ukrepe.

živali iz kohorte niso več žive, rejci pa so upravičeni do plačila odškodnine za živali, katerih usmritev je z odločbo odredila VURS. "Veterinarska uprava Republike Slovenije ob pojavu suma BSE obvesti slovensko javnost. Tudi v primeru morebitnega novega suma bo storila enako," zagotavljajo na VURS.

Osmi primer Po epidemiji bolezni norih krav v Veliki Britaniji leta 1993, ko so tam odkrili kar 37 tisoč primerov BSE, so povsod po Evropski uniji začeli veljati strožji predpisi glede hranjenja prežvekovalcev. Do sedaj edini dokazan vzrok za BSE je namreč krmljenje

Najpogostejši znaki BSE pri govedu:

- plašnost,
- preobčutljivost na zunanje dražljaje (dotik, svetlobo, zvok),
- žival noče prečkati betonskih površin, iti okoli vogala, v ogrado, skozi vrata, ne dovoli molže,
- agresivnost (včasih) do živali in ljudi,
- divje brcanje med molžo,
- ne dovoli dotikanja glave, nizka drža glave,
- visoko stopanje (hipermetrija),
- težave pri vstajanju (»downer« krave),
- tremorji podkožnih mišic,
- izgubljanje kondicije, telesne mase ali mleka,
- pretirano oblizovanje nosnic.

Vir: VURS

BSE so najprej odkrili v Veliki Britaniji.

prežvekovalcev s proteini živalskega izvora ali krme, ki je kontaminirana z živalskimi proteini, so nam dejali na VURS. V Sloveniji prepovedi krmiljenja živine s predelanimi proteini (s mesnokostno moko) velja od leta 1996, prepoved krmiljenja vseh živali, namenjenih proizvodnji hrane, s predelanimi živalskimi proteini pa velja od začetka leta 2001. Takrat je bilo uvedeno tudi obvezno testiranje goveda v zakolu v starosti nad 30 mesecev. "Da bi zagotovili zadostno stopnjo varnosti, se izvaja nadzor nad prometom predelanih živalskih proteinov in vzorčenje krme v proizvodnji, prometu in uporabi na vsebnost tkiv sesalcev, za analizo prisotnosti tkiv sesalcev v vzorcih krme po metodi, predpisani v direktivi komisije 126/2003 EC," pojasnjujejo na VURS, kjer letno odvzamejo 350 do 400 vzorcev.

Kljub strožjim predpisom se je v Sloveniji bolezen norih krav

začela pojavljati šele novembra leta 2001. Nacionalni veterinarski inštitut (NVI) je tedaj na podlagi hitrega testa postavil sum, da je govedo na kmetiji na območju Gornjega Grada okuženo z BSE. Nekaj dni kasneje je referenčni laboratorij v švicarskem Bernu sum potrdil. Isti laboratorij je potrdil tudi okužbo krav z območja Ormoža v začetku naslednjega leta. Glede na tveganje okužbe goveda z BSE se je Slovenija tedaj iz ugodnejše druge skupine držav premaknila v tretjo. V letu 2003 je nato zbolela še krava na Celjskem, naslednje leto na Gorenjskem in v Prekmurju, pred slabima dvema letoma pa na območju severovzhodne Slovenije. Lani je Avstrijski nacionalni veterinarski laboratorij v Moedlingu potrdil že sedmi primer BSE pri kravi s kmetije na Dravskem polju, letos pa NVI še osmega. Ena od okuženih krav je bila uvožena iz Nemčije, druge pa so bile slovenskega izvora.

Živalski kanibalizem BSE so ugotovili že v večini evropskih držav pa tudi v Izraelu, na Japonskem, v Kanadi in ZDA, v večjem številu pa na Irskem, v Franciji, na Portugalskem, v Nemčiji in Veliki Britaniji. Na Otoku, kjer se je v začetku devetdesetih pojavila epidemija BSE, so bolezen tudi prvi opisali, in sicer kot obolenje centralnega živčnega sistema odraslih govedi in kot eno od prenosljivih t. i. prionskih boleznih (TSE ali transmisivna spongiformna encefalopatija), za katere je značilna dolga inkubacijska doba. Okužba s to boleznijo je po dozajšnjih raziskavah posledica živalskega "kanibalizma" oziroma hranjenja živine s krmili, ki vsebujejo proteine, pridobljene iz tkiv prežvekovalcev.

Po naravni poti je za okužbo z BSE dovzetno domače govedo, divje vrste govedi ter domače in divje vrste mačk. Tako so denimo po britanskih živalskih vrto-

vih za to boleznijo zbolele čita, puma, ozelot in lev. Eksperimentalno so okužili še nekatere druge vrste živali – miši, govedo, ovce, koze in kune, medtem ko denimo piščanci niti po naravni poti niti eksperimentalno niso dovzetni za to bolezen. Prav tako primerov TSE ni bilo opisanih pri psih in konjih.

Bolezen norih krav je torej prenosljiva bolezen, obstaja tudi možnost prenosa med živalskimi vrstami. Možnost prenosa TSE z živali na človeka je po besedah tiskovnega predstavnika VURS Matjaža Emeršiča majhna zaradi "vrstne barriere". "Do danes je dokazana samo možnost prenosa BSE na človeka – govorimo o t. i. novi različici Creutzfeldt-Jacobove bolezni (CJD)," pravi Emeršič in opozarja, da se boleznijo TSE vedno končajo s smrtjo, saj ni zdravljenja.

Več za manj Čedalje hitrejši način življenja in konkurenca na živilskem trgu ter na splošno v gospodarstvu v zadnjem času povzročata, da živila v veliki meri niso več tako kakovostna kot nekdanj. Skoraj vsa hrana, ki jo dnevno kupujemo, je že biološko predelana, in to zaradi razmišljanja, ki se morda obnese v svetu gospodarstva – več za manj oziroma čim več dobička za čim manj vloženi sredstev –, zagotovo pa se ne obnese pri pridelavi hrane. Bolezen norih krav, ki je nastala prav po takšnem načelu, je dokaz za to. In ne nazadnje, zahodni svet se na splošno rad hvali z visoko kakovostjo življenja, le malokdo pa pomisli, da nam manjka nekaj tako temeljnega, kot je dobra in zdrava hrana. **D**

Direktorat za revizijo izdatkov v kmetijstvu je minuli teden sporočil, da bo komisiji v okviru postopka letne potrditve obračuna predlagal potrditev računov Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja za finančno leto 2006, so na tiskovni konferenci minuli sporočili predstavniki agencije. Urad za nadzor proračuna (UNP) pri ministrstvu za finance je namreč izdal revizijsko poročilo, v katerem je ugotovil pravilnost izplačil, kakovost kontrolnega sistema in izpolnjevanje akreditacijskih meril. "UNP je med drugim ugotovil, da je bilo finančnih napak v poslovanju agencije za manj kot 1 odstotek vseh izplačil, to pa je tudi kriterij za izdajo pozitivnega revizijskega mnenja in kriterij za potrditev računov s strani evropske komisije," je na tiskovni konferenci dejal direktor agencije Franc Kebe. S to odločitvijo bo vseh 158,7 milijona evrov predujmov, ki jih je agencija prejela in izplačala v letu 2006, postalo dokončno slovenskih. Kebe, ki je bil pred časom na udaru zaradi zapletov pri subvencijskih zahtevkih, se je za tehnične težave kmetom nedavno opravičil in zagotovil, da bodo vloge vnesene pravočasno.

Franc Kebe

Lovstvo buri duhove

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Organizirano slovensko lovstvo je minuli teden praznovalo stoletnico delovanja. Skozi čas je ta dejavnost odigrala zelo različne vloge, zlasti v času komunizma pa je bila zelo priljubljen "šport" visokih funkcionarjev.

Na okrogli mizi je sodelovalo tudi vodstvo Lovske zveze Slovenije.

Lovska zveza Slovenije (LZS), krovna organizacija slovenskega lovstva, na podlagi zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč načrtuje gospodarjenje z divjadjo, izvaja aktivnosti gospodarjenja in varovanja okolja, izobražuje lovce in javnost obvešča o vseh pomembnih vprašanih ohranjanja

divjadi. Danes združuje prek 18 zvez lovskih družin, 416 lovskih družin in več kot 22.000 lovcev.

Skrb za sožitje Udeleženci okrogle mize z naslovom Pogled skozi čas, med njimi tudi nekateri vidnejši predstavniki LZS, so govorili zlasti o spremembah v delu lovcev skozi čas. Predsednik LZS Bogdan Mahne je ob tem dejal, da je slovenskim lovcom z ukrepi za varstvo narave in trajno gospodarjenje uspelo ohraniti veliko živalsko raznovrstnost. Slovenija je namreč ena redkih držav, ki je v naravi ohranila velike zveri, kot so medvedi, volkovi in risi. Mahne se je med drugim odzval na kritike nekaterih društev za varstvo živali glede dela lovcev in dejal, da je zveza predvsem naravovarstvena organizacija, saj njihovo delo pomeni ohranjanje živalskih vrst in njihovega habitata in ne le lova na divjad.

Kot je LZS zapisala v sporočilu za javnost, je bila njihova

vloga pravzaprav že vse od začetka daljnega marca 1907 "skrb za naravo in ohranjanje njenega ravnovesja". Že kmalu po ustanovitvi so s predpisi uredili in organizirali lov, preprečili iztrebljanje in zagotovili vnovično naselitev nekaterih avtohtonih živalskih vrst. "Lovci opravljajo vlogo posrednika med človekom in naravo ter skrbijo za njuno sožitje. Predvsem pa njihovo delo temelji na visokih etičnih načelih in zaveznanosti za ohranitev naravne in kulturne dediščine," pišejo v sporočilu za javnost ob stoletnici, ki jo bodo zaznamovali z mnogimi prireditvami, med drugim oktobra s slovesnostjo v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Uradna letnica začetka organiziranega delovanja slovenskega lovstva torej sega v leto 1907, ko je bil v Ljubljani ustanovljen Slovenski lovski klub. Na pobudo dr. Ivana Lavrenčiča in dr. Ivana Hribarja se je dve leti kasneje preimenoval v Slovensko lovsko društvo, ki je

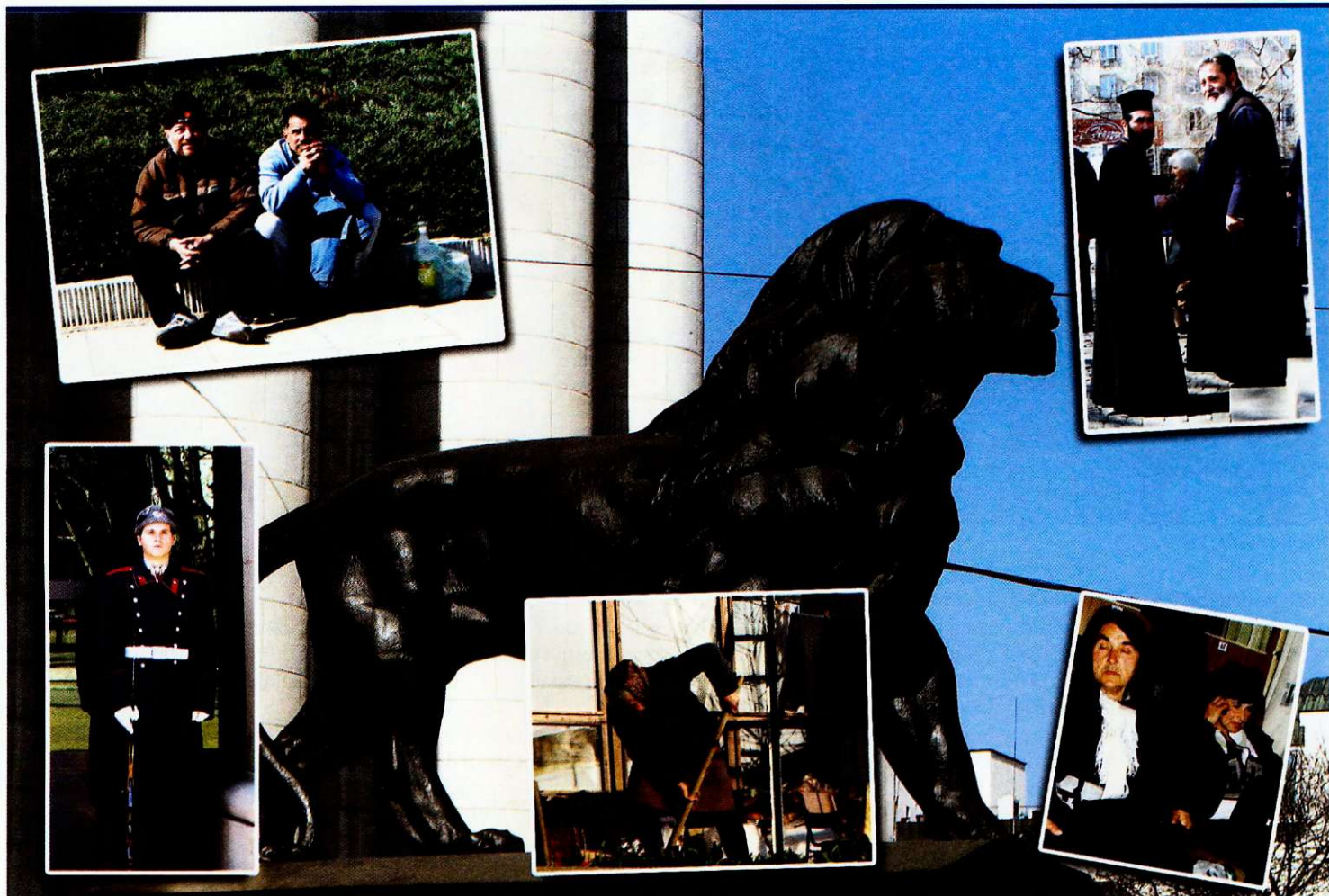
štelo že 170 članov. Leta 1910 je izšla prva številka strokovnega glasila Lovec, ki izhaja še danes. Dvajset let kasneje je bila organizirana Zveza lovskih društev Dravske banovine, po pokrajinah pa so se začela ustanavljati pokrajinska lovstva društva. Prvi predpis o lovu je bil izdan v vojnem letu 1944, in sicer je bila to Okrožnica o zaščiti redkih živalskih vrst v omejenem obsegu lova, danes pa to področje ureja zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč iz leta 1976.

Partijski šport V državnem svetu te dni pripravljajo spremembe omenjenega zakona. Predsednik DS Janez Sušnik je na nedavnem sestanku s predstavniki lovskih društev, državnimi svetniki, župani, poslanci in predstavniki ministrstva za kmetijstvo izpostavil zlasti potrebo po rešitvi vprašanja lovskih koncesij. Te naj bi bile v doglednem času podeljene tistim lovskim družinam, ki so odgovorne za vzgojo divjadi in uravnavanje prirastka v naših gozdovih. Poleg tega je treba rešiti tudi problem lovskih družin, ki so nekoč imele svoje revirje, a so jim bili po drugi svetovni vojni odvzeti. Ob temeljni dilemi, ali je divjad državna ali zasebna lastnina, pa v državnem svetu ugotavljajo tudi neenak položaj lokalnih skupnosti, lovskih društev in lastnikov zemljišč na območjih, kjer so ustanovljena lovišča s posebnim namenom.

Sicer pa ima lovstvo, njegova organizacija in delovanje tudi svoj globlji pomen, saj je bilo za časa nekdanje države in socialističnega sistema zelo priljubljen „šport“ visokih državnih funkcionarjev, tako kot danes denimo golf ali tenis ... Dejstvo, da je združevalo večino nekdanje partijske smetane, lovstvo še danes daje poseben pečat. **D**

Medvedi razburjajo

Obrazi današnje Bolgarije, nove članice Evropske unije

Teden dni v prepadu Evrope

Besedilo in fotografije: Ana Müllner

V tednu dni potovanja po novi članici Evropske unije Bolgariji se lahko na vsakem koraku prepričamo, da je Vzhodni Balkan še vedno eno najslabše razvitih območij stare celine.

Po številnih potovanjih po Zahodni Evropi sem se želela na lastne oči prepričati, kakšno je stanje v

Bolgariji, ki je skupaj z Romunijo prvega januarja vstopila v evropsko družino. Predvsem me je zanimalo, ali je Bolgarija

res zrela za članstvo v EU in ali je v resnici bolj razvita kot druge države kandidatke, kot je na primer Hrvaška. Odgovore na

ta vprašanja sem v času svojega popotovanja po Balkanu vsekakor našla, preberete pa si jih lahko v nadaljevanju.

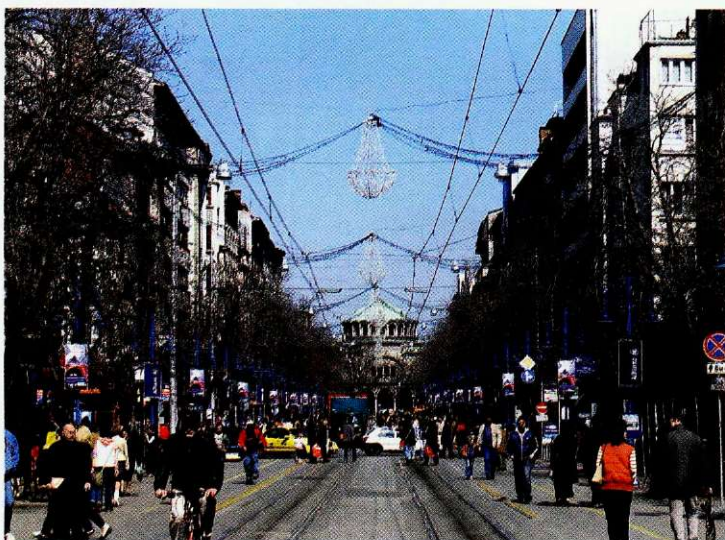

Balkanski kulturni šok

Ostanki socializma

Šok na meji Eden največjih šokov, ki mi ga je prineslo raziskovanje Bolgarije, sem doživela že na srbsko-bolgarski meji, natančneje na železniški postaji Dimitrovgrad v Srbiji. Pred prihodom na postajo je bil vlak (ki vozi med Beogradom in Sofijo) skoraj popolnoma prazen, še isti trenutek, ko se je vlak na postaji ustavil, pa se je naj prerinilo (vsekakor ne vstopilo!) veliko Bolgark, ki so vlak napolnile do zadnjega kotička. Že na prvi pogled je bilo videti, da prihajajo iz ►

Središče Sofije z ene ...

... in z druge plati.

► nižjega družbenega sloja, in ravednost, kaj nosijo v številnih vrečah in torbah, je bila čedalje večja. Ko je prišel na vrsto carinski pregled, mi je namen njihovega prečkanja meje postal jasen. Ko je vstopil bolgarski carinik in vprašal, koliko škatel cigaret imajo, je bil najpogostejši odgovor „dve šteki“, kar je tudi najvišja dovoljena meja pri vnosu cigaret iz Srbije v Bolgarijo. Na obrazih carinikov je bilo mogoče opaziti nezaupanje, to pa se je razblinilo ob preverjanju potnih listov. Bolgarke so imele potne liste že pripravljene, pripravljen pa je bil očitno tudi vodja carinskega nadzora, saj je dobro vedel, kje mora „pogledati“ dokument, da je iz njega vzel denar. Isti scenarij se je ponovil pri policijskem pregledu, resnična predstava pa se je začela po končanih mejnih

in 250 evri, si človek laže predstavlja, da šteje vsak evro ...

Ob spremljanju te tragikomedije sem se začela spraševati, kako poteka podkupovanje in korupcija šele na državni ravni, in kar je še huje, ali je to za Bolgare normalno. Morda je bolje za nas, da ne poznamo odgovora, a Bolgari so očitno na to kljub vsemu malce občutljivi; pred štirimi leti so namreč bolgarske oblasti na tri leta zapora obsodile romunskega novinarja, ki si je „drznil“ posneti podoben prizor podkupovanja na eni izmed državnih meja.

Prestolnica prepadov Ob tako »spodbudni« dobrodošlici sva bili s sopotnico primorani sprejeti dejstvo, da je Bolgarija še vedno Balkan, ki preseneča iz trenutka v trenutek. Tako sva prispeli v Sofijo, glavno

podeželju – revščina je v Bolgariji povsod. V mestnih središčih, predmestjih in na podeželju boste videli razpadajoče stavbe, kupe smeti, krdela potepuških psov in ljudi, ki nimajo niti te sreče, da bi se lahko preživljali s tihotapljenjem cigaret iz Srbije.

Prepadi med prebivalstvom pa niso nikjer tako dobro vidni kot v Sofiji. Elitne trgovine, nočni klubi in igralnice bi marsikoga morda celo prepričali, da gre za razvijajoče se mesto, v katerem ni revščine. A le bežen pogled za te kulise nam pokaže, da je Sofija vse prej kot takšna, kakršno nam hočejo prikazati na prvi pogled. Prav gotovo pa se bo v prihodnje najhitreje razvijala, saj bo kot prestolnica postala prva tarča za tuja podjetja in investitorje. Ali se bo z novimi priložnostmi, ki se Sofiji kažejo na obzorju, de-

nar enakomerno porazdelil po družbenih slojih ali pa se bo prepad med revnimi in bogatimi še poglobil, je že drugo vprašanje.

Zaspanost podeželja Za Sofijo sva si ogledali Veliko Trnavo, t. i. Mesto carjev, ki je v bolgarski zgodovini igralo pomembno vlogo, danes pa je predvsem univerzitetno mesto, saj je študentov skoraj dvakrat več kot domačinov. To je tudi eno redkih mest, ki je na splošno dokaj urejeno in kjer si dejansko prizadevajo za razvoj turizma, za kar imajo nedvomno dobre možnosti. Obratno je v Plovdivu, drugem največjem bolgarskem mestu, ki je hkrati tudi kulturna prestolnica države. Mesto se lahko pohvali tako z odlično ohranjenimi ostanki Rimskega imperija kot

Podkupovanje carinikov in policistov na bolgarski meji je vsakdanji pojav.

„formalnostih“, ko so sopotniki začeli vleči na dan »šteke« cigaret ne le iz torb in vreč, temveč tudi iz hlačnic, rokavov in posebnih podlog, prišitih na hrbet. Ob bežnem pogledu na potni list ženske, ki je sedela poleg mene, je bilo videti, da je le-ta zapolnjen z žigi mejnih kontrol. Tako mi je postalo jasno, da je tihotapljenje cigaret glavni vir zaslužka vseh potnikov na vlaku. Če dodam, da se povprečna bolgarska plača giblje med 200

mesto Bolgarije. Sofija se, čeprav je prestolnica in jo v tujini nemalokrat predstavljajo kot zelo moderno mesto, le težko pohvali z večjim številom znamenitosti. Ožje središče, v katerem je večina mestnih znamenitosti, je lepo urejeno in označeno, a slika se popolnoma spremeni, če stopite le nekaj deset metrov stran od glavnih ulic. Motite se, če mislite, da je revščina v Bolgariji skoncentrirana v predmestjih in na

Illegalno prodajanje cigaret na ulici.

Le streljaj od mestnega središča se je čas ustavil.

Mirno bolgarsko podeželsko življenje

tudi s slikovitim srednjeveškim mestnim središčem, pri tem pa se prebivalci malo menijo za to, da se le streljaj od turističnega središča raztezajo revne avenije. Tu se zazdi, da se je čas ustavil, saj so pojavi, kot je kuhanje na prostem ali vožnja s konjsko vprego, vsakdanja stvar.

Na tem mestu bi na kratko omenila bolgarsko infrastrukturo oz. cestne povezave. Veliko pove dejstvo, da je Burgas (eno glavnih letovišč na Črnem morju) in Sofijo še pred nekaj leti povezovala le makedamska cesta. Danes so cestne povezave še vedno slabe, a domačini se raje odločajo za vožnjo z razmajanimi avtobusi po slabih cestah kot za vlake. Zakaj? No, v Bolgariji vlaku ne pravijo zastoj „potniški vlak“, saj so resnično počasni kot potnik in za razdaljo dobrih 200 km boste potrebovali najmanj pet ur. Vsekakor pa bi Bolgariji naredila krivico, če bi pozabila omeniti njeno resnično lepo in raznoliko naravo. Od Črnega morja do mogočnih gora, nizkih gričev in številnih gozdov – vse to je verjetno krivo za to, da so prometne povezave v državi tako počasne; tako lahko vsaj občuduješ čudovito pokrajino ...

Vzhod ali Balkan? Ena večjih ugank v državi so prebivalci oziroma njihova miselnost. Glede na zemljepisno lego Bolgarija spada bolj na Balkan kot v Vzhodno Evropo, a Bolgari kot narod zagotovo bolj spa-

dajo v zadnjo kategorijo. Po izkušnjah sodeč jim je kaj malo mar za razvoj turizma v državi, oziroma stavijo edino na Črno morje, ki vsako poletje na račun nizkih cen privabi čedalje več gostov iz zahodnih držav. Ljudje so na splošno prijazni, v Sofiji pa so izredno neprijazni do tujcev in le stežka boste našli nekoga, ki bi vam pomagal, tudi če gre za tako preprosto stvar, kot je vprašanje za smer.

Hvala, Evropa! Ali mi lahko pa vsem tem zamerite, če trdim, da je bilo sprejetje Bolgarije in Romunije v Evropsko unijo prenapljena odločitev? Kar se tiče Romunije, je znano, da je bila že v času pristopnih pogajanj na skoraj vseh pogledih v slabšem kot Bolgarija in je tako splošni položaj države celo slabši kot v Bolgariji. Sprejetje vzhodnobalkanske dvojice v EU je torej nerazumljivo, če primerjamo približevanje drugih kandidatki Evropi in ne nazadnje tudi položaj Slovenije pred 1. majem 2004. Pri tem se mi poraja primerjava s Turčijo, katere približevanje EU (v povezavo naj bi stopila leta 2020) je pravo diplomatsko bojišče tako na evropski kot na svetovni ravni. Javne razprave glede turškega članstva v uniji potekajo v skoraj vseh evropskih nacionalnih parlamentih, vsak nov premik v pogajanjih pa sproži okrogle mize po vsej Evropi. Javne razprave o vstopu Bolgarije in Romunije v EU so bile skorajda nične, njun vstop v EU

januarja letos je pospremlilo tiho ploskanje in čestitke vodstva EU, pri čemer se mi poraja dvom, ali so vrhovi EU sploh kdaj obiskali katero od obeh držav. Poleg tega je bilo sprejetje obeh novih članic močno nepravično do Hrva-

pristopnih pogajanj. A očitno so bili gospodarski interesi premočan as v rokavu in glavni vzrok za tako naglo vnovično širitev. Naj spomnimo, da je bilo sprva mišljeno, da bosta Bolgarija in Romunija v EU vstopili šele leta

Sprejetje Bolgarije v EU ni napačna, ampak prenapljena poteza.

ške, ki je sedaj prva v čakalnici EU. Ne samo da je Hrvaška od „novih zvezd Evrope“ neprimerljivo bolj razvita, temveč se tudi veliko bolj trudi izpolniti direktive iz Bruslja. Ne nazadnje pa je nedavna širitev EU nepravična tudi do Slovenije, ki se je za vstop v EU dejansko morala potruditi in doseči pogoje, ki so nam jih postavili že na začetku

2008, a se je ta datum kasneje skrajšal za eno leto.

Nisem evroskeptik niti ne nasprotujem širjenju EU na območje Vzhodne Evrope in Balkana, a do sprejetja Bolgarije in Romunije v EU je po mojem mnenju prišlo prehitro in ob nepravem času. Le kaj bi stalo EU, če bi s širitvijo na Vzhodni Balkan počakala nekaj let, da bi se državi v tem času vsaj malo bolj pripravili na vstop? Zanimivo pa je, da je kar precej sogovorcev v Bolgariji izjavilo, da je priključitev EU potekala prehitro tudi zanje. Največji pomisleki izhajajo predvsem iz spoznanja, da se je bolgarsko podeželje nehala razvijati že pred časom in da nič ne kaže na to, da se bo kaj spremenilo v naslednjem desetletju ali dveh. V tem je tudi glavni razlog, da Bolgari v zadnjem času množično zapuščajajo svojo domovino in iščejo nove priložnosti v Zahodni Evropi. Kljub temu lahko upamo in si želimo, da bi bila prihodnost Bolgarije čim bolj „evropska“ – v nasprotnem primeru bo namreč prihodnost EU postala bolgarska. **D**

Je Bolgarija zrela za članstvo v EU?

Stradivarka

Stradivarko iz leta 1729 so pri dražbeni hiši Christie's v New Yorku prodali za 2,7 milijona dolarjev oziroma dva milijona evrov, kupec pa ni znan. Sloviti italijanski izdelovalec violin Antonio Stradivari je instrument izdelal, ko mu je bilo 85 let. Vsota, ki so jo iztržili, je drugi najvišji znesek, ki so ga doslej dosegli za violino.

Skupina vojakinj pripada elitni britanski enoti King's Troop, Royal Horse Artillery.

Pogoj en otrok Uradnikom komunistične partije v najštevilčnejši kitajski provinci Henan v osrednji Kitajski je provincialni šef komunistov zagrozil z omejitvijo možnosti napredovanja, če bodo imeli več otrok, kot dovoljuje zakon. Kitajska politika enega otroka, vpeljana v poznih 70. letih 20. stoletja, namreč določa, da imajo lahko družine v mestih le po enega otroka, družine na podeželju

Clintonova odlična Iz vodstva volilne kampanje demokratske predsedniške kandidatke Hillary Clinton so sporočili, da je Clintonovi uspelo v prvem četrtletju letošnjega leta zbrati 26 milijono-

nov dolarjev, blagajno pa si je napolnila še z desetimi milijoni, ki jih je prenesla iz lanske uspešne kampanje za vnovično izvolitev v senat. S tem je Clintonova podrla vse dosedanje rekorde. Zbrani

zneski dokazujejo, da bodo preostali kandidati Clintonovo, ki si je zadala cilj, da do konca leta zbere najmanj 75 milijonov dolarjev, le stežka dohajali. Denar sicer ni edina odločilna stvar za zmago, vendar pa je ključnega pomena, še posebej če ima nekdo 26 milijonov dolarjev, nekdo pa štiri milijone, kolikor je doslej uspelo zbrati demokratskemu senatorju Josephu Bidnu iz Delawarea.

V ženskih rokah Prvič v 900 letih je varovanje gradu Windsor, glavne rezidence angleške kraljice Elizabete II., prešlo tudi v roke žensk. Varovanje gradu na obrobju Londona je namreč prevzela skupina 20 vojakov, med katerimi je pet vojakinj. Opremljene s tradicionalnimi klobuki, zlato

obrobljenimi tunikami in svečanimi meči so zjutraj vkorakale v grad, pri tem pa jih je opazovala množica radovednežev. Vojakinje bodo 24 ur na dan na straži, vsak dan razen nedelje pa bodo opravile tudi zamenjavo straže.

pa po dva. Henan, ki ima več prebivalcev kot Nemčija, se je obvezal, da število prebivalcev do leta 2010 ne bo preseglo 101 milijona, do leta 2020 pa 107 milijonov.

Plodni Egipčani Število Egipčanov v državi in zunaj Egipta je leta 2006 doseglo 76,5 milijona. V zadnjih desetih letih se je njihovo število povečalo za 15 milijonov ljudi, kar pomeni, da vsakih 23 sekund pride na svet novorojenček. V tujini živi okoli štiri mili-

TUJI TISK

Mignews

Najdaljši koncert

Japonski glasbeniki so, premagujoč utrujenost in celo potres, postavili nov svetovni rekord: zaigrali so najdaljši koncert. Igrali so nenehno kar 184 ur. Program je bil precej obširen, začel se je z Beethovnom in končal z Blitzem.

Več kot 900 glasbenikov, starih med šest in devetdeset let, ki so na tem maratonu nastopali po vrsti, so igrali devet dni zapovrstjo, pri čemer premor med točkami ni bil daljši od petih minut. Koncert je potekal na majhni železniški postaji v mestu Hikon na zahodu Japonske, sporoča organizator nenavadnega koncerta Kuniko Teramura. Predstavniki založbe Knjige Guinnessovih rekordov je bil pripravljen potrditi dejstvo, da so Japonci dosegli nov rekord. Prejšnji rekord v najdaljšem koncertu so postavili pred petimi leti v Kanadi, ko so glasbeniki igrali »le« 182 ur.

The Independent

Legenda o kompleksu

Napoleon, Stalin in Franco so imeli še nekaj skupnega poleg tega, da so bili tirani in diktatorji. Vsi trije so bili nizkorasli in to je botrovalo nastanku stereotipa, da so nizki moški agresivnejši kot visoki, v kar verjame kar 80

odstotkov ljudi. Sedaj realnost t. i. Napoleonovega kompleksa ali sindroma nizkega moškega znanstveno preverjajo in raziskovalci so ugotovili, da so visoki ljudje v povprečju v konfliktnih situacijah bolj nagnjeni k agresiji. Rezultate bodo verjetno veselo sprejeli nizki moški, ki se pritožujejo, da se na račun ukoreninjenih prepričanj o njihovi agresivnosti srečujejo z diskriminacijo. Na žalost pa se je tudi pokazalo, da nižji moški povprečno zaslužijo manj kot visoki in se zdijo ženskam manj privlačni. Seveda obstajajo tudi izjeme, vendar na splošno velja, da je življenje nižjih ljudi težje.

jone Egipčanov, v Egiptu pa 72,5 milijona. Število Egipčanov se je tako v desetih letih povečalo za 24 odstotkov, v zadnjih 30 letih pa se je kar podvojilo. Vsaka Egipčanka rodi povprečno 4,18 otroka. Od 76,5 milijona Egipčanov je 32 od-

stotkov mlajših od 15 let, okoli 29 odstotkov je nepismenih, brez zaposlitve pa je 9,3 odstotka ljudi.

Vila naprodaj Avstrijska vlada je dala na prodaj nekdanjo predsedniško rezidenco, ki je bila od 60. let prejšnjega stoletja uradno prebivališče štirih avstrijskih predsednikov. Izklicna cena za 750 kvadratnih metrov veliko vilo na 10.000 kvadratnih metrih velikem posestvu, ki je bila

zgrajena v 19. stoletju in stoji v okrožju Doebing na Dunaju, je 4,6 milijona evrov. Vila sameva vse od leta 2004, ko je umrl tedanji predsednik Thomas Klestil. Njegov naslednik Heinz Fischer se je zaradi slabega stanja, v katerem je vila, nazadnje je bila obnovljena leta 1950, odločil ostati v svojem lastnem stanovanju.

Napovedani orkani Ameriški znanstveniki Univerze v Koloradu so napovedali, da bo letošnja sezona orkanov v Atlantskem oceanu zelo aktivna. Pričakujejo namreč kar 17 tropskih neviht, med njimi pet večjih orkanov, verjetnost, da kateri izmed njih doseže obalo ZDA, pa je 74-odstotna. Sicer pa so lani napovedovali precej bolj črn scenarij, kot se je nato zgodil, saj je pozni El Nino spremenil vremenske razmere v Atlantiku. Leta 2006 so tako našli devet tropskih neviht in pet orkanov, med njimi dva hujša. Nobeden izmed njih pa ni dosegel ameriške obale. Leto 2005 je bilo v vremenskem pogledu manj srečno. Sezona je prinesla 28 tropskih viharjev, med njimi 15 orkanov, izmed katerih so štirje dosegli obalo ZDA. Najhuje je pustošil orkan Katrina.

Letališče Kitajska želi vložiti 13 milijard dolarjev v infrastrukturne projekte v Tibetu do leta

2010, večino denarja pa bo porabila za graditev letališča, ki bo najvišje na svetu. Kitajska vlada

je lani v Tibetu odprla najvišjo železnico na svetu, novo civilno letališče na severu Tibeta v mestu Ngari pa bo na nadmorski višini še više od letališča v Qamduju, prav tako v Tibetu, ki ga zaradi povprečne nadmorske višine 4900 metrov pogosto imenujejo streha sveta.

Za zavarovanje gozdov

Avstralija je napovedala ustanovitev mednarodnega sklada za zavarovanje gozdov pred vplivi segrevanja ozračja. Za sklad bo namenila 160 milijonov ameriških dolarjev, pobuda pa naj bi omogočila tudi večje zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov, kot bi ga pristop Avstralije h Kjotskemu protokolu. Avstralija in ZDA sta namreč edini razviti državi, ki ne želita ratificirati Kjotskega protokola. K skladu bo Avstralija povabila tudi druge države, med njimi Veliko Britanijo, ZDA, Nemčijo, Brazilijo, Novo Zelandijo, Japonsko in Indonezijo.

Vir: STA

TUJI TISK

The Times

Slutnja nesreče

Eden od potnikov, ki so umrli zaradi nesreče Titanika, je v pismu, ki ga je namenil ženi, pisal, da se mu ladja zdi nevarna. Medtem ko se je večina potnikov prvega razreda navduševala nad razkošjem na ladji, je Alfred Row pisal

ženi, da je slabe volje, najverjetneje zaradi močnega prehlada, in da meni, da je ladja prevelika in zato več kot očitno nevarna. 59-letni Row, britanski poslovnež, je potoval na svoj ranč v Teksasu. Njegovo pismo, napisano na obrazcu Titanika, je prvič po 95 letih prišlo v javnost. Pismo je bilo odposlano 11. aprila 1912 iz Queenstowna, zadnjega pristanišča, v katerem se je Titanik ustavil. Pismo morda ne bi nikoli prišlo v javnost, če ga ne bi družina Row dala na dražbo. Pričakujejo, da bodo zanj in za dnevnik Rowove vdove dobili okoli 60 tisoč funtov. Rowovo pismo je edino, ki Titanika ne hvali.

The New York Times

Meka za arheologe

Egipt je ena največjih svetovnih zakladnic spomenikov iz davnine. Prebivalci se šaljijo, da je treba v tla samo vtakniti palico, in že naletiš na kakšno starino. Ko so v osrednjem predelu Kaira Dokki gradili kanalizacijski sistem, so

delavci nehote razbili keramične izdelke iz rimskega obdobja. Egipt je tudi duhovno središče, kjer so ljudje že stoletja iskali smisel življenja. Včasih se ta dva dejavnika združita in arheološke najdbe potrjujejo zgodbo verujočih, toda pogosto ni dokazov za določene dogodke, ki so pomembni za katero od verstev. Tako je zgodba o Mojzesu in izhodu iz Egipta ena najpomembnejših za oblikovanje judovskega naroda. Toda arheologi niso nikoli našli dokazov za to. Obstaja le en sam samcat arheološki dokaz, da so Judje sploh kdaj bili v Egiptu. Na to temo so napisali precej knjig, vendar je diskusija potekala tiho, da ne bi užalili verskih čustev.

INTERVJU

Mag. Vladimir Žumer

Gradivo je prečiščeno in v njem zevajo velike luknje

Mitja Volčanšek; foto: Bor Slana

Mag. Vladimir Žumer (rojen 1949 v Voklu pri Kranju) je bil na čelu Arhiva republike Slovenije (ARS) od 1993 do 2004, ko so ga na vnovičnem razpisu za direktorsko mesto zavrnil. Uradni razlog je bil birokratske narave, verjetno pa je na njegovo zavrnitev vplivalo dejstvo, da se je trudil priti do za nekatere neprijetnih podatkov, ki se še skrivajo v beograjskih arhivih. Ta čas vodi Center za strokovni razvoj v okviru ARS.

Kje so zadržki, da Sova še ni izročila vsega svojega gradiva?

Sova je začela izročati gradivo še pred zakonom o Sovi iz leta 1999, po katerem mora vse gradivo, nastalo do leta 1990, izročiti ARS. Agencija je torej gradivo začela izročati že leta 1996 skupaj z MNZ. Oboji so nam tedaj izročili velik kontingent gradiva – 1,843.000 mikrofilmanih dokumentov, ki se nanašajo v glavnem na udbovske dosjeje od leta 1945 do 1955. Gradivo so nam izročali postopoma še kasneje. Leta 1998 nam je bil izročen tudi del arhiva MNZ vključno z nekdanjimi kadri SDV. Velike količine so nam izročili leta 2000 in 2003, pravzaprav pa se izročanje še vedno nadaljuje.

Glede izročanja gradiva je bil dogovor dosežen že leta 1998, zlasti pa je pri prevzemu leta 2000 obveljal dogovor med ARS in Sovo, da agencija določenega gradiva izpred leta 1990 ne bo izročila zaradi svojih operativnih potreb. Zato sva se jaz kot direktor ARS in direktor Sove Ferš dogovorila, da del gradiva pač ostane pri njih. Jaz sem vztrajal pri tem, da moramo vedeti, kaj ostaja v Sovi, in tako je leta 2000 nastal popis neizročene gradiva.

Neizročeno gradivo se torej nanaša na nekdanje sodelavce SDV, ki so hkrati sedanjí sodelavci Sove?

To gradivo je večinoma iz obdobja od 1980 do 1991. Napravili so podroben popis, po katerem naj bi bilo tega gradiva za približno 74 tekočih metrov. Leta 2004 je ARS dobil celo fizični dostop do njega, s tem pa tudi nadzor nad njim. Nismo mogli namreč dopustiti, da bi s tem gradivom kaj zgodilo. Kot sem rekel, je gradivo v glavnem iz obdobja od leta 1980 do 1991 in se nanaša večinoma na delovanje sodelavcev Sove v tujini. Popis je narejen po

državah, agenti pa so seveda ostali večinoma isti, kot so bili v 80. letih.

Del tega gradiva, ki je na seznamu iz leta 2000 veljal za neizročene, so potem izročili. Gre pa za gradivo, ki se nanaša na letna poročila SDV od 1945 do 1987, za t. i. informativne biltenne, kjer je Sova združevala informacije za potrebe naročnika – nekdanje bil to CK, po letu 1991 pa vlada.

Kako to, da glede na obseg in občutljivost varovanja gradiva Sove teh dokumentov ni urejal oziroma imel dostopa do njih noben strokovnjak – arhivar?

Če beremo zakon o Sovi iz leta 1999, bi morali oddati vse, kar je nastalo do leta 1991, vendar je bil v naši novi državi problem, da nismo pretrgali z delovanjem nekdanje SDV, kot se je to zgodilo v Romuniji s Securitatejem ali v Nemčiji s Stasijem. V Nemčiji so stare kadre odpustili, arhive pa spravili v posebno ustanovo, t. i. Gauckov inštitut. Tam je bilo 17 milijonov dosjejev in skupno 184 kilometrov gradiva, ki je v Nemčiji nato rabilo za lustracijo. Podobno je bilo na Poljskem, Češkem ... Pri nas pa je novoustanovljena VIS, ki jo je vodil dr. Miha Brejc, nadaljevala delo z istimi delavci in agenti in to je povzročilo, da je pri VIS ostala tudi dokumentacija za zadnje obdobje. V Sloveniji kljub napovedim denimo zakona o lustraciji ni bilo.

Praviloma pa je tako, kot ste rekli, da bi bilo treba gradivo izročiti v celoti. S tem je mogoče potegniti črto čez neko obdobje, kar vključuje tudi nekdanji način dela, poročanja, zlasti pa ustvarjanja gradiva. Le-to se nanaša na eklatantno kršenje človekovih pravic in svoboščin. In to je bistveno, kajti pristojnosti SDV so bile precej drugačne, kot so zdaj pristojnosti Sove. Še danes pa naletite na številne primere, ko isti ljudje delujejo po starih metodah.

Praktična posledica tega stanja je tudi, da so ljudem, ki so se jim pod komunizmom zgodile krivice, oteženi postopki za popravilo krivic ...

V tem obdobju sem se moral vedno boriti s Sovo, da so nam izročili čim več gradiva s tega seznama. Uspeh bo zdaj kmalu 100-odstoten, če bomo zdaj kaj dosegli s to zadnjo afero. Značilno je, da smo se prav s pomočjo

novinarjev in drugih, denimo raziskovalke dr. Jere Vodušek Starič in zlasti dr. Jožeta Pučnika, počasi dokopali do tega gradiva. Sploh to velja za leto 1996, ko smo s tem začeli; tu bi izpostavil zasluge dr. Pučnika, ki je na politični ravni pritiskal za izročitev gradiva. Pri tem ima velike zasluge tudi Jožef Jerovšek, ki je vodil parlamentarno komisijo za nadzor Sove v prejšnjem mandatu, ko je bila SDS še v opoziciji, saj je komisija pritiskala na tedanjo vlado, tako da smo danes precej blizu temu, da dobimo vse gradivo. Žalostno pa je seveda, da je gradivo prečiščeno in da v njem zevajo velike luknje.

Iz vaših besed sklepam, da je šlo za mučen postopek ...

Ko sem se januarja 2004 soočil z direktorjem Sove Iztokom Podbregarjem na komisiji za nadzor Sove v parlamentu, sem poskušal urediti dve stvari. Prva je bila, da bi izročili vse gradivo iz obdobja 1980–1991, ki je bilo na seznamu kot neizročeno. Podbregar je privolil, da bomo določene stvari dobili in smo tudi jih. Vendar so še druge, ki nam jih morajo izročiti, recimo celotna Centralna abecedna evidenca (CAE), znana tudi kot udba.net. To evidenco je v 80. letih vodil 5. oddelek SDV. Težko sem se dokopal do tega podatka, a nazadnje sem le pridobil podatke o organizacijski shemi SDV. Potem je tu 6. oddelek SDV iz 80. let, ki bi moral izročiti vso fotodokumentacijo, filmsko dokumentacijo, morebitne ohranjene trakove prisluskovanj itd. Potem je šlo za izročitev t. i. Kranjskih dosjejev iz Uprave za notranje zadeve Ljubljana, ki so nastali na kranjski upravi za državno varnost, pa gradivo Frančka Sajeta, ki je tudi zbiral razne dokumente; po njegovi smrti se je njegovo gradivo ohranilo na njegovem vikendu in to smo dejansko prevzeli. Jaz sem neprestano pritiskal s pomočjo novinarjev, politikov – predvsem takratne opozicije, da smo prihajali do tega gradiva. Zdaj se približujemo 100 odstotkom, seveda z omenjenimi luknjami, ki so nastajale od leta 1948 dalje.

Minister Šturm je za TVS omenil, da je delovna skupina vlade v prostorih Sove, kjer je bilo shranjeno gradivo, odkrila rezalnik papirja. Kako to komentirate?

► Ta stroj za uničevanje dokumentov ima velikansko zmogljivost, ker požira cele fascikle, cele arhivske škatle. Vendar je dejstvo, da imajo v Sovi stroj za rezanje v skladu s slovenskimi arhivskimi predpisi. Enako veljavajo tudi smernice EU in Sveta Evrope, tudi po standardih ISO se mora to gradivo razrezati. Uredba o upravnem poslovanju zahteva, da se vse gradivo pred uničenjem razreže, če je bilo gradivo seveda označeno s katero od stopenj zaupnosti (strogo tajno, tajno, zaupno, interno). Če je bilo gradivo tako označeno, se mora pred uničenjem razrezati. Zato je takšen stroj potreben.

Seveda pa je zmogljivost tega stroja taka, da bi lahko v nekaj urah uničili vse gradivo. To pa je nenavadno. Če gledamo na to s političnega vidika, je bil tak stroj potreben, da bi lahko pač v zelo kratkem času uničili vse gradivo. Za primer naj navedem hipotetično situacijo: če bi denimo Sovjeti leta 1968 po Čehoslovaški zasedli tudi Jugoslavijo, potem bi morali v naglici uničiti vse gradivo o preganjanju informbirojevcev, vso dokumentacijo z Golim otokom in s tem povezanimi procesi, da ne bi padlo v roke Rusom. Podobno je bilo po Rankovičevem padcu, ko so vsi vodilni ljudje v podjetjih imeli svoje dosjeje, pa so jih potem leta 1967 od skupno 2.120 uničili kar 2.049. Tedaj je bilo treba vse te dosjeje uničiti, ker je Jugoslavija privolila v tuje kredite in so morali zato zbrisati vse dokaze o kršenju človekovih pravic. Podobno so uničevali tudi dosjeje o duhovščini in 22.000 kartotek, ki so se nanašale na »protiljudske elemente« in katerih evidenco so centralno vodili v Beogradu.

Prišel sem do spoznanja, da slovenski politiki še dolgo ne bodo imeli interesa za pridobitev gradiva iz Beograda.

du. Iz vsake republike so oddajali kartoteke v Beograd, ko pa so jim le-te vrnili, so jih zapišniško v navzočnosti komisije uničili. Tako da je teh vrzeli veliko.

Slišali smo kritike na sestavo vladne delovne skupine, ki raziskuje delo Sove, češ če je ena glavnih nalog skupine preverjanje postopkov hrambe dokumentacije, je sestava delovne skupine strokovno šibka, zato bi moral biti vanjo vključen denimo minister za kulturo Simoniti.

Mislím, da minister za kulturo nima nič pri tem in ga ni treba vpletati. Res je ARS organ v sestavi MK, samo ministrstvo pa glede tega nima nobene pristojnosti. Po zakonu ima pristojnosti glede pridobivanja tega gradiva, spremljanja in tudi dajanja navodil le ARS.

Moram reči, da je Sova do leta 2004 čistila svoje arhive po nekkih svojih kriterijih, ki so prihajali iz Beograda takoj po drugi svetovni vojni, na primer zvezna navodila republiškega

sekretariata za notranje zadeve, potem so šele prišla na vrsto republiška navodila. In vedno so potem izločali, čistili dokumentacijo v skladu s svojimi kriteriji, s tem da so zbrisali svoje delovanje, kršenje človekovih pravic ali pa so določene vrste dokumentov uničili zaradi nepredvidenih političnih dogodkov. Pri tem niso nič gledali na zgodovino, še manj pa na pravni interes in zavarovanje oškodovancev ali na morebitno popravo krivic. Šele v začetku leta 2004 sem kot direktor ARS dobil dopis direktorja Sove Podbregarja, ki je privolil v kriterije ARS. Sodelovanje s Podbregarjem kot direktorjem Sove je bilo potem kvalitetno in na koncu je tudi privolil v to, da bodo izločali oziroma odbirali gradivo za izročitev ARS po zgodovinskih arhivskih kriterijih.

Veliko pomembnih informacij je verjetno še v Beogradu. Kje smo zdaj pri vprašanju nasledstva, vračanja gradiva oziroma dostopnosti tamkajšnjih arhivov?

Ta tema bo, kot kaže, res večna. Nisem si prizadeval samo za izročitev gradiva Sove, ampak tudi za uporabo, za dostop do tega gradiva v skladu z našo arhivsko zakonodajo, ne pa da je to podvrženo težnjam, ki spominjajo na prejšnji politični sistem, da se je gradivo pred izročanjem posameznim uporabnikom izločalo, da so se dokumenti izdvajali ali podatki prekrivali. Posamezniki so potrebovali gradivo zaradi poprave povojnih krivic na podlagi zakona, a so do leta 2004 v Sovi pa tudi na MNZ izdvajali dokumente, črtali podatke ipd. Najhujše je bilo izdvajanje dokumentov, kajti potem posameznik ni prišel do kompletnih dokumentov in

ni bil rehabilitiran tako, kot bi lahko bil. To pa zato, ker je Sova menila, da ti podatki ne smejo priti do njega, ker bi se tako razkrilo še kaj drugega. Ampak na podlagi našega arhivskega zakona, zakona o splošnem upravnem postopku in zakona o popravni povojnih krivic bi posameznik moral priti do kompletnih podatkov. Seveda je posameznik potem dolžan varovati vsebovane osebne podatke drugih kot tajne podatke. Po zakonu pa ima posameznik dostop do vsega gradiva, tudi do tajnih in občutljivih osebnih podatkov.

Tretja stvar, za katero sem si prizadeval, pa je bila, da pridobimo gradivo iz Beograda ali pa vsaj dobimo vpogled v to, kaj je v Beogradu sploh ohranjenega. Vprašanja nasledstva ne bi mešal z vprašanjem gradiva SDV, ki je končalo v Beogradu.

Vedeti moramo dvoje: vse gradivo v izvorniku na papirju je v obdobju 1945–1965 šlo v Beograd, ker je bila ta služba tako centralistično urejena, da ni bilo govora, da bi dokumentacija ostala v Ljubljani. V Ljubljani so ostale kopije, zlasti mikrofilmi, saj so v začetku 50. začeli gradivo mikrofilmirati. V Beograd so šli izvorniki na papirju do leta 1965. Po tem letu pa je bil dogovor, ki se je strogo izvajal, da vse gradivo SDV mikrofilmajo v treh izvodih. En mikrofilm je bil operativen, eden je ostal v arhivu SDV, eden pa je šel v Beograd. Tako bi zdaj tam morali hraniti izvornike dokumentov od 1945 do 1965, od 1965 naprej in skoraj do konca pa mikrofilme. Jaz sem si vseskozi prizadeval, da pridobimo to gradivo, ne samo v okviru nasledstva, in nekaj so nam ga celo vrnili.

Sem pa v teh letih prišel do spoznanja, da slovenski politiki – pa ni važno, kakšne usmeritve so – še dolgo ne bodo imeli interesa za pridobitev tovrstnega gradiva iz Beograda.

Če so dokumenti šli v Beograd, potem so tam tudi ohranjeni. Sova je preverila te podatke, jaz sem jih v imenu ARS preverjal v Beogradu in sem dobil potrditev z zveznega ministrstva za notranje zadeve, da je gradivo ohranjeno. Gradivo torej obstoji, del je v Arhivu Srbije, del pa v Arhivu mesta Beograda.

Ko sem leta 2003 iz Beograda dobil pisno dovoljenje za vpogled oziroma smo se dogovorili, da bo moj namestnik Marjan Zupančič odšel v Beograd in tam raziskoval gradivo (da ne bi zbužali sumov o zlorabi v politične namene, smo izrazili željo po vpogledu v dosjeje Kocbek, škofa Vovka in še nekaterih kulturnikov), je iz Beograda prišel k meni v arhiv honorarni agent Sove in mi odsvetoval obisk arhivov, češ da ni ugoden trenutek. Prav ta človek je v Beogradu storil vse za to, da nismo odšli.

Prepričeval vas je na mehak način ...

Ja, ni uporabil besed ne smete. Mi smo morali takrat v Beograd odhajati vsakokrat prek slovenskega veleposlaništva v Beogradu. Gospod, ki je bil sodelavec Sove, pa je spremljal

dogajanje z arhivi, urejal dostop do njih tam, se dogovarjal s srbskimi stranmi, kdaj bo kdo prišel, kaj bodo lahko dali na vpogled itd. Seveda potem nismo šli. Od takrat naprej pač nimamo dostopa do teh arhivov, pravzaprav od takrat nismo niti poskušali več.

Razumem, da je v teh arhivih ogromno nepreverjenih dokumentov. Kar predstavljajte si, da naletimo na dosje, ki ga je vojaška obveščevalna služba vodila o premierju Janši ali o drugih politikih bodisi iz pozicije, bodisi iz opozicije. Kaj kmalu bi politiki ali novinarji izrabili podatke za razne afere in obračunavanja. Zato mislim, da je bolje, da ti arhivi ostanejo še petdeset let nedostopni v srbskih arhivih, potem se bodo ti podatki uporabili za objektivni prikaz zgodovine.

Je pa to gradivo že zdaj dostopno posameznikom. Zadnjič je TVS predvajala primer gospoda, ki je iz Beograda pridobil dokumentacijo vojaškega sodišča, ki ga je obsodilo na zapor na Golem otoku.

Ce se izkaže, da imajo posamezniki interes ...

Tako je. Če imajo posamezniki pravni interes, jim iz nekdanjih zveznih jugoslovanskih arhivov v Srbiji omogočijo vpogled oziroma kopije dokumentov. ARS ima sklenjene sporazume o sodelovanju z Vojnim arhivom v Beogradu, z Diplomatskim arhivom in z nekdanjim Arhivom Jugoslavije. S temi nekdanjimi zveznimi arhivi tudi dobro sodelujemo; glavni dogovor je, da državljanom RS odgovarjajo na njihove zahteve, če ti izkažejo pravni interes. Tu je treba javnost obvestiti o tem, da imajo možnost, da dobijo gradivo in seveda tudi odgovarjajo zanj.

Pred leti smo v naši reviji za neko osebo zapisali, da gre za nekdanjega funkcionarja SDV. Zadeva je šla na sodišče, mi smo kot dokaz navedli seznam udba.net, okrajno sodišče pa je v tem primeru presodilo, da podatki niso verodostojni, in jih ni upoštevalo. Je seznam udba.net torej neverodostojen?

Velikokrat je SDV zbirala dokumente recimo pri hišnih preiskavah in zaplembah premoženja, ko so zaplenili tudi razne uradne dokumente, listine. To so izvorne listine, ki imajo pravno veljavo. Če pa gre pri gradivu za različne sezname, evidence, razna poročila, zapisnike delavcev in sodelavcev SDV, pa je te podatke treba obravnavati kritično, ker niso preverjeni. Treba se je zavedati, da so vedno narejeni z določenim namenom in so praviloma ponarejeni.

Gre za kriva pričanja, za kriva dokazovanja, zato vedno odsvetujem študentom uporabo tovrstnega gradiva. Tako kot v partijskih dosjeh gre tudi v udbovskih za tako nepreverjene podatke, da se celo posameznik, na katerega se nanašajo, komaj prepozna v njih. Zato morajo sodišče, upravni organ in zgodovinarji te podatke kritično obravnavati.

Problem v Sloveniji je bil, da nismo pretrgali z delovanjem nekdanje SDV, tako kot se je to zgodilo v Romuniji s Securitatejem ali v Nemčiji s Stasijem.

V konkretnem primeru so podatki z udba.net nastali, kot sledi. Najprej so se podatki SDV vpisovali v ročne kartoteke. Do začetka 70. let so vodili šest ali sedem vrst kartotek v klasični obliki in vanje so vpisovali podatke iz udbovskih dosjejev o kaznivih dejanjih ipd. Potem so te podatke prenesli na računalnik, v t. i. Centralno abecedno evidenco (CAE), znano tudi kot Centralna evidenca kartotek (CEK), ki je obstajala v elektronski obliki. Podatke so zapisovali tudi na mikrofilme in magnetne trakove. Za magnetne trakove sicer ne vem, ali so sploh še uporabni, mikrofilm pa je nekdo očitno prodal Dušanu Lajovcu. Lajovic je to digitaliziral oziroma znova spravil v aktivno obliko in objavil na spletu. Vendar je pri tem, ko spraviš podatke v aktivno obliko, mogoča potvorba in tu ni torej nobenega zagotovila o pristnosti podatkov. Kot prvo, že izvorni podatki niso bili preverjeni, potem so se prepisovali iz ene kartoteke v drugo, se nato digitalizirali ... Tu bi lahko kdo samega sebe črtal s seznama ali pa koga dodal, izbrisal ali popačil določene podatke, zato ima sodišče v tem prav.

Kako pa je s tem, ko so ljudje dokazovali, da niso bili sodelavci Udbe, s tem da so od ARS pridobili potrdilo, da jih ni v evidencah. Če vemo, da vsega gradiva ni v arhivu oziroma da je bilo delno uničeno, kakšno vrednost ima tako potrdilo?

ARS še danes nima celotne CEA. Začeli smo snemati s spletne strani udba.net in prišli do črke K. Sova nam je že prej izročila posamezne dele te evidence, ki se popolnoma ujemajo z udba.net, tako da lahko trdim, da evidence ni ustvaril Lajovic ali nekdo tretji. To sem tudi takrat jasno povedal. Seveda

imamo računalniške sezname, s koliko in katerimi dosjeji razpolagamo. Gre za 74.000 dosjejev na mikrofilmu in 3.500 na papirju. Imamo seznam, na katerem lahko posameznik dobi podatek, ali imamo dosje o njem ali ne, za 40.000 oseb imamo t. i. preverke. Gre za dokument na eni ali dveh straneh, ki so ga napisali, ko je kdo kandidiral za službo, šel v tujino ali je hotel študirati kaj »spornega«, pa so ustvarili oziroma zapisali njegovo karakteristiko. Tu je še 77.000 dosjejev emigrantov, ki jih je spremljala SDV v tujini. Za približno 6.000 domobrancev pa je SDV že sredi 70. let arhivu Inštituta za zgodovino delavskega gibanja izročila dokumente kot del gradiva iz obdobja 1941–1945 in ti so prišli že leta 1992 v ARS. Na papirju je 212 tekočih metrov gradiva in to je praktično vse.

Po eni strani se mi vedno zdi, da je tega gradiva kar veliko, po drugi pa bi ga bilo lahko po moji oceni vsaj še desetkrat več glede na to, koliko je bilo uničenega komisijsko in z zapisniki. Po letu 1980 pa niti zapisnikov in podatkov o komisijah ni več. Zadnje komisije so bile pri Sovi formirane, ko je bilo treba gradivo izročiti ARS. Zlasti leta 2000 in 2003 so v Sovi delale posebne komisije, sestavljene predvsem iz upokojenih sodelavcev SDV, na katere ARS takrat ni imel nobenega vpliva, da bi jim dal navodila, kaj naj pripravijo za odbiranje. Te komisije so pripravljale dokumente za izročitev ARS in odločale, ali bodo kaj izročili ali ne, vendar so o tem odločali po lastnih merilih, ki so imela malo ali nič opravka z zgodovino ali z zavarovanjem pravnega interesa državljanov, ki so jim bile kratene pravice. V glavnem so delovali po načelu, da za nazaj prikrijejo svoje delovanje. ■

Ljubljanska stolnica

V začetku 18. stoletja je Ljubljana dobila veličastno baročno cerkev, ki sodi med najpomembnejše in najlepše, kar jih premore naša domovina. Namesto stare, ki jo je načel zob časa in je med cerkvami v mestu postajala čedalje manj ugledna, so se ljubljanski

škof Žiga Krištof Herberstein in kanoniki na pobudo generalnega vikarja Janeza Antona Dolničarja odločili za zidavo nove cerkve. Dolničar je vse svoje moči posvetil zahtevni gradnji, ki jo je v kratkih šestih letih, od 1701 do 1706, tudi izpeljal. Z darovi so jo podprli številni dobrotniki,

z obveznimi prispevki pa tudi vse cerkve, ki so tedaj sodile v ljubljansko škofijo; ta je v tistem času obsegala več nepovezanih ozemelj na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem.

Z zidavo so začeli 6. junija 1701, že 22. avgusta 1706 pa so iz bližnjega oratorija, v katerem

Robbova mojstrovina v stolnici

je med graditvijo potekalo bogoslužje, slovesno prenesli Najsvetejše v novozgrajeno stolnico. Tedanji škof Ferdinand Kuenburg jo je v navzočnosti številnih cerkvenih in svetnih dostojanstvenikov posvetil 8. maja 1707. Z reprezentančnim videzom je nova stavba postala primerna dostojanstvu škofovske cerkve.

Najpomembnejši okras stolnice so freske. Arhitekt in slikar Andrea Pozzo je po rimskem zgledu, po katerem je načrtoval stavbo, predvidel tudi poslikavo, ki z iluzionističnimi učinki stopnjuje baročni vtis prostora. Ker slavni mojster cerkve ni mogel poslikati sam, saj je bil zadržan z deli na Dunaju, so delo zaupali lombardskemu slikarju Giulio Quagliu, ki je poslikavo opravil v veliko zadovoljstvo naročnikov. Quaglio je poslikal okoli osemdeset cerkva in palač na ozemlju sedanje Italije, Avstrije in Slovenije. Pri nas je poleg ljubljanske stolnice in semeniške knjižnice ustvar-

Stolnica – spomenik baroka

V. M., foto: arhiv Demokracije

Maja bodo v Ljubljani potekale velike slovesnosti ob 300. obletnici zgraditve ljubljanske stolnice. Lani so dokončali obsežna restavratorska dela na stropnih freskah, zdaj pa lahko baročne umetnine »beremo« s pomočjo knjige.

jal tudi v kapeli škofjeloškega gradu, v Cerknem in cerkvi sv. Marije Device Obršljanske v Komnu na Krasu, potem pa še v Gorici, Trstu, Gradcu, Salzburgu in Vidmu. V Ljubljani je bival v letih 1703 do 1706, ko je slikal strop stolnice, ter nato še v letih 1721 do 1724.

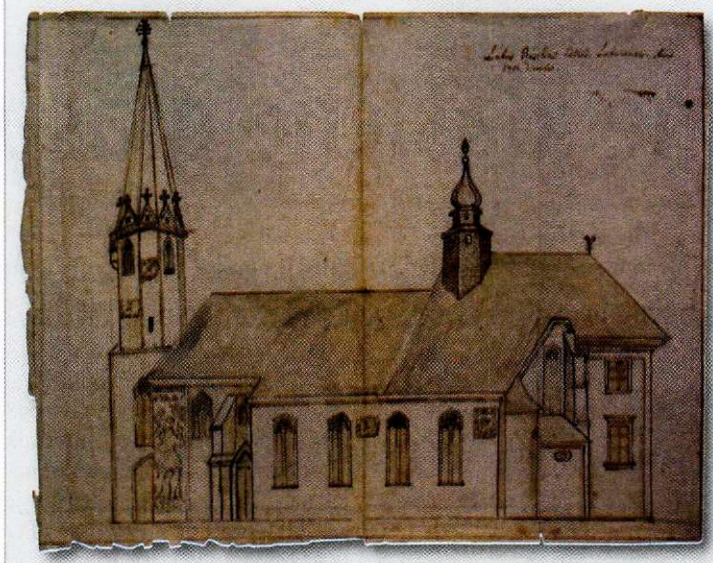
Strop stolnične ladje oziroma freske na njem so bile štiri leta zakrite očem javnosti, saj je v tem času potekala zelo zahtevna restavracija velike poslikave. Zdaj sijajo v vsej svoji lepoti.

Mogočno kupolo je mnogo kasneje, leta 1841, zgradil Matej Medved, po Quaglijevem zgledu pa jo je poslikal Matevž Langus.

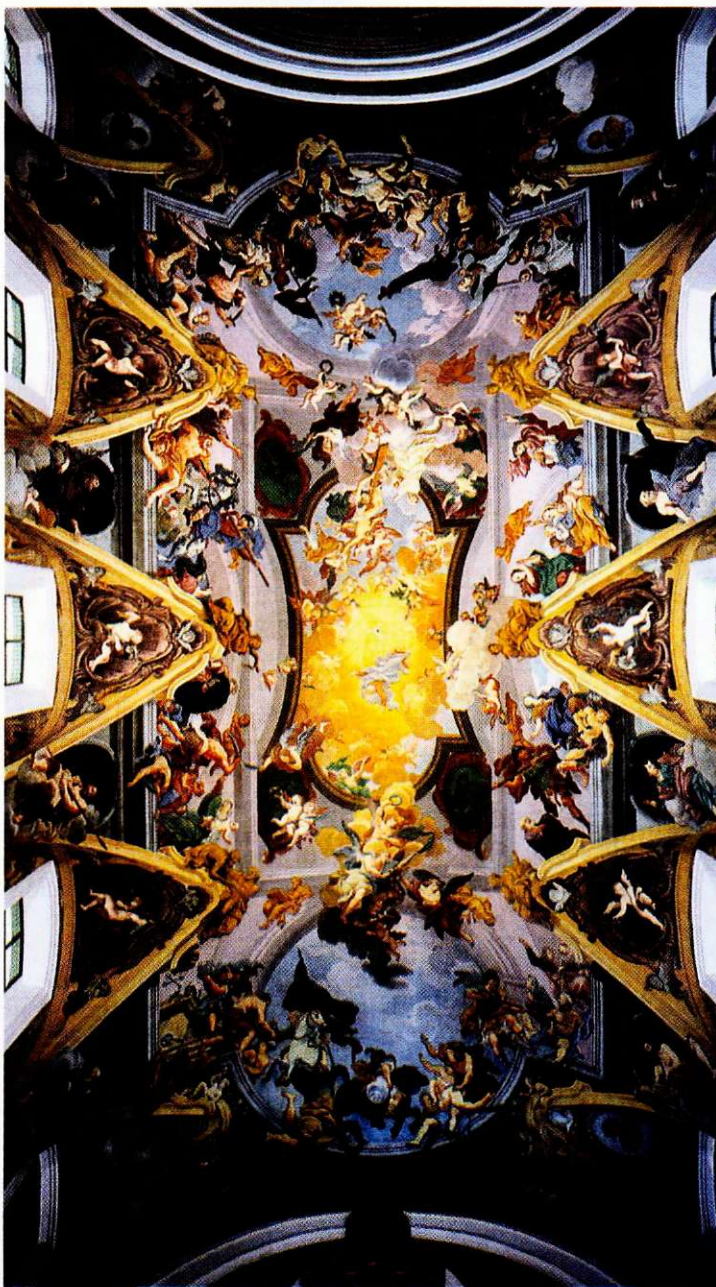
Vodnik po stolnici Ob tristoletnem jubileju, ki ga ljubljanska stolna cerkev letos praznuje, je založba Družina izdala bogato ilustriran umetnostni vodnik, ki bo obiskovalcem v besedi in sliki po daljšem času, odkar je leta 1973 izšel vodnik Majde Smole, znova predstavila njeno likovno in vsebinsko bogastvo. Tega je v ljubljanski stolnici res zelo veliko. Obiskovalec bo zdaj, z vodnikom v roki, lahko razumeval njegovo zgodovino, vsebino, sporočilnost in vrednost.

Knjiga, ki je vrhunski izdelek umetnostne zgodovinarke dr. Ane Lavrič, ni samo posnetek že znanega, ampak prinaša tudi novosti, ki so sad prav v ta namen opravljenih raziskav pisnih virov in same stavbe. Na podlagi arhivskih dokumentov je avtorica osvetlila predvsem opremo stolnice, pri freskah pa se je trudila kar najbolj pravilno pojasniti njihovo vsebino, zlasti številne personifikacije, pri katerih se je doslej pojavljalo več različnih, tudi zmotnih razlag.

Dragocena dediščina Majda Smole je svoj prejšnji vodnik razdelila v dve poglavji, v zgodovinski pregled in vodnik po stolnici. Gledalca je vodila od prezbiterija do vhodnih vrat in mu sproti razložila vse, od fresk do opreme, nazadnje pa še zunanjšičino. Dr. Ana Lavrič se je odločila za sistem, ki je v naši stroki običajnejši, saj obdeluje posamezne elemente tako, da

Predhodnica stolnice – sčasoma je postala premajhna

niso preveč pretrgani. Obdržala je delitev na osnovni poglavji, torej na zgodovino in sam vodnik, nato je predstavila zunanjšičino in šele potem stopila v notranjost cerkve. Tu je najprej obdelala poslikavo sten in obovk, ki je ključni element naše cerkve in terja skupno, celostno predstavitev. Nazadnje je obhod po cerkvi ponovila in skupno predstavila še opremo.

Pri kapelah se ni držala posebej severne in posebej južne strani, ampak je vsakokrat predstavila obe vzporedno, saj so posamezni pari kapel tako slikarsko, še bolj pa po opremi tudi posebna estetska in likovna enota, ki jo v takšnem zaporedju lahko bolje vidimo in globlje dojamemo. Pri obravnavi posameznih enot je želela ohraniti uravnoteženost v razlagi, vendar to ni bilo vedno mogoče, saj nam je o nekaterih stvareh več znanega kot o drugih. Ponekod se je želela z gledalci ustaviti tudi v kratki meditaciji pred podobo ali kipom, da bi tako poleg pustih podatkov vsaj malo oživila duha, da bi se zavedali, da stojimo v božjem svetišču, hkrati pa bi se zavedali dragocenosti kulturne dediščine, ki jo predstavlja ljubljanska stolnica kot eden najpomembnejših spomenikov našega baroka.

Lepota in prijaznost Umetnostni vodnik po ljubljanski stolnici je nastal kot rezultat raziskovalnega dela v okviru Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

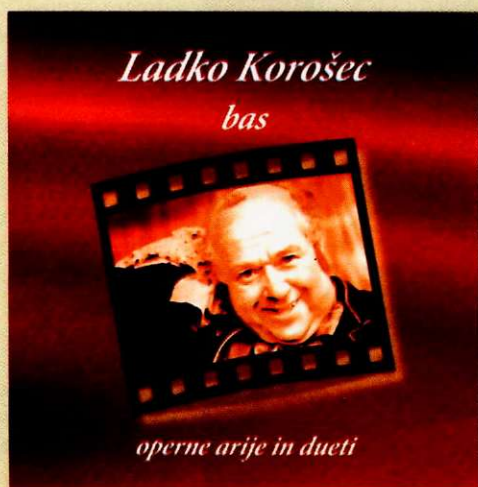
Za estetski videz knjige, ki je pri umetnostnozgodovinskih publikacijah še posebno pomemben, sta mojstrsko poskrbela fotograf Marjan Smerke in oblikovalec Sine Kovič. Njuna zasluga je, da je knjiga lepa in prijazna. Njene strani polni nad dvesto odličnih barvnih fotografij, ki jih je oblikovalec spretno in z velikim strokovnim znanjem razmestil med besedilom. **□**

Po nedavni obnovitvi so Quaglijeve freske na stropu cerkvene ladje znova vredne občudovanja.

Mojstrovine klasične glasbe

V. M.

Bera zgoščenk klasične glasbe, ki jih je v zadnjem letu izdala Založba kaset in plošč RTV Slovenija, je bogata. Obsega petnajst naslovov, ki predstavljajo različne zvrsti, različne avtorje in prav tako izvajalce.

Cveto Kopal je diplomiral leta 1983, v letih od 1998 do 2000 je bil urednik Uredništva za resno glasbo in balet na TV Slovenija, odtlej pa je zaposlen na oddelku za glasbo Pedagoške fakultete v Mariboru. Na zgoščenki *Contemporary* ponuja sodobno glasbo za flavto z osmimi skladbami različnih avtorjev (Tibor Levay, Cveto Kopal, Aleš Strajnar, Aldo Kumar, Primož Ramovš, Ivan Florjanc in Marjan Šijanec). To je tretja samostojna Kopalova zgoščenka, kot glasbenik pa je sodeloval tudi na drugih za domače in tuje založbe.

Pianisti Pod naslovom *The magic voice of miss mysterious* sta dve zgoščenki, od tega je druga s koncertnim posnetkom. To je že tretja zgoščenka pianista Zorana Škrinjarja. Čeprav je že na svoji prvi zgoščenki izvajal džez, se šele zdaj predstavi s svojimi džezovskimi skladbami. Na prvi zgoščenki je deset skladb, na drugi, koncertni, pa sedem.

Druga zgoščenka s klavirsko glasbo nosi naslov *Con passione*. Na njej Zoltan Peter izvaja skladbe Ravela, Poulenca, Škerjanca in Rahmaninova. Kot je zapisal izvajalec v spremni knjižici, je s to zgoščenko želel ljubiteljem klasične glasbe ponuditi všečen glasbeni spored, »ki mu ni namen predstavljati in ponuditi zgolj kompozicijske novitete ali provokativne glasbene stvaritve zelo cenjenih sodobnih glasbenih trendov, temveč pokazati in poudariti klasično estetsko lepoto strastne poznoromantično-impresionistične umetniške glasbe, ki se razodeva v popolni simbiozi oblike, vsebine in sloga«.

Pianist Tomaž Petrač je diplomiral na ljubljanski Akademiji za glasbo leta 1990. Od leta 1999 je redni profesor na tej akademiji.

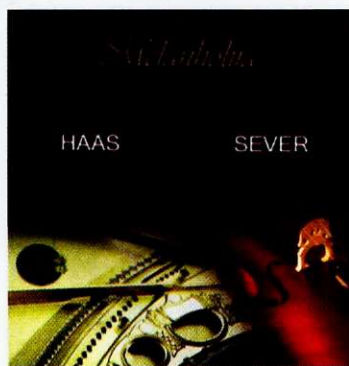
Nastopa večinoma kot solist z različnimi orkestri. Zdaj je izšla njegova četrta zgoščenka, ki jo je posnel s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, na njej pa so skladbe Lucije Marije Škerjanca in Pavla Šivica; od slednjega so štiri otroške skladbe za klavir in godalni orkester.

Skladatelj Žiga Stanič je diplomiral iz klavirja na ljubljanski Akademiji za glasbo. Je avtor več kot 150 skladb za različne zasedbe. Na zgoščenki *Skladbe s klavirjem* predstavlja dela, ki jih je ustvaril med študijem, rdeča nit zgoščenke je poseben odnos do klavirja. Na zgoščenki je osem skladb za klavir in dvanajst skladb za klavir in glas (s pesmi mi Toneta Pavčka, Ivana Minattija, Branka Hofmana, Mile Kačič in Gabriela Mistrala).

Že naslov zgoščenke *Dva klavirja* pove, da je na njej klavirska glasba. Izvajata jo pianista Milko Lazar in Bojan Gorišek, skladbe pa je napisal Milko Lazar.

Dueti Na zgoščenki z naslovom *Melanholija* se predstavita violončelist Tomaž Sever in pianist Hinko Haas. Oba imata za seboj bogato glasbeno kariero. Melanholija slovenskega skladatelja Uroša Rojka je nastala leta 1982 in je ena od osemnajstih skladb, ki so bile posvečene Tomažu Severju. Poleg Melanholije sta na zgoščenki še sonati Johana Sebastiana Bacha in Dmitrija Šostakoviča.

Tudi z naslednjo zgoščenko se predstavljata dva glasbenika: harfistka Mojca Zlobko in violinist Miran Kolbl. Zlobkova je diplomirala na ljubljanski Akademiji za glasbo leta 1991 in je docentka na isti akademiji. Kolbl je posnel dve svoji zgoščenki in je dolgoletni član Simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije, Komor-

nega godalnega orkestra Slovenske filharmonije in prvi violinist Kvarteta Tartini. Oba imata za seboj bogato glasbeno življenje. Na zgoščenki izvajata dela petih skladateljev (F. A. Boïeldieau, Petr Eben, Primož Ramovš, C. Debussy, C. Saint-Saëns).

Bratje Primož, Tomaž in Matija Lorenz so začeli s skupnim muziciranjem leta 1954. Na zgoščenki

vojno pa je začela nastopati v ljubljanski Drami. Leta 1957 je prejela Prešernovo nagrado in je veljala za najbolj zaposleno pevko v zgodovini ljubljanske Opere. Na zgoščenki je petnajst skladb oziroma odlomkov iz oper, od Puccinijeve *La Bohème*, Smetanove *Prodane neveste*, Verdijevoga *Otella*, Dvoržakove *Rusalka*, Massenetove *Manon*, Mozartove *Figarove svatbe*, Boitovega *Mefistofelesa*, Puccinijevih *Tosca*, *Madame Butterfly* in *Sestre Angelike* do Gounodovega *Fausta*, Wagnerjevoga *Lohengrina* in Šostakovičeve *Katarine Izmajlove*.

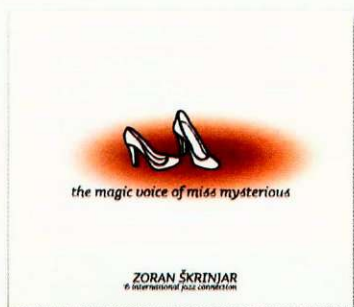
Z drugo je predstavljen tenorist Miro Brajnik, pevec ljubljanske Opere po drugi svetovni vojni. Rodil se je leta 1920 in tudi on je začel v ljubljanski Operi peti med vojno. V prvi povojni sezoni je nastopil kar v desetih vlogah. V začetku petdesetih let je nastopil v naslovni vlogi Gounodove opere *Faust*, ki so jo nato v naslednjih letih uprizorili 69-krat. Upokojil se je leta 1970 (umrl je leta 2006). Na zgoščenki je predstavljen s štirinajstimi prizori iz različnih oper: *Don Juan* (Mozart), *Faust* (Gounod), *La Bohème* (Puccini), *Hoffmannove pripovedke* (Offenbach), *Lucia Lammermor* (Donizetti), *Traviata* (Verdi), *Carmen* (Bizet), *Boris Godunov* (Musorgski), *Jevgenij Onjegin* (Čajkovski), *Slovo od mladosti* (D. Švara), *Werther* (Massenet), *Prodane nevesta* (Smetana).

Tretja zgoščenka je namenjena basistu Ladku Korošču, ki ostaja v spominu kot nedosegljiv interpret komičnih opernih junakov, zaradi česar se je manj angažiral v resnih vlogah. Tudi on se je rodil leta 1920 in tudi on je začel nastopati v ljubljanski Operi med drugo svetovno vojno (v nekih drugih časih bi o vseh treh,

če se malo pošalimo, zapisali, da so kršili »kulturni molk«, vendar bi to govorilo samo o njih in tistih časih). Prešernovo nagrado je prejel kar trikrat. Upokojil se je leta 1971 (umrl je leta 1995). Na zgoščenkah je predstavljen s petnajstimi pesmimi iz različnih oper: *Figarova svatba* in *Don Juan* (Mozart), *Seviljski brivec* (Rossini), *Ljubezenski napoj* in

Don Pasquale (Donizetti), *Manon* in *Don Kihot* (Massenet), *Jevgenij Onjegin* (Čajkovski), *Boris Godunov* (Musorgski), *Deseti brat* (M. Polič), *Štirje grobijani* (Wolf-Ferrari), *Prodane nevesta* (Smetana).

Faust Opera *Faust* skladatelja Charlesa Gounoda sodi med največkrat izvajana odrsko-glasbena dela. Slovenci so ga na svojem odru prvič videli leta 1899 v Ljubljani, štirideset let po krstni predstavi v Parizu. V Mariboru so *Fausta* prvič uprizorili leta 1922, drugič pa leta 1947. Zdaj smo dobili zgoščenko Gounodovega *Fausta* v izvedbi zborovodnega orkestra Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru iz leta 1983. Dirigent je bil Boris Švara, zborovodja Maksimilijan Feguš, vlogo Fausta je pel Jurij Reja. **D**

Trio Lorenz 50 let izvajajo dela petih skladateljev: J. Haydna, B. Smetane, M. Lipovška, L. Lebiča in G. F. Malipiera.

Pa se sliši je naslov zgoščenke Slovenskega okteta. Posnetki pesmi so iz arhiva *Radia Slovenija*, izvajali pa sta jih dve zasedbi okteta v obdobju od 1966 do 1978. Prva pesem je Mozartova *Ave verum*, druga Schumannova *Lotosov cvet* in tako naprej pesmi različnih avtorjev, ruske narodne do črnskih duhovnih. Šest je slovenskih narodnih (*Pojdam u Rute*, *Svi su venci veli*, *Puobič sem star*, *Pa se sliši*, *Moj očka ima konjčca dva*, *Marko skače*), ena pa rezijanska.

Operni solisti Tri zgoščenke so posvečene trem pevskim solistom, na njih predstavljen glasba pa je iz arhiva *Radia Slovenija*. Prva sopranistki Vilmi Bukovec z opernimi arijami in dueti. Bukovčeva je bila rojena leta 1920, peti je začela pred vojno, med

Ujemite Radio Ognjišče!

Region	Frequency (MHz)
Murska Sobota	91,8
Gornja Radgona	105,9
Kalvarija Maribor	104,5
Radlje ob Dravi	96,5
Tolsti vrh	95,7
Krvavec	104,5
Boč	107,3
Kum	105,9
Križna gora	96,8
Planina Ajdovščina	91,2
Sv. Gora	107,5
Tolmin	91,2
Dornberk	93,2
Ilirska bistrica	97,3
Tinjan	91,2
Lucija	100,1
Črnomelj	92,8

Slišni smo (skoraj) pousod!

Telefon (delavnik od 7. do 14. ure): 01/512-11-26

RADIO OGNJIŠČE

Radio Krka 106.6 MHz

Lendava

Petra Janša foto: Bobo, D. Dubokovič

Na skrajnem severovzhodu Slovenije, v »klokninem kljunu«, na tromeji med Slovenijo, Madžarsko in Hrvaško, leži Lendava (170 m). Idilično mesto se razprostira na obronkih gričev v smeri sever – jug na močvirnatem območju med Kobiljskim potokom, potokom Ledava in potokom Črnc in je danes središče istoimenske občine. Zanj je značilno, da je na narodnostno mešanem območju poleg slovenskega uradni jezik tudi madžarski.

Imenovana po potoku Ledava Mesto Lendava ima več kot 800-letno tradicijo. Leži na križišču več pomembnih poti. Rimljani so to svojo vojaško postojanko na poti Poetovio–Savaria (Ptuj–Szombathely) imenovali **Halicanum**. Leta 853 naj bi bili tu posvetili cerkev, po potoku imenovani kraj Lindva pa se navaja v najstarejših zapisih iz leta 1192, ko je posest, ki je obsegala skoraj celotno jugovzhodno Prekmurje, kupila rodovina Hoholtov; le-ti so se sredi 13. stoletja preimenovali v Bánffyje. V 14. stoletju je Lendava postala trg, župnija se omenja od leta 1334. Leta 1644 so Bánffyje zamenjali grofje Esterhazy. Večino 17. stoletja je bilo območje pod dvojno oblastjo: ogrsko in turško. Leta 1867 je postala Lendava mesto in sedež okraja. Evangeličansko občino so ustanovili 1902, vse do 2. svetovne vojne pa je bila tu močna tudi judovska skupnost. O bogati preteklosti pričajo številne ogleda vredne kulturne znamenitosti.

Grad v obliki črke L Lendavski grad stoji nad stari delom mesta na strmem hribu in je naslednik srednjeveškega gradu, ki je stal na istem mestu. Prvotnega so zgradili v 12. stoletju, o čemer naj bi pričale freske v grajski kapelici. Knez Esterhazy si je dal v letih 1690 do 1705, po odhodu Turkov, sezidati nov, sedanji grad v obliki črke L v znak vdanosti cesarju Leopoldu. Grad je leta 1480 obiskal kralj Matija Korvin, bolj znan kot kralj Matjaž, o čemer pričajo njegovi, z lendavskega gradu poslani dokumenti v Bratislavo. V času družine Bánffy se na gradu izoblikuje omembe vredno duhovnokulturno in politično življenje. V tem času, leta 1573, so v tiskarni Rudolfa Hoffhalterja v Lendavi natisnili dve knjigi, leta 1574 pa eno knjigo s protestantsko vsebino. V 19. stoletju so grad temeljito prezidali. Dvonadstropna

stavba pravokotnega tlorisa z dvema četverokotnima stolpoma na vogalih sprednjega pročelja učinkuje impozantno z velikim predgradjem, zavarovanim z okroglim stolpom. V gradu so likovna in muzejska zbirka kot tudi zbirka z najdbami iz bronaste dobe ter spominska soba Gyoergyja Zale, največjega madžarskega kiparja 19. stoletja, ki izhaja iz Lendave in je izdelal večino kipov za Trg herojev v Budimpešti. V galeriji je tudi stalna zbirka mednarodne likovne kolonije, ki ima v Lendavi že tradicijo. Zanimiv je likovni zapis zgodovine Lendave skozi stoletja slikarja Zoltana Gaborja.

Sobivanje treh kultur in veroizpovedi Mesto ima svojevrsten položaj tudi zaradi zgodovinske vloge in kulturne podobe, ki jo dajejo kraju z okolico prebivalci z različno etnično opredelitvijo. Drug ob drugem živijo Slovenci, Madžari, Hrvati, Romi in pripadniki drugih narodnosti. Do druge svetovne vojne je na tem območju Prekmurja živel glede na druge dele Slovenije tudi največje število Judov. Prebivalci se ločijo po maternem jeziku, kulturi in veroizpovedi. **Skupaj so živeli in še živijo katoličani, evangeličani in judje.**

Župnijska cerkev sv. Katarine je enoladijsko svetišče s polkrožnim prezbitერიem, ki jo je v letu 1751 postavila družina Esterhazy. Predhodnica te cerkve naj bi stala na severnem delu mesta že v 9. stoletju. Cerkev je zgrajena v baročnem slogu, za glavnim oltarjem je slika sv. Katarine Sienske, delo italijanskega slikarja Barazuttija iz leta 1800. V cerkvi hranijo zlat kelih, ki ga je leta 1608 podaril graščak Kristof Bánffy. Cerkev je bila tudi grobnica za plemiške družine. Nad Lendavo se na nadmorski višini 300 metrov raztezajo Lendavske gorice. Na

Prekmurska gibanica

Lendava z gradom na vzpetini

Grad je leta 1480 obiskal kralj Matija Korvin.

Mumija Mihaela Hadika

enem od gričev, s katerih je prečudovit pogled na Dolinsko ter Medžimurje, pogled pa sega tudi do Pohorja, stoji daleč vidna **kapelica Svete Trojice**. Zgraditi jo je dala družina Gludovác v letih 1727–28 v spomin na izgon Turkov iz Madžarske. Pred tem je na hribu Sv. Trojice stala vojaška utrdba. Kapelico obdaja staro pokopališče, v notranjosti pa je shranjena **mumija kapetana Mihaela Hadika**, poveljnika gradu v času turških vpadov, ki je, po legendi, padel med obrambo Lendave v boju s Turki.

V Lendavi najdemo zgodnje sledove reformacije, saj je bil Štefan Bánffy, gospodar lendavskega gradu in lendavskih posesti, naklonjen tej veri in jo je tudi sam prevzel. Prvi protestantski duhovnik tukajšnje cerkve je bil Ferenc Töke. Njegova dela, napisal jih je med letoma 1553 in 1556, so se ohranila vse do danes. **Evangeličanska cerkev** v Lendavi je iz leta 1934.

Ob vznožju Lendavskih goric stoji **sinagoga**, najpomembnejši arhitekturni spomenik lendavske judovske skupnosti, v kateri se zrcalijo njena zgodovinska usoda, družbena vloga in kultura. Judovska verska skupnost v Dolnji Lendavi je nastala že sredi 18. stoletja. Po zapisih rabina dr. Antala Rudolferja so »predhodnico« lendavske sinagoge uredili v hiši dr. Wolláka (zdaj na Glavni ulici 32) v drugi polovici 18. stoletja.

Terme Lendava vabijo

Slikovite Lendavske gorice

Muzej v gradu

Terme Lendava Izvor lendavskih toplic z več kot 1800 m² vodnih površin je neobičajen, prav posebna pa je tudi fosilna zdravilna voda; Evropa pozna le še dva taka izvira. Zdravilni vreli so bili odkriti po naključju, ko so v sredini šestdesetih let v prekmurski vasi Petišovci v bližini Lendave iskali nafto.

Točko odličnosti Term Lendava predstavlja prepletanje etnično-kulturnih posebnosti s turistično ponudbo oziroma povezanost zdravišča z življenjskim utripom mesta.

Natrijeva hidrogenkarbonatna mineralna hipertermalna voda, ki ima 62°C, vsebuje bogato količino parafina v vodi, ki blagodejno vpliva na kožo, zdravljenje revmatičnih obolenj, degenerativnega in zunajsklepnega revmatizma, stanj po poškodbah in operacijah lokomotornega aparata, stanj po boleznih in poškodbah perifernega živčnega sistema, opeklinskih brazgotin s funkcionalnimi motnjami in ginekoloških obolenj.

Njeno veličanstvo – prekmurska gibanica

Poleg naravnih in kulturnih danosti je posebno doživetje v teh krajih domača prekmurska kulinarika. Skozi stoletja so tu prevladovala jedi iz žita, pozneje iz krompirja in koruze, še pozneje se je razvila prašičereja, ki je oboga-

Lendavska sinagoga

Evangeličanska cerkev

Župnijska baročna cerkev sv. Katarine

tila ljudski jedilnik. Mnoge jedi so Prekmurci prevzeli od Madžarov (golaž, paprikaš, ribjo juho), Štajercev (posebno ob reki Muri), Hrvatov in Romov (ciganska pečenka, ciganska juha). Tako se torej mešanje narodov in kultur kaže tudi v njihovi kulinariki. Poleg **bujte repe** in **bograča** je najbolj značilna sladica »prekmurska gibanca«, ki sodi v skupino pogač. Med plastmi vlečenega testa si sledijo skutin, makov, orehov in jabolčni nadev. Pri tem se vrstni red nadevov lahko še enkrat ponovi, gornja plast testa pa se premaže s smetano. Star način priprave gibanice ni poznal uporabe sladkorja, zato so posamezne nadeve sladili z medom, spodnji sloj pa ni bil iz vlečenega, temveč iz krhkega testa. Za enega od nadevov so uporabili tudi suho grozdje.

Lendava je tudi mesto z dolgoletno tradicijo vinogradništva. Prevladujejo bela vina, ki jih lahko pokušate na **Lendavski vinski turistični cesti**, ki se v dolžini 9 km vije na področju od Dolge vasi do Pinc. **D**

Vir: www.slovenia.info, (Slovenska turistična organizacija), www.lendava-turizem.si

Geološki slovar

1.

ZRC SAZU

Strokovno izrazje je pomemben del vsake stroke. Njegova določenost omogoča večjo natančnost izražanja in s tem nedvoumno sporazumevanje. Slovensko geološko izrazje se je začelo oblikovati po prvi svetovni vojni, ko se je zmanjšal vpliv nemščine, ki je bil sprva dokaj opazen. Prvi slovar slovenske geološke terminologije je nastajal pet desetletij in je delo več generacij strokovnjakov s področja geologije. V njem so zajeti geološki strokovni izrazi in termini, ki so bili izpisani iz slovenske strokovne literature, slovar pa poskuša zajeti tudi novejša strokovna izrazja, ki izvirajo predvsem iz angleške literature, in poleg že uveljavljenih predlaga tudi nekatere nove strokovne izraze, ki jih prinaša razvoj stroke. Slovar obsega 10.811 enobesednih in večbesednih geoloških strokovnih izrazov in v večji ali manjši meri zajema vsa glavna področja geološke vede: mineralogijo, kristalografijo, petrologijo, sedimentologijo, paleontologijo, paleoekologijo, stratigrafijo, geologijo kvartarja, fizikalno geologijo, geofiziko, seizmologijo, inženirsko geologijo, hidrogeologijo, geokemijo, nahajališča mineralnih surovin in regionalno geologijo. *Geološki terminološki slovar* bo nepogrešljiv pripomoček tako za strokovnjake kot tudi za študente geologije, geografije, gradbeništva, vodarstva, gozdarstva, agronomije, geodezije, arheologije in druge, ki se pri študiju ali delu srečujejo z geološko problematiko. Izdala sta ga Oddelek za geologijo Naravoslovnotehniške fakultete in Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

Banski svet

Filozofska fakulteta

V zbirki *Razprave Filozofske fakultete* je Znanstvenoraziskovalni inštitut FF izdal knjigo *Banski svet Dravske banovine 1930–1935*. V njej je Miroslav Stiplovšek obdelal širšo problematiko, kot jo opredeljuje naslov, saj je poleg podrobne osvetlitve delovanja banskega sveta Dravske banovine v letih liberalne vladavine in velike gospodarske krize prikazal tudi za drugo polovico tridesetih let značilnosti zagotavljanja finančnih sredstev za banovinske dejavnosti in ustanove po gospodarskem okrepanju pod vodstvom katoliškega tabora, ki je okrepljen avtonomistična prizadevanja. V tem pogledu so banski svetniki odločno zahtevali široko samoupravo. Osvetlil je tudi politične razprave svetnikov in parlamentarne oblike njihovega delovanja. Zlasti iz podatkov iz stenografskih in uradnih zapisnikov sej banskega sveta je pomembno izpopolnil politično, gospodarsko, socialno in kulturno podobo Slovenije v tridesetih letih.

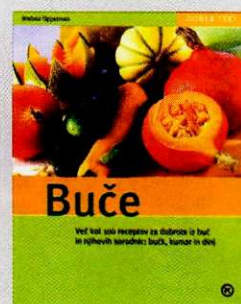
1.

2.

3.

4.

Zamolčana Istra

Založba Debora

Založba Debora je izdala knjigo Franca Kuneja *Zamolčana Istra* s podnaslovom *Kaj nam je bilo Slovencem do zdaj prikrito?* V njej avtor piše o knjigi hrvaškega zgodovinarja dr. Stjepana Srkulja *Hrvatska povijest u 19 karata*, ki jo je izdal leta 1937. Domnevno naj ne bi bila namenjena širši javnosti, ampak za potrebe hrvaškega nacionalističnega voditelja Anteja Pavelića. Za Slovence je Srkuljeva knjiga zanimiva predvsem zato, ker je v njej s strani uglednega hrvaškega zgodovinarja natančno dokazano, da Istra nikoli v zgodovini ni bila hrvaška. To je sicer znano, vendar si lahko zdaj v Kunejevi knjigi preberemo, kako so na to problematiko gledali Hrvati. V knjigi je objavljena tudi vrsta zanimivih zemljevidov.

Shizofrenija

Didakta, Radovljica

Shizofrenija je bolezen, ki zaradi motenj v mišljenju, zaznavanju, hotenju in čustvovanju prizadene posameznika in njegovo družino. Čeprav jo je mogoče uspešno zdraviti in bolje kot večino kroničnih bolezni, velja za neozdravljivo. Prav takšna stigmatizacija je zato danes največji vzrok za trpljenje prizadetih in njihovih bližnjih, saj ovira njihove možnosti za pravočasno zdravljenje, zaposlitev in vključitev v družbo. Založba Didakta je izdala *Priročnik o shizofreniji*, ki je praktična knjiga, v kateri spoznamo temeljna dejstva o tej bolezni, vzroke, diagnozo, prognozo, zdravljenje, rehabilitacijo in zagovorništvo. Avtorica Vesna Švab na podlagi bogate prakse odgovarja na najpogostejša vprašanja o shizofreniji.

Modro nebo

Založba Krtina

Založba Krtina je izdala zanimivo knjigo z naslovom *Zakaj je nebo modro?* V njej skupina mladih avtorjev, ki so se nedavno izšolali na

2.

različnih fakultetah, poljudno odgovarja na mnoga vprašanja iz sveta naravoslovja in znanosti. Knjiga bo zanimiva za vse radovedneže, njena odlika pa je, da dobimo na razumljiv in privlačen način odgovore na mnoga vprašanja. Kot že naslov pove, izvemo tudi, zakaj je nebo modre barve. Knjiga je razdeljena na osem poglavij (*Ogenj, voda, zemlja, zrak; Človek kot stroj; Hitreje, više, močnejše; Dosjeji X; Svet za Lumo; Vprašanja za Einsteina; Kaj drži svet skupaj?; O zgodovini časa*) in množico podpoglavij, kar jo dela zelo pregledno in berljivo.

Vstopite

Celjska Mohorjeva družba

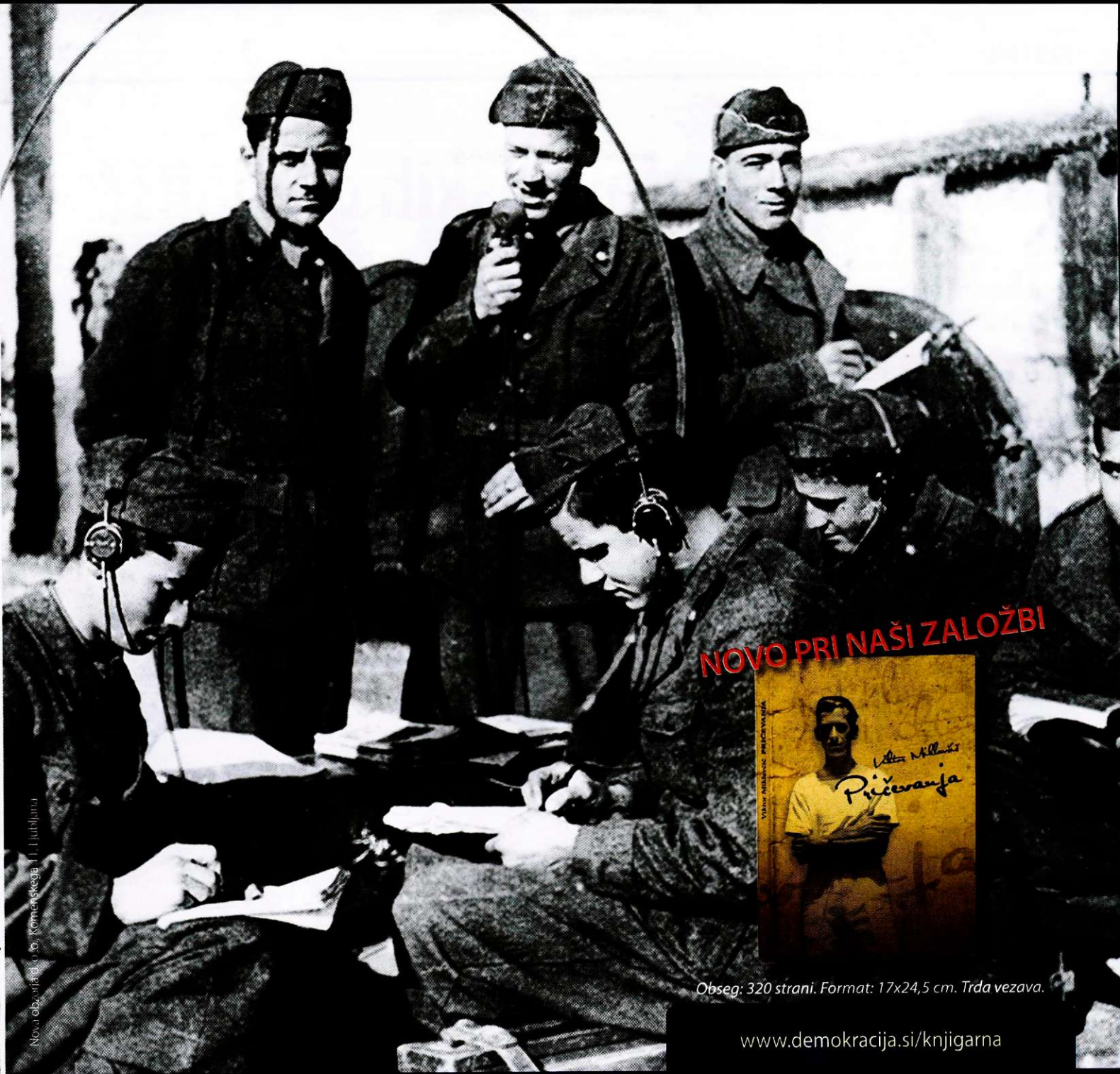
V zadnjih letih je izšlo več proznih besedil Rudija Mlinarja, ki je do leta 1999 delal v železarni na Ravnah, od leta 2001 pa je zaposlen kot varnostnik na ljubljanski železniški postaji. V knjigi *Vstopite* pred nas avtor razgrinja osemindvajset kratkih proznih zapisov, ki govorijo o »navidezno« vsakdanjih življenjskih trenutkih, ki pa to le niso. Vprašanja, kot so: Kam? Je to konec naše poti? itd. so lastna vsaki osebi posebej, le izvor imajo v enakih koreninah. Odgovori prav tako. Avtor odkrito govori tudi o svojih življenjskih iskanjih, o poskusih pisanja, o prvi ljubezni, ki se je z vso silo začela prebujati v njem. Pomembno mesto v njegovih zapisih igra očetova vloga. Govori odkrito in preprosto. Popelje nas celo v svet pravlji in neskončnega otroškega čudenja.

Buč

4.

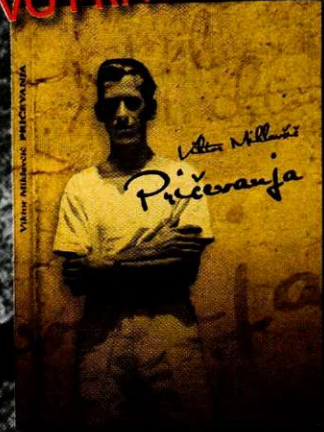
Založba Mladinska knjiga

Buč so spet priljubljeno živilo. So izredno zdrave, vsebujejo veliko mineralov in vitamina A in imajo razmeroma malo kalorij. Iz njih lahko pripravljamo slane in sladke jedi. Dobre so v juhah, omakah, pečene, iz njih lahko pripravljamo pite, zavitke in komplete ... V živahno opremljeni knjigi najdemo več kot sto receptov za dobrote iz buč in njihovih sorodnic, kumar in dinj, ki nam bodo vzbudili tek.

Novi oblik izdaja: 13. kometarskega 1. Ljubljana

NOVO PRI NAŠI ZALOŽBI

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojov v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je **4.900,00 SIT / 20,44 EUR**. Naročila sprejemamo
po e-pošti: knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66**.

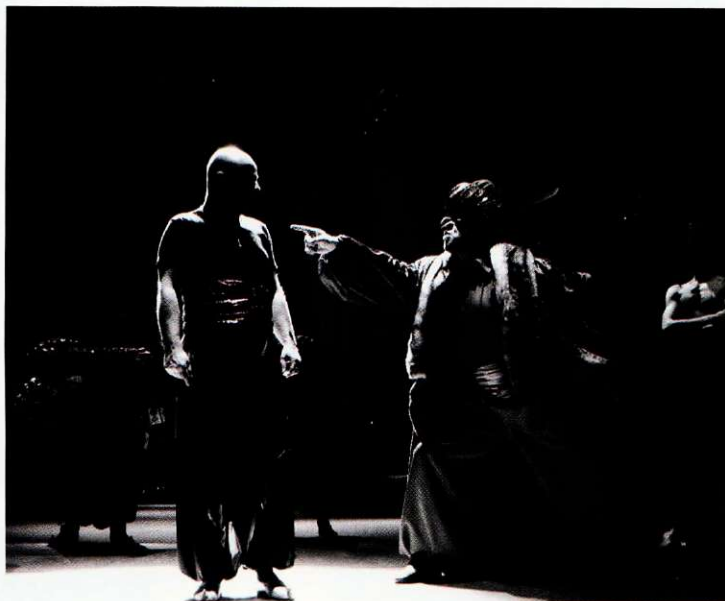
Knjiga je izdana v izdanih 13. kometarskega 1. Ljubljana. Vse cene vsebujejo 8,0% DDV. Zavezanec za davke št. SI1234567890.

knjigarna
DEMOKRACIJA

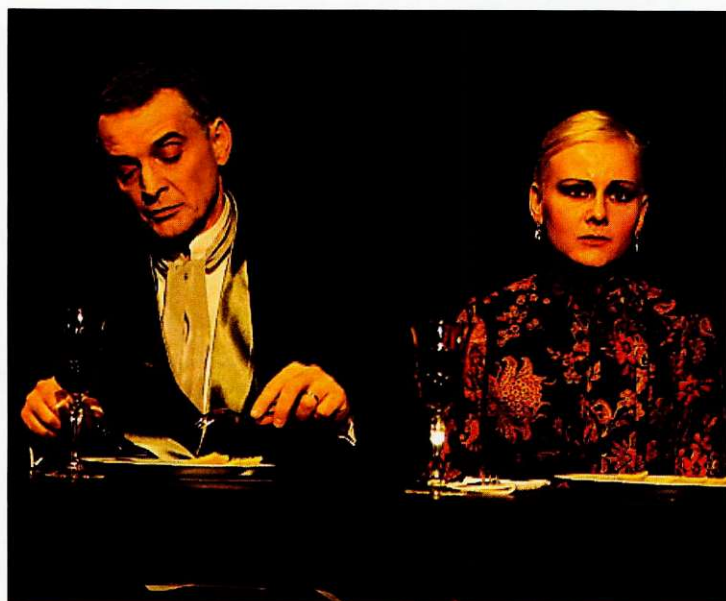
Povezovanje slovenskih gledališč

Lucija Horvat, foto: SNG Drama Ljubljana, SNG Drama Maribor

Vodstva slovenskih nacionalnih gledališč v Ljubljani, Mariboru in Novi Gorici se dogovarjajo o skupnem projektu, ki bi združil njihove ustvarjalne sile in ga uresničil v sezoni 2008/2009.

Plemeniti meščan v Ljubljani

Ana Karenina v Mariboru

Naloga treh nacionalnih gledališč v Ljubljani, Mariboru in Novi Gorici je, da pokrijejo celoten slovenski kulturni prostor, zato mora biti medsebojnega sodelovanja še več kakor do sedaj. Sodelovanje med gledališči poteka tudi prek meja – prav te dni je v Ljubljani gostovalo Slovensko stalno gledališče (SSG) iz Trsta s tremi uprizoritvami. Tržačani so se ljubljanskemu občinstvu predstavili v torek, 3. aprila, in sicer z odsko priredbo romana Borisa Pahorja, ki so jo naslovili Spopad s pomladjo. Dramatizacijo je opravil pokojni Igor Lampret, režiral je Marko Sosič, umetniški vodja SSG. S to uprizoritvijo so se poklonili enemu najvidnejših sodobnih slovenskih pisateljev v zamejstvu, čeprav postavitev njegove proze na oder ni bila lahka naloga. Dan kasneje so na velikem odru Drame izvedli Svinjak Piera Paola Pasolinija. Režiser Ivica Buljan se je lotil besedila pronicljivega kritika italijanske družbe njego-

ve dobe. Sicer pa Svinjak »zareže tudi v naš čas«, ko smo priče poskusom revidiranja zgodovine. Tihobitje v jarku, ki so ga odigrali v četrtek, 5. aprila, v Mali drami, je v sodelovanju z igralci prevedel Marko Sosič, režirala pa gostja Nenni Delmestre. Igra je delo mladega italijanskega dramatika Fausta Paravidina. Tihobitje v jarku je močna in kruta metafora sodobne družbe.

Tržaške razmere Na srečanju za novinarje sta upravni ravnatelj SSG Tomaž Ban in Marko Sosič poudarila, da je po padcu meje slovenski teater v Trstu vse manj pomemben kot manjšinski, njegov smisel je bolj v tem,

da je dober. Težav v tej gledališki hiši verjetno nikoli ne bodo do konca rešili, vendar jim je ob angažiranju celotne slovenske manjšine ter ob pomoči pokrajine Furlanije-Juljske krajine in tržaške občine uspelo omiliti finančne težave in s posojilom pokriti stari dolg SSG. Pred SSG ni prav svetle prihodnosti, ampak ga čaka boj – ne sicer za preživetje, pač pa za ohranjanje dosežene kakovostne ravni, saj bi ob šestih stalno zaposlenih igralcih potrebovali še najmanj dvakrat toliko igralcev. Slovensko gledališče v Trstu deluje že 105 let, je med sedmimi državnimi gledališči, od Italije pa prejme večino sredstev za delovanje.

Ljubljana - Maribor Ljubljanska Drama je prejšnjo sredo v SNG Maribor odigrala uspešno Ana Karenina v režiji Dušana Jovanoviča ter s Polono Juh v vlogi Ane, Igorjem Samoborjem v vlogi Karenina in Jurijem Zrncem kot Vronskim, v četrtek pa še

Alamuta, dramatizacijo romana Vladimirja Bartola v Jovanovičevem videnju in režijski interpretaciji Sebastijana Horvata. Mariborsko gledališče bo v ljubljanski Drami gostovalo od 19. do 21. aprila: Molièrov Plemeniti meščan v režiji Vita Tauferja z udeležbo vseh treh ansamblov – dramskega, baletnega in opernega, bo na velikem odru 19. aprila ob 19.30, Kopenhagen Michaela Frayna v Horvatovi režiji ter z igralci Veroniko Drolc, Petrom Boštjančičem in Radkom Poličem bo na velikem odru Drame v petek, 20. aprila, ob 19.30. V Mali dramu bo v soboto, 21. aprila, nastopil dobitnik Borštnikovega prstana 2006 Peter Ternovšek s Sokratovim zagovorom, katerega premiera bo le teden prej. Kot je dejal umetniški vodja Drame SNG Maribor Vili Ravnjak, je mariborsko občinstvo kar dobro seznanjeno z ljubljansko gledališko produkcijo, ki redno gostuje na Borštnikovem srečanju; mariborska gledališka ustvarjalnost pa je v Ljubljani manj znana. **D**

Spodbuda k branju

Na slovesnosti ob mednarodnem dnevu knjig za otroke in mladino v knjižnici Otona Župančiča so podelili priznanja moja najljubša knjiga ter priznanja častne listine Mednarodne zveze za mladinsko književnost (IBBY). Ambasador Kraljevine Švedske John H. M. Hagard je odprl razstavo Slovenska šesterica te pisateljice, ki jo spremlja knjižica s celotno biografijo in bibliografijo Astrid Lindgren. Slovesnost se je začela z branjem poslanice, ki jo je letos prispevala novozelandska sekcija IBBY, napisala pa Margaret Mahay. Priznanje moja najljubša knjiga so podelili že desetič. Desa Muck je ob prevzemu nagrade za zbirko Anica dejala, da bi jo veselilo, če bi priznanje po petih letih vendar prepustila drugemu avtorju, in v šali dodala: »Dokler seveda ne začnem z novo serijo.« Nagrado za najljubšo, v slovenščino prevedeno mladinsko knjigo Pet prijateljev Enid Blyton so prevzele prevajalke Irena Samide, Marjana Samide, Tatjana Žener, Ladeja Godina Košir, Irena Trenc - Frelih in Alenka Zore. V letu 2006 so se na častno listo

Pisateljica Desa Muck

IBBY uvrstili Muckova s knjigo Anica in velike skrbi, ilustratorka Mojca Osojnik (Polž Vladimir gre na štop) in prevajalec Vasja Cerar (Skrivnostni primer ali kdo je umoril psa Marka Haddona). Muckova je nagrado skupaj z ilustratorko in pisateljico Lilijano Praprotnik Zupančič, ki je lani prejela priznanje za kandidacijo za Andersenovo nagrado, prevzela že marca na kongresu IBBY v Macau. Predsednik slovenske sekcije IBBY Jakob J. Kenda je danes častno listino IBBY v odsotnosti Osojnikove izročil uredniku pri Mladinski knjigi Andreju Ilcu, namesto pokojnega Cerarja pa je listino prevzel njegov sin Ajdan. Slavila je tudi založba Mladinska knjiga, ki je izdala vsa nagradjena dela. L. H.

Svitki v katalogu

Gorenjski muzej je pred letom dni v Mestni hiši v Kranju pripravil razstavo o embalažah in načinih transporta, zdaj pa je izdal tudi katalog o svitkih, ki so bili že v vitrini kot učinkovit pripomoček pri transportu deležni velike pozornosti. Katalog nosi naslov Svitki – dekleta je po vodo šla, ob priložnosti izida pa je potekala tudi delavnica izdelovanja svitkov.

Gasparijeva velikonočna razglednica

Svitke je narejen kot majhna blazina v obliki obroča, ki so si jo nekdanji položili na glavo in nanjo postavili breme, kot so vedro, škaf, vrč, koša-

ra, jervas, rjuha ali vreča. Tako jim breme ni pritiskalo neposredno na glavo, hkrati pa je bilo lažje ohranjati ravnotežje. S pomočjo svitka so bremen nosili največkrat na daljše razdalje, na primer vodo iz vaških korit, malico koscem na travnik in delavcem na polje ali v gozd, pridelke s polja ali na tržnico, drva iz gozda, velikonočne jedi k žegnu ter v posebnih zibelkah celo novorojenčke h krstu. Mnoge žene so bile nošnja bremen na glavi tako vajene, da so lahko na njej nosile vedro ali jervas, ne da bi ga držale z rokami. V eni roki so pogosto nesle še kakšno kanglico, culo ali cekar, drugo roko pa so imele prosto, da so lahko hitro prijelo za jervas. Za lažje ohranjanje ravnotežja je moral biti jervas enakomerno naložen, potrebna pa je bila tudi pokončna drža ter umirjen in stabilen korak. Katalog je pripravila višja kustodinja Gorenjskega muzeja Helena Rant. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 12. 4. 2007

18.00 Slovensko mladinsko gledališče:
Matjaž Pograjc:
Ljubezen na smrt

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič:
Razred

19.30 MGL: Jean-Marie Chevret:
V drugo gre rado

20.00 Cankarjev dom:
Doug Wright/Primož Ekart:
Poročena s seboj

PETEK, 13. 4. 2007

19.30 MGL: Kim Komljanec: Škart

19.30 SNG Drama: Jean-Baptiste P.
Moliere: Tartuffe

20.00 Cankarjev dom:
Doug Wright/
Primož Ekart: Poročena s seboj

21.00 KUD France Prešeren: Nejc Simšič:
Jutri pa res začnem – monokomedija

SOBOTA, 14. 4. 2007

11.00 & 17.00 Lutkovno gledališče
Ljubljana: D. Kladnik: Deklica z violino
– lutkovna predstava

18.00 Slovenski kulturni center
Korotan, Dunaj: Dobrodelni koncert.
Vstop prost, prispevki dobrodošli.

19.30 Šentjakobsko gledališče:
W. Shakespeare: Komedija zmešnjav

20.00 MGL: G. Čušin: Hagada

NEDELJA, 15. 4. 2007

11.45 Cerkev sv. Jerneja (Stara cerkev): Zagoriški fantje; Mirjam Beštele, harmonika

17.00 Cankarjev dom: Hans Christian Andersen: Stanovitni kositrni vojak.
Za otroke od 5. do 10. leta.

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
Matjaž Pograjc: Ljubezen na smrt

TOREK, 17. 4. 2007

19.30 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

19.30 Mini teater Ljubljana: The Queen's English Theatre Company (Nizozemska): Torch Song Trilogy.
Predstava bo v angleščini.

20.00 Dvorana Kodeljvo: Kitajski nacionalni cirkus (Kitajska): Marco Polo – akrobatska predstava

19.30 Cankarjev dom: Vicente Amigo (Španija) – flamenko kitara

SREDA, 18. 4. 2007

19.30 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

19.30 Mini teater Ljubljana: The Queen's English Theatre Company (Nizozemska): Torch Song Trilogy.
Predstava bo v angleščini.

20.00 SNG Drama: Žarko Petan:
Fatalna komedija

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Dvojna igra

Monika Maljevič

Po nasilni smrti prijateljice se novinarka Rowena odloči poiskati njenega morilca, s pomočjo prijatelja Milesa pa odkrije, da vse sledi vodijo k bogatemu Harrisonu.

Ob iskanju dokazov se Rowena odloči zaposliti v njegovem podjetju in uporabiti svoje ženske čare, toda igra zapeljevanja in prevar se kmalu prevesi v smrtonosno psihološko tekmo, v kateri ima vsakdo svoje temačne skrivnosti, resnica pa je čedalje bolj oddaljena.

Seksi srhljivka Popoln tujec postavlja vprašanje: Kako daleč ste pripravljeni iti, da bi ohranili skrivnost? Raziskovalna novinarka Rowena Price, igra jo Halle Berry, izve, da je v prijateljičin umor morda vpleten vplivni marketinški strokovnjak Harrison Hill, ki ga je upodobil Bruce Willis. Zato se s pomočjo sodelavca Milesa Haleyja (Giovanni Ribisi) poda v raziskovanje pod krinko. Izdaja se za Katherine, začasno pomočnico pri agenciji, in za Veronica, s katero Hill flirta na spletu. Rowena svoj plen obkroži z vseh strani, a odkrije, da identitete ne spreminja samo ona. Bolj ko se bližamo resnici, bolj spoznavamo, kako daleč ljudje gredo, da bi jo obvarovali.

»Do določene mere vsi živimo dvojna življenje,« pravi oskarjevka Halle Berry. »Smo zapletena bitja. Ves čas smo drugi ljudje – ženska se na primer v službi obnaša drugače kot doma. Vsi nekaj prikrivamo, celo pred najboljšimi prijatelji. Ta film to izpostavlja in dvigne na višjo raven, pokaže nam, česa smo zmožni, ko se moramo s tem sprijazniti.«

Po mnenju režiserja Jamesa Foleyja, ki je pred tem raziskoval to področje v psiholoških srhljivkah *At Close Range*, *Fear in Glengarry* *Glen Ross*, gre zamisel še dlje. »Vsi lažemo; odvisno je le od tega, kako velika je laž in kakšne so njene posledice,« pravi. »Fascinira me, da ljudje včasih ravnajo tako, da se sploh ne zavedajo, kaj počnejo – občinstvo razume vedenje lika,

Perfect Stranger

Režija: James Foley

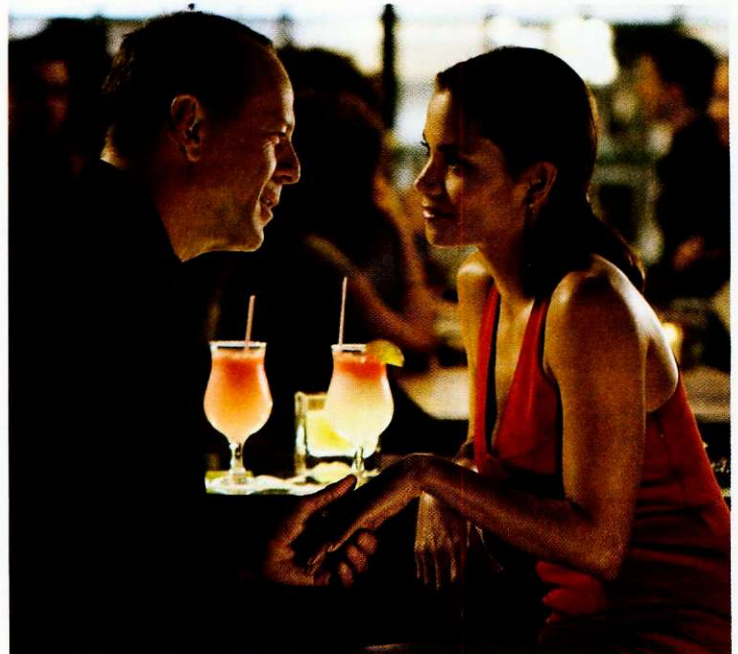
Scenarij: Todd Komarnicki po zgodbi Jona Bokenkampa

Produkcija: Deborah Schindler, Ron Bozman, Charles Newirth

Igrajo: Halle Berry, Bruce Willis, Giovanni Ribisi, Gary Dourdan, Nicki Aycox, Jason Antoon, Patti D'Arbanville

Premiera: 12. 4. 2007

Distribucija: Continental Film

lik sam pa ga ne razume. Poleg tega dvojno življenje lika omogoča prikazati nekaj, kar je značilno posebej za filme: vidite in slišite lik reči ali narediti nekaj, spoznate pa, da premišlujejo o nečem povsem drugem.«

»Živimo v svetu, v katerem ni nič tako, kot se zdi,« pravi producentka Elaine Goldsmith-Thomas. »Verjamemo tistemu, kar vidimo, vendar živimo v dobi, ko bi morali biti previdnejši. Postavljati bi si morali vprašanja o svetu okrog nas, ko dobivamo diagnozo od zdravnika, kupujemo izdelke v trgovini ali se spoznamo z osebo na spletu. Ni naključje,

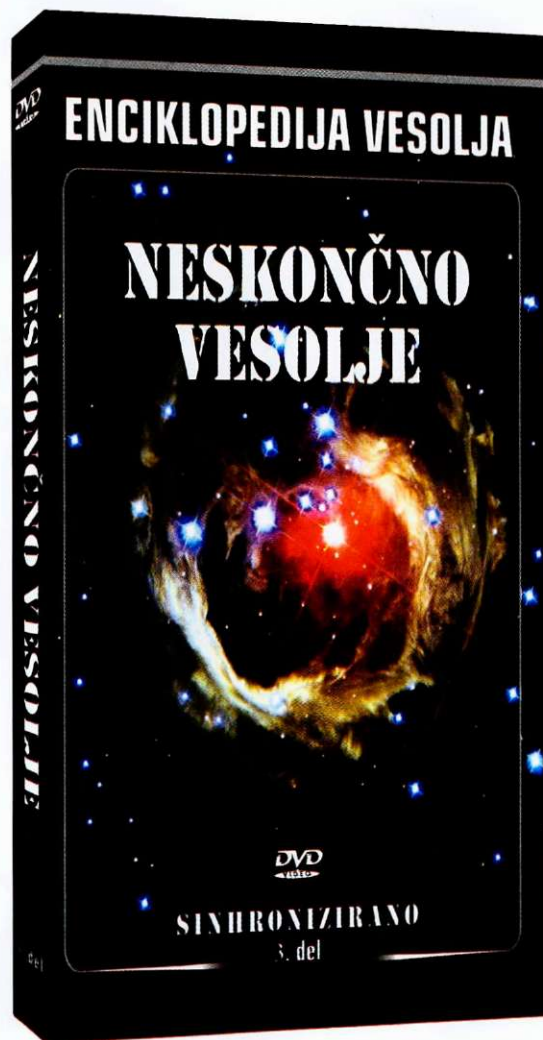
da se ta film dogaja v oglaševalski agenciji. Stvari so zapakirane v popoln izdelek, vendar vemo, da ni nič popolno. Vse se prodaja v paketih, realnost pa je za naslednjim vogalom.«

Po besedah Goldsmith-Thomase se je zamisel za Popolnega tujca rodila iz izkušnje njenega moža Daniela Thomasa. »Pred štirimi leti mi je povedal zgodbo o svojem prijatelju, poročenem uspešnem profesionalcu, ki je na spletu živel skrivno življenje in je bil prepričan, da ga lahko ohrani zase oziroma ga v »resničnem« življenje prikrije. Na srečo sta ta dva svetova trčila in nastal je Popoln tujec.« **D**

ENCIKLOPEDIJA VESOLJA

DVD-dokumentarec Neskončno vesolje

SPEKTAKULARNA DOKUMENTARNA USPEŠNICA, KI VAS POPELJE V VESOLJE

Vesolje je neskončno. Obstaja teorija, da je vesolje nastalo z velikim pokom. Kako in zakaj se je to zgodilo? Ali se lahko zgodi tudi nasprotno - da v eni sami sekundi vse spet izgine?

Sreda, 18. 4.

za 4,15 EUR (995 SIT) ob nakupu tednika 7dni

V zbirki štirih DVD-dokumentarcev Enciklopedije vesolja so še:

- Zemlja (izid 4. 4.)✓
- Sonce, Mars, Jupiter ... (izid 11. 4.)✓
- Osvajanje vesolja (izid 25. 4.)

ČZP Večer, d.o.o., 2504 MB

Zamujene minutke

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Mazda BT-50 DK 4x4 GT

Od modela, ki je v Sloveniji tako očitno zaznamoval trg vozil pick-up (B2500), si lahko upravičeno spet veliko obetamo. Gre za zelo specifičen segment, ki pa na domačem trgu doživlja pravi razcvet. 'Poltovornjakov' ne kupujejo več le tisti, ki jih dejansko potrebujejo, temveč so postali celo nekakšen statusni simbol. Tudi zato je Mazda tokrat pri čisto novem modelu ponudila bogatejši paket opreme.

A kljub vsem spremembam lahko kar takoj ugotovim, da žal ne more več poseči v vrh razreda. Razlog je hecen, a očitno. Kot rečeno v uvodu, marsikdo si sedaj omisli takšen avtomobil zaradi videza in mazdi BT-50 manjka tiste prave osebnosti, ki jo izžareva zanimivo oblikovana pločevina. Seveda je dizajn sodoben, a čeprav nosi nekaj izročila 'zoom-zoom', manj prepoznaven kot konkurenca. No, vseeno upam, da ne kupujete takšnega vozila le zaradi videza, ker ste potem le

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	MAZDA BT-50 DK 4X4
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2499
moč v kW (KM) pri vrt./min	105 (143) pri 3500
največji navor v Nm pri vrt./min	330 pri 1800
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na zadnji kolesi/na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	5075 x 1805 x 1760
medosna razdalja v mm	3000
prtlačnik v litrih	nakladalna površina = 2,23 m ²
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1968 (1028)
največja hitrost v km/h	158
pospešek 0-100 km/h v s	12,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,9/7,8/8,9
poraba na testu v l/100 km	10,0
cena vozila v EUR	25.413

še korak do nakupa, saj z večino lastnosti le navduši.

Spremembe na prvi pogled

Že ko pokukate v notranjost, je jasno, da je BT-50 svetlobna leta od predhodnika. Logično, večina komand je tam, kjer je bila že prej, a je prav vse bolje izdelano, uporabljeni so boljši materiali in oblikovanje bo všeč vsem, ki sicer prisegajo na običajne avtomobile. Bolje, morda še vedno malce nizko, se sedi in laže je najti pravi položaj za volanom, ki je spet zelo blizu tistemu pri osebnih vozilih. Da je v sami kabini (dvojna) več prostora, je jasno, če pa

bi se zadnjih dvoje vrat odpiralo malo širše, bi vanjo še laže vstopali. Najpomembnejše, nosilnost je pri novem modelu večja in je celo največja v razredu, medtem ko je keson oblečen v plastiko in ga, kako nerodno, ne morete zakleniti, kar vas lahko ob kakšnih nadgradnjah precej moti. Pri vozilih pick-up je težko govoriti o udobju, ker listnate vzmeti zadaj pač nimajo takšnih lastnosti kot plinski blažilniki, a so zato toliko učinkovitejše, kadar je vozilo polno obteženo, ali takrat, ko so potrebe na terenu takšne. Zato neobtežen zadek še vedno poskačuje in masira potnike v kabini ter še vedno izredno rad zdrava, če je pogon speljan le k zadnjima kolesoma. V tem primeru je vodljivost daleč najboljša in treba je prizna-

ti, da se BT-50 glede na zasnovo odlično pelje. Lega na cesti pač ne more premagati fizike, vendar je vseeno zanesljiva, dokler voznik ve, kaj počne, še bolj pa presenetita dobra vodljivost in učinkovit nadzor, čeprav ima volan med skrajnima legama toliko zavrtljajev, da včasih pozabite, kam sta namenjeni kolesi. Za neustrašnost na terenu so 'krivi' tako oddaljenost od tal kot učinkovit priklopljivi štirikolesni pogon z zaporo zadnjega diferenciala in možnostjo uporabe reduktorja, ki ga prav tako vklopite z ločeno ročico levo od menjalnikove. Le zelo dolga medosna razdalja je lahko razlog, da ne pridete na vsak 'kucelj', sicer pa takšna mazda prileze povsod, kamor mislite, da morate zaradi takšnih ali drugačnih razlogov pripeljati z avtom.

Sodelovanje se obrestuje Iz naveze s Fordom prihaja še en odličen izdelek – motor. Prostornina je ostala ista, vse drugo pa se lahko pohvali z najsodobnejšo tehnologijo (neposredni vbrizg

prek skupnega voda, 16 ventilov, prilagodljiva turbina), kar se na lastnostih zelo pozna. Zmogljivosti so skoraj tako dobre kot pri osebnih avtomobilih, ob tem pa niti poraba ni tako velika, da bi vas morala vedno boleti glava. Na testu je znašala točno deset litrov, kar ni slabo za vozilo takšne vrste. Moči motorja primanjkuje le tik nad prostim tekom, potem pa zelo zvezno in občutno narašča, tako da so sedaj celo hitrosti na cesti lahko (pre)velike. Hladen sicer nima težav z vžigom, a je zelo razgrajaški, z ogrevanjem pa postaja vse tišji in bolj miren. Prav presenetljivo tiho in mirno je nasploh delovanje takšne mazde med vožnjo po urejenih cestah, česar še pred kratkim od takšnih vozil nismo pričakovali. Električni grelec motorja bi po moje moral danes imeti vsak dizelsko gnan avtomobil, tako uporaben je. Sicer je pri nekaterih dražjih avtomobilih njegovo delovanje samodejno, a vam tudi ročno vklapljanje in izklapljanje z gumbom na levi strani ne bi smelo povzročati preglavic. Motor je po njegovi zaslugi popolnoma ogret že po nekaj kilometrih vožnje, tako da je tudi kabina topla, še pomembnejše pa je seveda to, da je izpuh čistejši in obraba vitalnih delov manjša.

Kljub novemu in še bogatejšemu paketu opreme (GT), ki vključuje štiri zračne vreče, ABS (ESP ni mogoč), radio z izmenjevalnikom za šest ceđejev (s podporo MP3) s štrlečo anteno na strehi, ki na terenu veselo tolče po strehi, ogrevanje sprednjih sedežev ter vrsto dodatkov za lepšo zunanost pa mazdi BT-50 do prestiža v razredu še malo manjka. In tudi zato je cena tista, ki lahko prepriča. Poleg drugih kvalitativnih, kot so 'neuničljivost', zanesljivost in dobre zmogljivosti, ki so v praksi celo boljše kot v tehničnih podatkih. Če bi pri Mazdi svoj novi pick-up pripeljali na trg pred uspešno japonsko konkurenco, bi bilo razmerje moči verjetno popolnoma drugačno. Tako pa so, če se izrazim športno, prišli namesto nekaj stotink hitreje nekaj minut prepozno. **D**

Novici

SUBARU IMPREZA Nova impreza, ki jo pri nas pričakujemo proti koncu leta, bo v primerjavi z obstoječo ponudila kupcem večjo medosno razdaljo (+94 mm) in 51 mm širši uporabni prostor (v višini ramen) v notranjosti potniške kabine. Nova peterovratna kombilimuzina je za 43 mm krajša od aktualne 'polkaravanske' izvedbe, četverovratna limuzina pa bo za 124 mm presejala dolžino aktualne. Ta čas je znano, da bo za pogon skrbel 2,5-litrski agregat v dveh izvedbah (atmosfera in turbo) z močjo, ki je pri slednji z oznako WRX ocenjena na približno 225 KM. Za pretikanje je zadolžen 5-stopenjski ročni menjalnik, po želji kupca pa tudi 4-stopenjska avtomatika. Prihodnji topmodel z oznako WRX je od aktualne impreze prejel še modificirano tehnologijo stalnega štirikolesnega pogona.

BMW M3 COUPÉ Že na salonu v Ženevi smo se seznanili s podobo novega bavarskega športnika, sedaj pa je znanih tudi več podkožnih podrobnosti. Približno 80 odstotkov sestavin je prispeval obstoječi kupe, za druge, bolj specifične dodatke pa so poskrbeli pri Beemwejevi podružnici M GmbH. 4,0-litrski bencinski motor V8 ponuja uporabniku 420 KM pri 8300 vrtljajih v minuti in 400 Nm navora pri 3900 vrtljajih v minuti. Osemvaljni motor se lahko zavrti do stratosferskih 8400 vrtljajev v minuti, ta številka pa danes predstavlja območje vrtljajev, ki je bilo še pred nekaj leti rezervirano izključno za dirkalna vozila. Gre za najlažji serijski osemvaljnik na svetu, z maso, ki ne presega 202 kilogramov. Serijsko bo povezan z ročnim 6-stopenjskim menjalnikom. 420 'konj' je zaslužnih za doseganje hitrosti 100 km/h v času 4,8 sekunde in končno hitrost, ki je tovarniško omejena na 250 km/h. Kasneje bo na voljo tudi kot karavan (touring) in kabrioletna izvedba 'hard-top' s pomično streho iz aluminija. Sodeč po vohunskih posnetkih v ponudbi ne bo manjkala niti klasična četverovratna limuzina.

ULTRAC

— S E S S A N T A —

GIUGIARO
D E S I G N

cim

CIM d.o.o. / Zelodnik 1, 1233 Dob / tel: (01) 72 95 235 / www.cim.si

VREDESTEIN
DESIGNED TO PROTECT YOU

Fitnes je osredotočena vadba.

Nebodigatreba - celulit

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Celulit je nadloga, ki prizadene predvsem ženske. Osemdeset odstotkov Zahodnjakinj ima na telesu predele z grudičasto maščobo, celulitom.

Maščoba celulita ni nič drugačna od maščobe drugod po telesu in zdravja ne ogroža posebej, razen če je povezana s pretirano debelostjo. Nekateri deli telesa, na primer stegna, zadnjica, boki in nadlahti, so posebej nagnjeni h grudičasti maščobi. Celulit je nakopičena tekočina in maščoba v podkožnem tkivu, ki sčasoma povzroči deformacijo tkiva in otežen pretok krvi v njem. Na nastanek celulita vpliva več dejavnikov: prevelika telesna teža, nepravilna prehrana, pretesna oblačila, premalo popite tekočine in druge. Če je oseba že dedno nagnjena k nastajanju celulita, ga je še posebej težko odpraviti. Tak celulit navadno nastane

pri čezmernem sproščanju reproduktivnih hormonov, kar se najpogosteje dogaja v puberteti, med nosečnostjo, v menopavzi in ob jemanju kontracepcijskih tablet. Moški večinoma nimajo celulita, ker se moško in žensko vezivno tkivo med seboj razlikujeta. Oporne kolagenske niti moškega tkiva so med seboj trdno prepletene in manj raztegljive kot pri ženskah, zato se maščoba pri moških bolj enakomerno porazdeli in ne povzroča celulita.

Debelost in premalo gibanja

Zelo pogosto so ženske s celulitom tudi predebele. Ko se namreč človek zredi, maščobne celice nabreknejo, vezivno tkivo pa se ne spremeni. Maščoba nabrekne v

edino mogočo smer, to je proti koži. Trakovi veznega tkiva, ki potekajo od kože do globljih tkiv, začnejo vleči kožo in tako nastanejo značilne celulitne jamice na koži. Celulit je želatini podobna snov, sestavljena iz maščobe, vode in odpadkov, ujeta tik pod kožo. Koža postane grbančasta in podobna pomarančni lupini.

Regratova solata deluje zdravilno.

Od tod tudi drugo ime za celulit – pomarančna koža. Težave s celulitom z leti postanejo opaznejše. K nastanku celulita lahko pripomore tudi slab pretok limfe. Limfa je telesna tekočina mlečne barve, ki po limfnem ožilju odnaša odvečno tekočino, odpadne snovi in strupe iz tkiv v kri. Slabo kroženje limfe, ki nastane zaradi premalo gibanja, odvečne maščobe in zastajanja vode, lahko povzroči, da se začno ti odpadki kopičiti v tkivih. Iz tega razloga imajo celulit lahko tudi ženske, ki niso predebele.

Kako se ga ubraniti Najbolje je seveda skrbeti za postavo, še preden se celulit sploh pojavi ali vsaj preden se preveč razširi. Najprimernejša za to je telovadba ali fitnes, ki utrdi mišice in izboljša videz predelov s celulitom. Redna telovadba poveča čvrstost

telesa, zmanjša maščevje, poveča mišično maso in pospeši kroženje limfe. Tudi plavanje je izjemno dobra terapija. Pomembno je tudi vzdrževati primerno telesno težo in se predvsem izogibati hitrim povečanjem telesne teže. Izogibati se je treba dolgotrajnemu sedenju ali stanju, kar seveda ni vedno lahko prav zaradi služb, v katerih se danes največ sedi. Ker na nastanek celulita vplivata tudi zaužita alkohol in kava, ju je treba v prehrani zreducirati na minimum, hkrati pa kakšen do sedaj premasten obrok zamenjati s sadjem ali zelenjavo. Vsak dan je treba popiti dovolj tekočine na podlagi vode, tako da bo urin blede barve.

Masaža in ščetkanje Videz prizadetih delov je mogoče začasno izboljšati z mnogimi metodami. Prva je masaža, ki izboljša prekrvavitev in s tem odplakovanje odvečne tekočine in toksinov iz tkiva. Še posebej učinkovito je masiranje z mešanico eteričnih olj: štirih kapljic cedrovine in rožmarina, treh kapljic cipreso-

Pomaga tudi masaža z eteričnimi olji.

vega in pačulijevega olja in petih čajnih žličk hladno stisnjene rastlinskega olja – oljčnega ali mandljevega. Predele s celulitom je s takšno mešanico dobro zmasirati dvakrat na dan, vendar se je cedrovemu, cipresovemu in rožmarinovemu olju v prvih dvajsetih tednih nosečnosti treba izogibati. K izboljšanju videza pomarančne kože pomaga tudi ščetkanje z mehko krtačo s suhimi ščetinami, začenši od nog in rok naprej proti srcu.

Z regratom v napad Celulit zares ni privlačen, vendar proti njemu skoraj ni drugega zdravlila kot več gibanja in pravilna prehrana. Proti celulitu bo pomagal tudi zeliščni pripravek, in sicer regratov čaj, ki ga je priporočljivo piti vsak dan po eno skodelico. Pripravimo ga iz 60 gramov svežih listov regrata in pol litra vode. Regrat namreč vsebuje snovi, ki

izboljšajo sposobnost jeter, da lahko bolje razgrajujejo odpadne snovi in strupe ter pomagajo ledvicam izločiti vodo in odpadne snovi iz krvi. Iz teh razlogov je tudi regratova solata več kot dobrodošla. Podobne učinke kot regrat ima tudi ananas. Vsako jutro spijte kozarec sveže stisnjene limone ali grenivke. Zelo prav bo prišla tudi kakšna razstrupljevala in očiščevalna dieta. Preden se odločite zanj, se o podrobnem poteku posvetujte z zdravnikom ali strokovnjakom za prehrano. Kar največ obrokov mora biti sestavljenih iz svežega presnega

sadja in zelenjave, rjavega riža, semen in kalčkov. Izogibati pa se je treba prečiščenim in predelanim živilom in omejiti porabo mesa ter mlečnih izdelkov. Ob očiščevalni dieti je najbolje piti le navadno vodo, včasih pa lahko pomagajo tudi sadni in zelenjavni napitki ter zeliščni čaji.

Anticelulitni programi Za odpravljanje celulita se je na trgu pojavilo precej različnih programov. Vsi bodo pomagali le začasno, če se ne bomo držali pravilne prehrane in se dovolj gibali. Takšne tehnike so lahko kakovostna ročna masaža, limfna drenaža, presoterapija, različne obloge telesa, kot so obloge z algami, aromaterapija, različne elektrostimulacije, hidroterapija, metode z nizkoenergetskimi laserji, liposukcija in še nekaj drugih. Tudi proticelulitnih pripravkov in krem je na trgu že zelo veliko, vendar je dobro poudariti, da imajo samo delno zadovoljive učinke, ki bodo le začasni, če se ne bomo hkrati tudi veliko gibali. [1]

**RADIO
CENTER** 102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Prišel sanirat klub

Kristjan Stranščak, foto: Gregor Pohleven

Naš edini slovenski košarkarski evroligaš Union Olimpija je s prvim aprilom dobil novega direktorja. To je Janez Rajgelj, dolgoletni prvi mož Geoplina Slovana. Glavna Rajgljeva naloga bo vrnitev ugleda klubu in njegova finančna sanacija.

Rajgelj je svojo spretno direktorsko žilico pokazal že v Slovanu, kjer je deloval devet let, danes pa ga, kot pravi, zapušča dvignjene glave. Klub je na presenečenje vseh med letoma 2003 in 2005 preselil v Maribor. Ko je prišel k Slovanu, je bil klub na repu slovenske košarke. Danes je med boljšimi v Sloveniji in stoji na trdih temeljih, saj je z vzgajanjem mladih košarkarjev dosegel željo vsakega kluba, da košarkarje črpa iz svojih vrst. Jaka Lakovič in Goran Dragić sta dokaz za to, saj sta že unovčila svoje košarkarsko znanje. Klub bo sezono končal med prvimi tremi, v pozitivnem finančnem stanju oziroma z nekaj dobička.

Počaščen, da so ga povabili

Nekdanji menedžer Marka Milića se zaveda, da ga čaka težko delo, saj je Union Olimpija korak naprej v njegovi karieri, ker gre za evropsko usmerjen klub. Da ga izzivi ne prestrašijo, je že večkrat dokazal, zato se je povabilu, da se pridruži potaplajoči se barki, z veseljem odzval. Olimpijo bo moral vrniti med 16 najboljših klubov v Evropi, saj je le to zagotovilo, da se ji pridružijo sponzorji, ki so pogoj za uspešno delovanje kluba. Klubu

je treba povrniti ugled, ki ga se je v zadnjih letih prelahko in poceni zapravljal tako v Evropi kot doma. Celo v jadranski ligi je bil glede na vložena sredstva absolutno preslab, vemo pa, kaj je pomenila Olimpija na prostoru nekdanje države.

Da se je delo za povrnitev ugleda začelo resno, je pokazala že izredna skupščina v začetku februarja, kjer so v prvih dveh točkah razrešili nekdanjega predsednika Daga Kralja, ki je že sam odstopil 20. januarja, isto pa je doletelo člane upravnega odbora. Novo vodstvo so soglasno izvolili v vsega devetih minutah. Novi predsednik kluba bo tako Jure Jež iz Pivovarne Union, dva podpredsednika bosta Milan Medved (HSE) in Dušan Mitič (Telekom), novi pa so tudi člani upravnega odbora Tomo Štuflek (Mobitel), Peter Vilfan (mesto Ljubljana), Jože Mermal (BTC), Bojan Župc in Igor Mervič (oba Spar).

Proračun Olimpije za leto 2009 bo moral znašati okrog 5,2 milijona evrov, saj je to pogoj za nastop v evroligi, kar je realno dosegljivo, je dejal Rajgelj. Predvsem bo treba vrniti dolgove, ki so Union Olimpijo pripeljali do suspenza s strani Košarkarske

Evropska košarka mora biti stalnica v Ljubljani.

zveze Slovenije. Z vstopom predstavnikov največjih pokroviteljev v srce kluba naj bi bila rešitev na dlani. Podpredsednika bosta preko svojih družb povečala finančne vložke v klub, kar daje upanje na svetlo prihodnost. Več o ciljih in programu KK Union Olimpija pa bo novi direktor povedal po reviziji, ki zdaj poteka v klubu.

Prihodnost negotova V Barceloni so se februarja na rednih marketinških delavnicah sešli klubi, ki delujejo pod okriljem ULEB. Glavni poudarki so bili na pogojih, ki jih bodo morali klubi izpolniti, če bodo želeli nadaljevati sodelovanje v tekmovanjih pod tem okriljem. Med glavnimi poudarki je iz-

tv PRIMORKA

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DNEVNIK TV PRIMORKA

Od ponedeljka do petka ob 20.00

Infrastruktura je velik problem.

delava poslovnega načrta pred vsako sezono, saj bo moral minimalni klubski proračun znašati 5,2 milijona evrov, ter primerna dvorana za 10.000 ljudi, o kateri pa Rajgelj ne želi govoriti. V preteklosti so si klubi lahko dovolili majhna odstopanja, saj so imeli vnaprej podpisane večletne pogodbe. V prihodnosti ta ne bodo več mogoča, ker bodo v tem primeru klube kaznovali z izključitvijo iz tekmovanja.

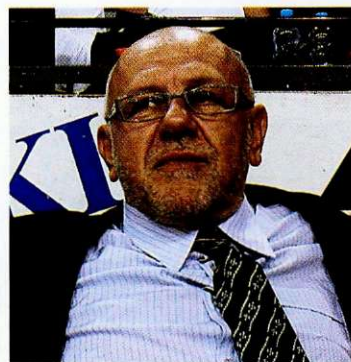
Union Olimpija ima po pogodbi zagotovljen evropski status samo še za naslednje dve leti. Glavna ovira za podpis nove večletne pogodbe bo predvsem infrastruktura, proračun pa po besedah novega direktorja ne bi smel biti problem.

Zanimive novice so se začele širiti tudi po obisku Uniona Olimpije v Zagrebu konec marca, saj naj bi bil direktor Janez Rajgelj zagrebškim kolegom dejal, da so v Barceloni že prepovedali klubu igranje v evroligi v sezoni 2007/2008, češ da ima neustrezno dvorano. V ozadju tega pa naj ne bi bila infrastruktura, kot se zdi, ampak slab glas o delovanju in finančnem položaju Uniona Olimpije. Glede na stanje v tem klubu je moskovski

Dinamo predlagal, da odkupi licenco od Olimpije. Ker imajo Rusi le eno mesto v evroligi (CSKA), Dinamo pa si je z zmago v pokalu ULEB zagotovil le enoletno nastopanje v njej, so pripravljeni za odkup licence odšteti lepo vsoto denarja! Jure Jež, predsednik Uniona Olimpije, omenjene informacije ni bil pripravljen komentirati.

Problem lahko nastane na strani sponzorjev, ki pričakujejo da bodo vlagali v klub, ki bo igral v Evropi, v evropsko Olimpijo torej, ne pa samo Olimpijo! Na to temo bo še precej govora in bo lahko še zelo vroče!

Union Olimpijo, kot kaže, čaka svetla prihodnost, saj tokrat vodstvo res sestavljajo ljudje, ki imajo potrebne izkušnje, točno vedo, kaj

Direktor Janez Rajgelj

jih čaka in kako se lotiti dela. Za delo bodo lahko poprijeli takoj, kar je za klub najpomembnejše. Upamo, da bomo torej v prihodnosti poslušali le novice o športnih uspehih Uniona Olimpije, predvsem pa da bo znova užival evropski ugled, ki ga je kar prelahko zapravil. Če mu to uspe, bodo v Ljubljani spet tekme v polni Hali Tivoli. ☐

Slovenska judoistka **URŠKA ŽOLNIR** je na EP v Beogradu v kategoriji do 63 kg osvojila kolajno. Žolnirjeva se je v finalu pomerila s Francozino Lucie Decosse, ki je bila tako že sedmič na največjih tekmovanjih boljša od Žolnirjeve.

V petek so se v HZS spomnili igralcev, ki so pred 15 leti z Avstrijo igrali prvo tekmo v zgodovini samostojne Slovenije. Hokejisti generacije 1992 so prejeli priznanja, pred dvorano Tivoli pa so odkrili tudi spominsko ploščo.

Cviček proti Amazonki

Esad Babačić

Po precej dolgem molku smo v medijih zasledili novico, da je Martin Strel končno preplaval Amazonko.

Vidno izčrpani ljubitelj cvička in plavanja je komaj prilezel na kopno. Tam ga je pričakala reševalna ekipa. Medtem ko so našemu avanturistu dajali zdravniško pomoč, je Amazonka nesramno tekla naprej, kot da se ne bi nič zgodilo. Je pa tudi po tem podvigu ostalo nekaj vprašanj, na katera si poskuša že dlje časa odgovoriti domača športna javnost. Najbolj sitni so tisti, ki se sprašujejo, ali podvigi Martina Strela sploh sodijo v športno rubriko. Skeptiki so namreč prepričani, da gre prej za marketinški konstrukt kot za resen športni dosežek. Najbolj zanimivo pri vsem je dejstvo, da jih ne more spreobrniti niti tako velik podvig, kot je ukrotitev Amazonke. Čeprav ima Martin Strel močno podporo medijev, se mi zdi, da so ga prav ti v ključnem trenutku pustili na cedilu. Ko se je zdelo, da bo vesoljna Slovenija končno sprevidela, za kakšne »športne« dosežke pravzaprav gre, se je zgodil medijski mrk. Mar to pomeni, da so nekateri sramežljivo priznali, da takšen ekstremizem nima prave kredibilnosti in da gre bolj kot ne za cirkus? Tako kot tudi sicer v športu pri nas se je o tem težko izjasniti, saj preprosto ne obstaja kritična masa z dovolj velikimi referencami, ki bi določila, ali gre za relevantno športno panogo. Indiferentnost, ki vlada v strokovni javnosti, se tako odraža v nezmožnosti jasne opredelitve za ta ali oni fenomen ali proti njemu. Tako je tudi, ko gre za resne športe, kot je denimo hokej, ki kljub izjemnim uspehom Jesenic in odličnim predstavam našega zvezdnika NHL Anžeta Kopitarja stopica na mestu. Slednje se odraža tudi v trenjih med zvezo in posameznimi igralci, ki preprosto nočejo igrati za izbrano vrsto. Če vemo, da gre za izjemno srčne fante, ki igrajo za publiko in so pripravljeni storiti vse za zmago svojega kluba in reprezentance, potem je več kot jasno, da v krovni organizaciji resno škriplje. Težko verjamem, da bi kdo od naših hokejistov brez resnično tehtnih razlogov odklonil vabilo v reprezentanco. Navsezadnje gre za igralce, ki so veliko več kot soigralci, kar velja predvsem za Jeseničane. Tako nezvezdniških in preprostih športnikov, ki nikdar ne pozabijo, od kod prihajajo in za koga igrajo, zlepa ne najdeš. Več kot očitno je, da so se nekateri najedli grenkih tablet, ki jih morajo pojesti pred vsako reprezentančno akcijo. Osel gre samo enkrat na led, znajo v šali povedati staroste slovenskega hokeja. Res ne vem, zakaj bi nekdo nenehno ponavljal iste napake in potem zaradi tega trpel.

Priče se ne spominjajo

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven, M. Feist/Delo

Hubert Ocvirk, znan iz zgodbe Silva Pluta, zanika, da bi z nogo mize hudo poškodoval Draga Florjančiča. Priče se ničesar ne spominjajo, oškodovanca pa ni na sodišče. Kakšen bo epilog te zgodbe?

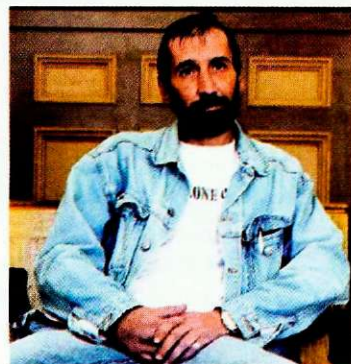

Na sodišču je Hubert Ocvirk zatrnil, da je vse skupaj konstrukt tožilstva.

Hubert Ocvirk se očitno kar ne more rešiti sodišča, kjer navadno odgovarja zaradi kaznivih dejanj, ki so povezana z nasiljem. Pred leti je že sedel za rešetkami, ker je ubil človeka. Pred nekaj meseci so mu izrekli novo zaporno kazen, ker je v pretepu spet nekoga ubil. No, ta čas se ne zagovarja zaradi umora, ampak zato, ker je nekoga hudo poškodoval. Ocvirk se je na zatožni klopi znašel zato, ker je po policijskem poročilu na dan nedolžnih otročičev lanskega leta v večernih urah v bližini bara Elida s kolom mahnil po glavi Draga Florjančiča. Pravzaprav je bil kol noga mize, ni pa še znano, kako se je znašel prav tam, pri roki. Florjančič je zaradi udarca utrpel precejšnje poškodbe; ne le nekaj centimetrov široko razpočno rano, ki jo je bilo treba šivati, ampak tudi zlom levega dela lobanje,

poleg tega pa še močan pretres možganov, zaradi česar je bil več tednov v bolniškem staležu, Ocvirku pa obtožnica očita kaznivo dejanje povzročitve hude telesne poškodbe.

Ocvirk, ki je znan predvsem zaradi svojega nekdanjega prijateljstva s Silvom Plutom, ki ta čas prestaja tridesetletno zaporno kazen za umor Ljubice Ulčar, je na sodišču kategorično

Obtoženec Hubert Ocvirk

zanikal vsakršno krivdo za pretep Florjančiča. Dejal je le, da Florjančiča pozna iz lokalov, a nista ne prijatelja ne sovražnika, pivska znanca pač.

Priče se ne spominjajo Ocvirk je dejal, da je tistega dne res prišel v bar Elida, a je tudi kmalu odšel. Potem je zamenjal več lokalov v bližini in nato slišal, da je Florjančiča nekdo mahnil po glavi. Pravzaprav niti ni slišal, ampak so se raznesle govorice, da je bil Florjančič tako pijan, da se je sesedel. Ocvirk zatrjuje, da ni niti stopil iz lokala, samo pogledal je in se nato vrnil k svoji pijači.

Podobno kot Ocvirk trdijo vse priče, ki so bile povabljene, da razsvetlijo dogodek. Večinoma se ne spominjajo ničesar, kar naj bi se dogajalo tistega prednovoletnega dne. Če pa se že česa spominjajo, nihče ne omenja Ocvirka kot napadalca,

ki je hudo poškodoval Florjančiča. Tožilstvo upa, da bo pričal tudi poškodovani Florjančič, sicer se lahko zgodi, da bo vsa zadeva »padla«.

Ocvirk pa je priznal, da je leseno nogo mize našel in celo pobral. Bojda se je majala njegova miza doma in je nogo vzel zato, da bi popravil domačo mizo, potem pa jo je odvrغل na bližnje dvorišče, ker naj bi bilo pred okoliškimi bari preveč ljudi.

Ocvirk se tudi pritožuje, da ga policisti stalno nadlegujejo, anonimni klici, s katerimi prijavljajo njegova domnevna kazniva dejanja, pa naj bi bili stalnica v njegovem življenju. Obregnil se je tudi ob novinarje, češ da so mrhovinarji in da glede njega do sedaj niso pisali resnice.

Ocvirk ostaja v priporu do konca sojenja, tožilstvo pa upa, da se bo na prostoru za priče le pojavil oškodovani Drago Florjančič. **D**

Boris Kopitar bo znova razveseljeval gledalce.

Glasbeni spomini

Na drugem programu Televizije Slovenija se bo v četrtek, 12. aprila, začela nova narodnozabavna glasbena oddaja Glasbeni spomini z Borisom Kopitarjem. V prvi 50-minutni oddaji se bodo vrteli glasbeni videospotnetki, ki jih hrani arhiv Televizije Slovenija in jih gledalci že dolgo niso videli. Občasno bodo predvajali tudi posnetke z zabavno glasbo. Oddaja bo na sporedu do vključno 5. julija 2007, po poletni prekinitvi pa jo bodo znova začeli predvajati 6. septembra 2007.

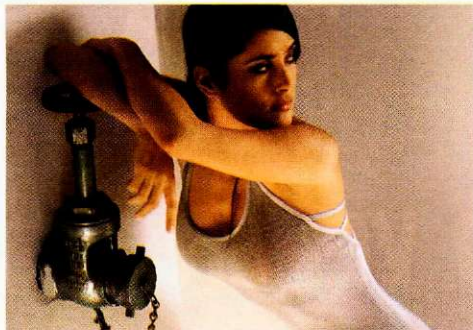
Voditelj in redaktor oddaje Boris Kopitar bo med glasbenimi videospotnetki poskrbel za vezno besedilo, oddajo pa bodo pomagali sooblikovati tudi gledalci, ki bodo voditelju lahko pisali, kateri glasbeni posnetek želijo videti.

Posebnost oddaje bo rubrika, ki bo pravzaprav uganka s starimi fotografijami. Voditelj bo pokazal nekaj fotografij gosta oddaje, ko je bil ta mlajši, in pozval gledalce, naj uganajo, kdo to je. Proti koncu oddaje bo gosta razkril in se z njim pogovoril o spominih na leta, ko je bil tako mlad kot na fotografijah. Če bo v studiu gostja, se bo rubrika imenovala Ko bila sem majhna deklica, če pa bo moški, bo ime rubrike Ko sem še majhen bil... V rubriki Smeh ni greh bo prostor za bolj ali manj stare šale.

Iz grdega račka v lepotico

Temnolasa igralka Salma Hayek si med odraščanjem v Mehiki niti v sanjah ni predstavljala, da bo nekoč privlačila toliko pogledov. 40-letnica je dejala, da še danes ne more verjeti, da v ZDA velja za spolni simbol, saj so jo nekoč imeli za grdega račka. »Visoka sem 155

centimetrov, v Mehiki pa je pomembno, da si visok. Odraščala sem v svetu, kjer ni bila pomembna samo višina, ampak tudi bela polt, svetli lasje in modre oči. Sama sem zelo temna, imam rjave oči in lase ter sem zelo majhna. Ljudje so večkrat govorili, da je nizka rast deformacija, zato sem bila še toliko bolj jezna na svojo višino,« je razkrila Salma. Lepotica, ki je zaročena s poslovnem François-Henrijem Pinaultom, pa je razkrila še nekaj – da pričakuje naraščaj.

Privlačna Salma

Velikonočna gmajna

Nekaj dni pred veliko nočjo je skupina Turbo Angels na radijske postaje poslala predelavo pesmi S tabo grem v gmajno. Medtem ko so za božič pripravili božični remiks, se je skupina odločila pesem prirediti tudi za velikonočne praznike. Tako je Natalija Kolšek besedilo prepsnila temu primeru, nagajivo in duhovito, s polno zajčki, jajčki, pirhi, pomarančami, čokoladami. »Gmajna« je skladba, ki ima prav gotovo največ predelav. Se vam ne zdi, da je že skrajni čas, da turboangelčki naredijo nekaj novega?

Še vedno hodijo v gmajno.

Prepeva brez sramu

Naša najuspešnejša mis Rebeka Dremelj v tem času veliko prepeva brez sramu. Brez sramu je naslov njenega zadnjega singla, ki je nedavno

prišel na radijske postaje. Besedilo zanj je napisala Saša Lendero, za glasbo je poskrbel Miro Buljan, aranžma pa je delo Mihe Hercoga. Tim, s katerim Rebeka sicer še ni sodelovala, se je že pri prvem poskusu izkazal za uspešnega. Rebeka je novo skladbo opremila tudi

Vedno polna energije

z videospotom, ki ga je 1. aprila posnela na Ptuj z ustaljeno ekipo pod režisersko taktirko Braneta Lobnika. V njem sodelujejo tudi igralci gledališke skupine DKD Svoboda Senovo in Rebekini krajanji.

Prvomajska zabava z Atomik Harmonik

Skupina Atomik Harmonik se odpravlja na morje. Najbrž so navdih za to dobili v naslovu zadnje uspešnice Toni je pa ribo ujel. Agencija Jupiter je priljubljeno turbozasedbo namreč povabila na SPRING BREAK – noro prvomajsko druženje na grškem otoku Krfu.

Tam obiskovalce čaka 6 dni nepozabne zabave, sonce, morje, veselo vriskanje in še kaj – vse tisto, kar skupina lahko ponudi. Pridružite se torej starim in mladim, ki se bodo atomikom pridružili na eni izmed dveh ladij, ki vas vas bosta popeljali soncu in morju naproti.

Zabavali se bodo na grškem otoku.

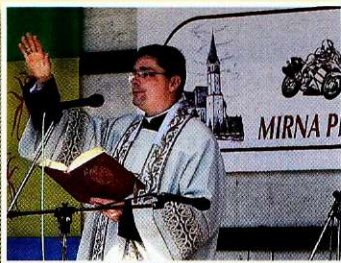

Blagoslov motorjev

Na velikonočni ponedeljek so jekleni konjički dobesedno preplavili Mirno Peč. Že v zgodnjih jutranjih urah se je z vseh koncev Slovenije razlegal hrup motorjev, ko si drveli na 9. blagoslov v Mirno Peč, ki ga je organiziral Moto klub Trebnje.

V prelepem sončnem vremenu in še lepšem dolenskem kraju oziroma župniji se je v zbrala množica motoristov. Ob 10. uri so se udeležili maše, tisti, ki jim ni uspelo priti v cerkev, pa so poklepotali s svojimi prijatelji motoristi, saj je bila vožnja v Mirno Peč za večino prva prava tura letos oziroma ogrevanje za novo sezono. Malce po 11. uri je mirnopoški župnik Janez Rihtaršič blagoslovil nekaj več kot 4.000 motoristk in motoristov ter njihove »cestne sopotnike« ter jim zaželel varno, strpno in mirno vožnjo. Navzoče je nagovoril tudi Janez Šimenc, nekdanji mirnopoški župnik, sedaj župnik v Domžalah, tudi navdušen motorist, ki je bil eden izmed pobudnikov za tovrstno srečanje.

Da je bilo srečanje motoristov veselo, so poskrbeli različni dolenski glasbeniki, poskrbljeno pa je bilo tudi za pijačo in jedačo. Poleg trebanjskega in mirnopoškega župana je zbrane motoriste pozdravil tudi Lojze Slak in jim zaigral nekaj znanih viž ter jih tako dodobra ogrel. Glede na to, da je tudi sonce grelo, se je večina udeležencev blagoslova podala še na kakšen kilometer po okoliških krajih in tako izkoristila velikonočni ponedeljek. M. P.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabljskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobitelovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Bastard iz prepričanja

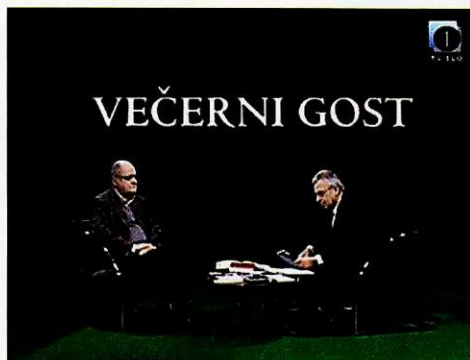
Magični gledalec

Etnolog, skladatelj in zbiralec izumirajočih besed akademik dr. Pavle Merku meni, da z izginjanjem dialektov izginja tudi naš jezik.

Za nedeljskega večernega gosta na nacionalki je voditelj Sandi Colnik izbral akademika dr. Pavla Merkuja. Osemdesetletnik iz Trsta je etnolog, skladatelj in zbiralec izumirajočih slovenskih besed.

Gost, rojen Tržačan, je sam sebe označil za bastarda, ker se ne želi odreči ničemur, kar mu je bilo dano. Po starših je podedoval pet osmink slovenske krvi, po eno osminko italijanske in furlanske ter eno osminko, za katero ni čisto prepričan. Njegova babica naj bi bila namreč izšla iz družine, ki je bila nemška ali nemškutarska, vsekakor pa je govorila nemško. Tako je akademik že v mladih letih govoril italijansko, nemško in slovensko. Slovensko sicer bolj malo, v njegovih mladih letih je cvetel fašizem in potrebna je bila previdnost. Če bi se namreč razvedelo, da doma govorijo slovensko, bi v tedanji politični situaciji njegov oče, ki je bil uradnik, in mati, ki je bila učiteljica, nemudoma izgubila službo. Šele po drugi svetovni vojni je prvič obiskal slovensko šolo, in sicer licej v Gorici, kjer je naredil maturo in se nato vpisal na ljubljansko univerzo. Odločil se je za študij slavistike, poleg tega pa je privatno študiral tudi kompozicijo. Svoj akademski naslov je pravzaprav dobil na račun glasbenega delovanja. V svoje skladateljsko delo šteje tudi opero in dva rekviema, enega od teh je namenil zase. Pravi, da je prav s tem rekviemom zaslužil več denarja kot z vsem drugim skladateljskim delom skupaj. Na italijanskih radijskih postajah so ga precej vrteli, ker je bolj vesele sorte pa tudi bolj kratek, kot nalašč torej za radio.

Akademik pravi, da gleda pri glasbi naprej v prihodnost, pri etnologiji in še posebej pri raziskavah slovenskega jezika, predvsem dialektov in starih besed, pa v preteklost. Raziskovanje dialektov se mu zdi pomembno že zaradi tega, ker na žalost predvsem pri kmečkih narodih, kamor šteje tudi Slovence, le-ti naglo izginjajo.

Po njegovo čedalje hitreje izgubljam teren, kajti meni, da so dialekti tisti, ki so skozi tisočletje obdržali slovenski jezik; književni se je razvil šele v devetnajstem stoletju in je kot vsak književni jezik umeten v nasprotju z dialekti, ki so živi. Moti ga precej mačehovski odnos jezikoslovcev iz osrednje Slovenije do jezika naših zamejcev, pri tem pa omeni, da odnos do našega jezika tudi v središču Slovenije ni veliko boljši. Pri tem nosimo svojo krivdo tudi novinarji, je prepričan akademik, ki pravi, da je prvi novinar, to je Jurčič, začel prvi kvariti naš jezik.

Sicer pa je glede jezika pri nas še vedno določen predsodek, meni Merku. V dokaz je navedel svojo knjigo pisem, ki sta si jih dve plemkinji, mati in hči – s tem da je bila mati Nemka, obe pa poročeni z italijanskima plemičema –, pošiljali in pisali v slovenščini. V Ljubljani naj bi bili jezikoslovci celo prepričani, da so pisma iz druge polovice sedemnajstega stoletja ponaredek. Omenjena pisma namreč precej omajajo splošno ponavljano prepričanje Franceta Kidriča o »ubogi gmajni«, češ da je plemstvo v naših deželah govorilo izključno v tujem jeziku in so slovensčino uporabljali le tlačani in druga revščina.

Skratka poučna, šegava in lahkotna oddaja, kot nalašč za praznike, ki so za nami. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Ključ do sreče bo lep konec prejšnjega tedna. Preživeli ga boste v dvojci, in če pogledate naprej, boste videli, da se vam s to osebo zelo dobro piše. Lahko da si imata še kaj pomembnega povedati, vendar pustite času čas.

Bik
21.4.-21.5.

Pazite na vse, kar je drugačno, saj boste le tako lahko prepričani, da se vam ne bo zgodilo nič nenavadnega. Nekdo vam bo naredil neizmerno veselje. Začnite misliti s svojo glavo in ne sprašujete kar naprej za nasvet drugih. Veselo bo.

Dvojčka
22.5.-21.6.

V začetku tedna vas bo presenetilo povabilo na prijeten večer v družbi prijateljev in znancev. Kako tudi ne, saj ste imeli povsem druge načrte – delo. Petek popoldne bo zato nekoliko napornjši, kot ste mislili.

Rak
22.6.-21.7.

Vaše prijetno domače okolje bo pripomoglo k dobremu počutju vseh navzočih. Zelo zanimivo bo, ker vas bo prišel obiskat nekdo, ki ga že lep čas niste videli, in boste zato resnično presenečeni. Natančno načrtujte svoje aktivnosti.

Lev
22.7.-21.8.

Začetek tedna bo verjetno zelo zanimiv. Ljubezen deluje na skrivnostne načine, pustite se presenetiti. Imeli boste veliko energije, zato se vam bodo kar čudili. Polni boste optimizma, zato boste lahko začeli nove posle, ki vam bodo prinesli dobiček.

Devica
22.8.-21.9.

Če boste neodločni, vas lahko to udari nazaj. Bodite veseli, da vas ljudje občudujejo in spoštujejo, vendar pomislite, ali so do vas iskreni. Pričakujte prekinitve in zamude pri določenem naročilu. Zavarujte svoje interese.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Razburjanje ne bo pomagalo, pomagalo bo le dober premislek in hitro ukrepanje. Z veseljem se boste spominjali vseh minulih dogodkov skupaj z nekom, ki vam je blizu in močno pri srcu. Za družabnost bo seveda največ časa v petek.

Škorpion
23.10.-21.11.

Zelo blizu boste, vendar še vedno ne boste popolnoma razumeli vsega, kar se dogaja. Srečno zaljubljeni se lahko prepustite občutkom, vsi samski pa se pustite osvajati, če do tega pride. Pri tem bodite pametni in glejte dolgoročno naprej.

Strelec
22.11.-20.12.

Na začetku tedna sami poskrbite za svojo zabavo in svet se vam bo zdel veselejši in lepši. Sreda in četrtek bosta resna – morali boste nekaj urediti in najboljše je, da to naredite kar najhitreje. Od petka popoldne bo spet zelo lepo in zabavno.

Kozorog
21.12.-19.1.

Potopite se v delo in opravke, saj ne bo pretežko, teklo bo samo po sebi. Veselite se vsega, kar lahko vidite okoli sebe. V sredo in četrtek se organizirajte in se ne vdajte tako zlahka, če vas bodo hoteli prepričati v kakšno za vas neprimerno stvar.

Vodnar
20.1.-18.2.

Vaša brezbriznost lahko razburi vaše najboljše prijatelje, zato se še posebej potrudite biti pozorni. Vrtinec dogodkov bo teden spremenil v galop in veliko dela vam bo pobralo energijo, zato boste navdušeni, ko bo končno prišel vikend.

Ribi
19.2.-20.3.

Nikar preveč ne tvegajte – imeli boste veliko dela in lahko kaj pomešate. Ko bo prišlo do odnosov, poskrbite za svojo popolno zbranost – partner bo vesel vaše pozornosti. Poskusite biti dobre volje kljub utrujenosti – se bo obrestovalo.

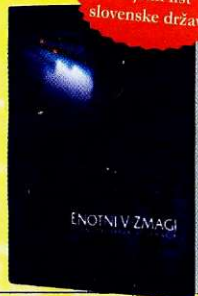
trda vezava, velikí format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

DEMOKRACIJA		IZVRŠNI ORGAN ALI OBLAST	POTONITEV LADJE	PLAZILEC IZ REDA KROKODILOV	ŽENSKO IME	EDO TORKAR	HRVAŠKA IGRALKA MARJA	DEMOKRACIJA		JOŽICA AVBELJ	IT. KOPAR MEDARDO	PERZEJEVA MAJI V GRŠKI MITOLOGJI	ANTON KOLAR	MAKEDONSKO KOLO	DEMOKRACIJA	
POLETNO OBUVALO								RAFKO IRGOLIČ			VELIK PES VITKE POSTAVE					
KDOR SE UKVARJA S POLITOLOGIJO								LINDA EVANS			MOJZESOV BRAT					
BREZBARVEN PLIN, ACETILEN						NEPRIMERNO GOVORJENJE, VEDENJE										
KRAVA Z VELIKIMI ROGMİ							PAUL NEWMAN	MOŠKI, KI LOVI RIBE	NOČNA PTICA				OBLIKA IMENA ZDENKO	ŠVICARSKI ZDRAVNIK THEOPHILE	MALAJSKA BLAZNOST	
AVSTRISKA POROČEVALNA AGENCIJA					SPREMEMBA ORGANIZMA											
KALCIJEV IN TITANOV SILKAT					GAMSI BIVOL				OTTO ECKMANN			STALNO PREBIVALIŠČE				
REKA V FRANCIJI (IZ ČRK TONI)							BRANE IVANC			KRAJ V OBČINI DOMZALE						
SLOVENSKI RADIJSKI NOVINAR SAŠO										REKA V SIBIRIJI (IZ ČRK ELENKO)						
ALEŠ VALIČ				OBLIKA IMENA ANICA						DEL ROKE MED ZAPEDITJEM IN KOMOLCEM						GLOBOKA NEZAVEST

Rešitev prejšnje križanke

TKALEC, RIVERA, IJA, IL, KETONI, RVAR, PA, RAOS, KRAP, PRETKANKA, RENA, RANTA, TAL, STISKANJE, LAMA, TEMAX, JADRO, NM, ČAD, FE, EO, BEA, MATE, ANAND, ALN, ONON, BORSE, ROD, OKRA, ISAK, ILSE, RA, OTTO, PETR

Nagrajenci 13. številke

- 1. nagrada:** JAKA ŠIRCELJ, Gortanova 9, 1000 Ljubljana
- 2. nagrada:** ALEŠ BRINAR, Riharjeva 32, 1000 Ljubljana
- 3. nagrada:** VID MOČNIK, Ul. Ivana Hribarja 27, 4207 Cerklje

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 19. 4. 2007 pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **9.4.1626** je umrl angleški filozof in politik Francis Bacon. Rekel je: »Zakoni so kot pajčevina, ki lovi mušice, muhe pa jo raztrgajo.«

> **9.4.1854** se je v Pavii v Italiji rodila slovenska pesnica in pisateljica Pavlina Pajk, ki si je pridobila sloves prve slovenske borke za emancipacijo žensk.

> **10.4.1860** se je v Sežani rodil slovenski politik Gustav Gregorin. Bil je med vodilnimi slovenskimi politiki v Trstu pred I. svetovno vojno.

> **10.4.1919** so ubili mehiškega voditelja gibanja za agrarno reformo Emiliana Zapato.

> **11.4.1915** so na sestanku slovenskih in hrvaških liberalnih politikov v Trstu sklenili, da se bodo bojevali za celovitost slovenskih in hrvaških dežel ter prosili za politično pomoč carsko Rusijo. Rusija jih je zelo razočarala. Odklonila jim je pomoč.

> **11.4.1945** so v Moskvi sklenili jugoslovansko-sovjetsko pogodbo o povojnem sodelovanju.

> **11.4.1951** je predsednik ZDA Harry Truman razrešil generala Douglasa MacArthurja s položaja vrhovnega poveljnika oboroženih sil v Koreji, ker se je zavzemal, da bi vojno razširili na Kitajsko, po potrebi tudi z atomskimi bombami.

> **11.4.1992** je prisegla prva generacija slovenskih vojakov. Tako je Slovenija po osamosvojitvi vzpostavila lastno vojsko.

> **12.4.1869** se je v Ljubljani, v družini premožnega trgovca, rodil Rihard Jakopič, duhovni vodja slovenskih impresionistov.

> **13.4.1855** se je v Poljanah nad Škofjo Loko rodil slovenski slikar Jurij Šubic.

> **13.4.1917** so v Ljubljani ustanovili odbor za obnovo Goriške, ki je bila v prvi svetovni vojni prizorišče hudih bojev na soški fronti.

> **14.4.1865** je bil v gledališču ustreljen ameriški predsednik Abraham Lincoln.

> **14.4.1877** se je v Novem mestu rodil jezikoslovec Rajko Nahtigal, prvi predsednik SAZU.

> **14.4.1942** so nemške oblasti začele zbirati koroške Slovence za izgon v Nemčijo.

> **14.4.1989** se je v Sloveniji začela javna razprava o ustavnih spremembah.

> **15.4.1818** se je v Brucku v Avstriji rodila prva slovenska pesnica Fany Hausmann.

> **15.4.1968** je ljubljanska televizija začela oddajati večerni dnevnik v slovenščini. S tem se je slovenščina v javnem in političnem življenju simbolično izenačila s srbohrvaščino.

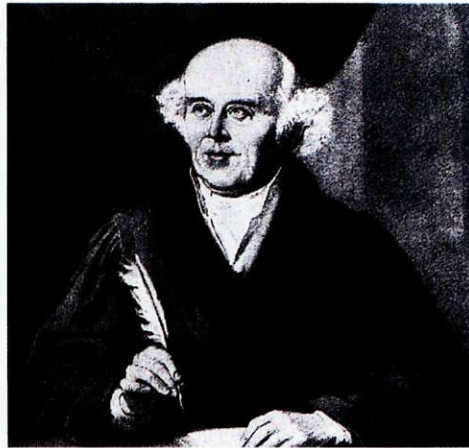
> **15.4.1991** so se začeli v Poljčah na Gorenjskem tečajji za inštruktorje in komandirje v učnih centrih Teritorialne obrambe na lgu in v Pekrah.

POGLED NAZAJ (OD 9. 4. DO 16. 4.)

Utemeljitelj homeopatije

Utemeljitelj homeopatije, nemški zdravnik Samuel Hahnemann, se je rodil **10. aprila 1755**. Terapevtski način, ki je temeljil na zakonu podobnega (*similia similibus curantur*), je utemeljil leta 1796. Sklepal je, da bi bilo vse bolezni najbolje zdraviti s sredstvi, ki so pri zdravih ljudeh izzvala znake, podobne znakom bolezni, ki naj bi jih z njimi zdravili.

Da bi dokazal svojo teorijo, se je lotil praktičnih poskusov. Menil je, da veliki odmerki zdravil poslabšajo bolezen, zato bolje delujejo, če jih razredčimo. Zaradi tega je večina homeopatov verjela predvsem v učinkovitost neznatnih odmerkov. Homeopatska zdravila se sicer pripravljajo iz matičnih tinktur, navadno so to zeliščne ali mineralne snovi, ki jih večkrat zaporedoma razredčijo.

Za večino bolnikov in nekatere zdravnike je bila homeopatija blaga in dobrodošla alternativa za puščanje krvi, močna odvajala, različne kemikalije in druge agresivne terapije tistega časa. Homeopatsko zdravljenje ima precej privrženecov. Obstajajo številna nacionalna in mednarodna združenja, med katerimi je znana Mednarodna zveza za homeopatsko medicino, ki ima sedež v Bloemendaalu na Nizozemskem.

Slovenstvo in avtonomisti

Člani Jugoslovanske socialnodemokratske stranke, ki se niso strinjali s politiko jugoslovanskega integralizma (Albin Prepeluh, dr. Dragutin Lončar in Franc Erjavec), so izstopili iz stranke in **11. aprila 1921** izdali prvo številko svojega glasila Avtonomist. Njihov krog se je kmalu preoblikoval v politično organizacijo, saj je iz njega 1. junija 1922 nastalo Združenje slovenskih avtonomistov.

Združenje je zelo odločno nasprotovalo ideji o narodno enotni jugoslovanski državi. Pred volitvami v Narodno skupščino 18. marca 1923 je Avtonomist posebno poudarjal, naj volivci pokažejo vrata vsakomur, ki ne priznava, »da smo Slovenci sam svoj narod«, zlasti še »če mešetari okoli vas z nekim jugoslovanskim narodom in slepari s slovenskim plemenom«.

Združenje slovenskih avtonomistov se je oktobra 1924 preoblikovalo v federalistično usmerjeno Slovensko republikansko stranko kmetov in delavcev, Avtonomist pa se je preimenoval v glasilo te stranke Slovenski republikanec.

Neuspešna združitev

Na združitvenem kongresu SLS+SKD so **15. aprila 2000** za predsednika nove stranke izbrali dr. Franca Zagožna. Marjan Podobnik, Lojze Peterle in dr. Andrej Bajuk so postali podpredsedniki združene stranke.

Novi stranki je skupaj s SDS kmalu uspelo oblikovati novo slovensko vlado, ki jo je vodil Andrej Bajuk. Vlada se je odločno zavzemala za spoštovanje odločbe ustavnega sodišča

o dvokrožnem večinskem volilnem sistemu, saj je prišlo do njenega oblikovanja na podlagi takšnega dogovora. Ker pa se je strankino vodstvo skupaj s poslanci povežalo v parlamentu proti lastni vladi in v ustavo zapisalo, da se v Sloveniji voli po proporcionalnem volilnem sistemu, je veliko članov stranke na čelu z Andrejem Bajukom in Lojzeto Peterletom izstopilo in ustanovilo Novo Slovenijo. Končni rezultat nasprotij je bil izredno slab izid pomladanskega bloka na naslednjih državnozborskih volitvah.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti intereso javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karšno koli drugo prepričanje.

št. 11/63

Kje je bila Črna vdova (3)

Želel bi navesti nekaj pripomb na članek, ki ga je v angleščini napisal gospod Ginter Slamer in je bil preveden v slovenščino ter objavljen v Demokraciji 15. marca pod naslovom: »Kdo je bila Črna vdova (2)«, če mi boste dovolili nekoliko polemike.

Jasno je, da je mlad fant veliko prestal, preden je prišel v Avstralijo, vendar ni bil edini, ki je moral trpeti grozote poveljnega komunističnega terorja. Slovenščina prav gotovo ni bila nič kriva, da jo je hotel na vsak način pozabiti in mu je to tudi uspelo. Med mnogimi drugimi sem bil tudi sam na Teharjah med domobranci in vem, da so bili v spodnjem delu taborišča zaprti ljudje, ki so jim partizani rekli »nemškutarji«. Imel sem izjemno srečo, da mi je uspelo 21. junija 1945 pobegniti. En teden sem bil tudi v Starem piskru, ker so me pri Zidanem Mostu znova ujeli, a sem se z nepopisno zvijačo rešil tudi od tam. Istega leta kot

Zakaj se ne vrnem

Pišete mi, zakaj se ne vrnem, da je tujina kot mačeha in domovina kakor zdravje ...

Zakaj se ne vrnem?

Ne bom se več vrnil.

Tukaj na drugem koncu sveta, to stran morja bom ostal, kamor me je zanesla ladja krivičnega izgnanstva, na katero sem se moral vkrcati s culo svojega otroštva in mladosti, nesoč jo v svet kot mrtvega otroka, ki ste ga vi umorili.

Ne bom se več vrnil, tukaj bom živel, delal in se staral in tukaj umrl in tukaj bom pokopan; ne na pokopališču rodne Sevnice, v gaju vrh sončnega hriba nad Savo, ki teče po dolini mojega otroštva, med sadovnjaki in vinskih goricami in se iz objema bujnih gozdov zliva v večnost; ne bom slišal v grobu njenega šumenja, pritajenega, važnega in svetega, kot je šepet umirajočega, ko svojim dragim sporoča skrivnosti svojega življenja in smrti.

Ne bom se več vrnil, na pampski ravnini bo moj grob,

med osatom, kot drevje visokim, me bodo zagrebli, med samotnimi ambuji bo moja gomila, med kriki neznanih ptic moj tihi dom; ne med grobovi babic in dedov, mojega rodu, oh, mojih ljudi, med okostji in lobanjami nesrečnih Indijancev in kreolov in španskih osvajalcev, ubežnikov in pustolovcev in bednih izgnancev, kot sem jaz, bom ležal, in še mrtev mislil nate, domovina, čakal tvoje tolažbe in ljubezni, sanjal o povratku in snidenju, hrepenel, da se spet mojega prahu dotakne kri mojega rodu.

Ne bom se več vrnil, moje poslednje domovanje bo tukaj, kjer se v dolgih samotnih nočeh izpod zemlje slišijo vzdihni domotožja in izgubljenosti, kriki poslednjih pozdravov, tulež nasilnih slovesov za vedno, kjer med zapuščenimi rušami blodijo angeli izgubljenja z odsekanimi perutmi, z izvotljenimi prsmi in ugaslimi očmi, oblečeni v črne halje žalosti, tako črne žalosti, dragi domači, kot je bila pod mrtvaškim prtom mati, joj, njeno belo obličje, ko sem se od doma za vedno poslovil.

Branko Rebozov, Argentina

Ginter sem prišel z ladjo Skaugum v Sydney in bil poslan v taborišče v Bathurst. Na delo sem bil poslan na majhno železniško postajo blizu mesteca Dubbo. Šotoril sem ob železniški progi in kot polnoletnik dobival minimalno plačo za državne uslužbenke, po 5 tednih avstralskih funtov in še dva funta dodatka na teden, ker sem šotoril. Kot mladoletnik je Ginter pač dobival manj, vendar zagotovljeno osnovno plačo in ne »next to nothing«, kot pravi on. Vsako leto se mu je plača povečala. Ni bil samo on prikrajšan in na minimalni plači, pač pa vsi, med drugimi moja žena Lidijana Bizjak, ki

ji je bilo tedaj dvajset let. Delala je v bolnišnici, kjer se je učila za bolniško pomočnico (nursing aid) in je dobivala poleg hrane in stanovanja samo po en funt in pol na teden. Konec leta je imela na banki prihranjenih 60 funtov.

Za naju ni bila materinščina nič kriva, da bi jo morala iz sovraštva do tedanjega režima in težav, ki sva jih pretrpela, preden sva prišla v Avstralijo, zavreči. Pri naši hiši smo vedno govorili samo slovensko razen iz vljudnosti, če smo imeli na obisku angleško govoreče osebe, in to še vedno počnemo. Kako zelo ponosna sva bila na najina sinova, ko sta bila po zaključnih maturah prvokrat v Sloveniji na obisku po več mesecev in

sta nama povedala, da so ju ljudje spraševali, iz katerega kraja v Sloveniji sta doma. Bojana so celo so-tečajniki na smučanju v Kranjski Gori spraševali, ali je Ljubljčan.

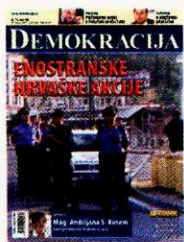
Ker mi ni bilo treba plačati vožnje v Avstralijo, sem moral podpisati pogodbo, da bom ostal na delu dve leti, in to sem kljub majhni plači tudi naredil. Ginter se tega ni držal in se je po težavah z zdravjem zaposlil kar v bolnišnici. Sodeč po njegovem naslovu mu ni bilo ravno slabo v tej deželi, saj Wahroonga spada med »boljša« sydneyjska predmestja. Midva z ženo vse od leta 1961 še vedno živiva v delavskem predelu mesta (A.T. Švigelj; 9 Galton St., Smithfield 2164, N.S.W. Australia), ▶

▶ prav blizu tovarne Dušana Lajovca ter sva vesela in zadovoljna v novi domovini. Še vedno se tako midva z ženo in sinova pišemo Švigelj, sicer brez strešice na »S«, ker angleška abeceda pač ne pozna šumnikov. Nikoli nismo čutili potrebe po tem, da bi spremenili priimek, čeprav Avstranci ne vedo, kako bi ga izgovorili. Ginter je, kot kaže, to smatral za potrebno. Poznal sem nekdanjega predsednika Slovenskega društva v Sydneyju, pokojnega Ivana Koželja, doma iz Celja, čigar starši so bili prav tako v taborišču Teharje, in je izginil brez sledu leta 1945. Nikdar se ni sramoval ne imena ne slovenščine. Ljudje smo pač različni. Mi smo ostali ponosni Slovenci in smo hkrati zelo hvaležni Avstraliji, da nas je sprejela in nam ponudila vse možnosti za preživetje.

Ko sem prebral Slamerjevo pismo, se nisem mogel premagati, da ne bi napisal svojih občutkov o vsebini pisma.

A.T. Švigelj, Smithfield, Avstralija

št. 13/34

Načrt privatizacije Telekomu je jasen (1)

V Demokraciji je bil objavljen zanimiv pogovor z državno sekretarko na ministrstvu za gospodarstvo. Logični so argumenti za iskanje strateškega partnerja v Telekomu. Prav tako je sprejemljiv odgovor

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpki val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIODMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

na vprašanje novinarja o doseženi ceni pri prodaji SIJ. Govori o optimalni pogodbi, saj so bistveno bolj kot cena pomembna vlaganja. Slovenija je na področju tujih naložb na zadnjem mestu med državami EU. Sedaj ko poznamo že kar nekaj rezultatov tranzicije (siromašenje podjetij in odpuščanje delavcev s ciljem notranjega prevzema), lahko razumemo tudi odgovor glede prodaje Mercatorja. Mag. Andrijana Starina Kossem je dejala, da je bila kupnina z naložbo na borzni trg že močno oplemenitena. Učinki so torej pozitivni, pa ne le za prodajalce, ampak tudi za vodstvo Mercatorja, ki se je z lastninjenja pod mizo usmerilo v širitev in razvoj.

Slovenija je tudi pred oktobrom 2004 opravila nekaj odmevnih prodaj državnega premoženja. Posebej izstopa Lek, za katerega je že v času prodaje direktor Krke dejal, da bi cena morala biti vsaj za polovico višja. O nadaljnjem razvoju Leka so bile bojazni očitno odveč, glede cene pa lahko rečemo, da je bila transakcija močno vprašljiva.

Prodajo državnega premoženja v preteklosti pregleduje komisija DZ. Zato bom nekaj dodal le o dveh aktualnih projektih. Tako kot so me prepričali argumenti državne sekretarke, me je presenetila izjava, da je ta čas cena Telekomovih delnic na borzi strašno visoka. Mislim, da je to lahko strokovna izjava, ki pa ni v pomoč bodočim prodajalcem.

Pri drugem projektu se bom osredinil na jeklarsko družbo SIJ. Odgovor državne sekretarke lahko razumemo tudi tako, da sama cena prodaje ni dovolj visoka. Pomagal si bom z izjavo dr. Jožeta Pučnika. Veliki demokrat in najodločnejši osamosvojitelj Slovenije je leta

2002 zapisal: »Zato imamo tudi v SDS obilo možnosti razvijati kritiko in pozitivne predloge na ideji družbene zaveze kapitala in vseh paradržavnih skladov.« Poznam razmere glede 5.500 malih delničarjev družbe SIJ na Jesenicah. Večina je vložila listine za neizplačane plače v času krize. Zapostavljanje te lokacije pa sega še v federacijo, saj je kar deset let zamujala graditev elektrometalurgije. Nova tehnologija je že v dveh letih omogočila odkup posojil v višini 11 milijonov dolarjev. V devetdesetih letih pa je prišlo do izgube trgov.

Tudi samostojna Slovenija kljub pomoči ni omogočila normalnega razvoja, saj je bilo treba do leta 1999 plačevati mnogo višjo ceno za električno energijo kot v tujini pa tudi carine za pomembne surovine. Šele usta-

vitev dobave iz JEK Hrvaški je omogočila evropske cene tudi za Acroni. Z novim lastnikom bodo zaposleni v družbi lahko soglašali, če bo razvoj šel naprej, a mnogi med njimi so tudi oškodovani mali delničarji. Nezadovoljni sodelavci niso spodbudni za podjetje, še mnogo več je prizadetih državljanov, ki se upravičeno čutijo izigrane. Naslednice železarne že nekaj let ustvarjajo dobiček, zato imajo po 15 letih tudi mali delničarji pravico vsaj do nominalnega unovčenja listin kot nadomestila za neizplačane plače.

Ernest Pušnik, Hrušica

Pozna odlikovanja

Letošnji dobitnik Glazerjeve nagrade, najvišjega priznanja na

HERALDIČNO GENEALOŠKO IN VEKSILOLOŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE GROSLOVNO RODOSLOVNO IN ZASTAVOSLOVNO HERALDICA CROATICA

heraldica slovenica
vabi na TRADICIONALNO SVEČANOST
V POČASTITEV DNEVA
SLOVENSKE ZASTAVE

v nedeljo, 15. aprila 2007, ob 14.00 uri
na GEOSS-u v Spodnji Slivni pri Vačah.

Sv. maša za domovino bo ob 10. uri v cerkvi Sv. Andreja na Vačah daroval beograjski nadškof dr. Franc Perko v.p.
Ob tej priložnosti bo blagoslovil tudi vse zastave.

Brezplačni oglaš

VKF RENZEL d.o.o.
Prečna ulica 11
2000 Maribor
Tel.: 02 48 00 602
Fax: 02 48 00 604

Reklamna stojala
Izdelki iz akrilnega stekla
Promocijski pulti
PVC profili za cene
Alu klip-klap stojala
Expo oprema...

Naročite brezplačen katalog

www.vkf-renzel.si

področju kulture v Mariboru, je Žarko Petan.

Pisatelj, režiser in aforist je ob prejemu nagrade dejal, da je tako postal tudi slovenski pisatelj. Izdal je več kot 65 knjig. Priznanja je, kot je dejal, zelo vesel, saj je poleg več priznanj to njegova prva slovenska nagrada za literaturo. Bil je na žalost bolj priznan v tujini in tam prejel tudi več nagrad kot v domovini. Tudi njemu takratna oblast ni bila naklonjena in tako je prav, da mu priznanje ali odlikovanje podelijo še za časa življenja, saj je s svojim obsežnim opusom veliko storil v slovenskem prostoru. Žal se je zgodila krivica tudi pokojnemu gospodu Leonu Štuklju. Tudi on je bil v tujini bolj priznan in spoštovan kot v domovini. S svojimi velikimi dosežki na področju športa je postal opaznejši šele po osamosvojitvi in je zato na neki slovesnosti dejal, da ne ve, zakaj se hočejo nekateri politiki na vsak način fotografirati ob njem, in to prav tisti, ki mu nekaj niso

bili naklonjeni. Njegov lik je in bo zapisan v zgodovino velikih dosežkov na področju športa.

Spominjamo se tudi dr. Jožeta Pučnika, ki mu tedanja vlada prav tako ni bila naklonjena. Sedaj se ga je vrh slovenske politike spomnil na simpoziju, ki ga je priredil Inštitut dr. Jožeta Pučnika, ustanovljen v lanskem letu. Gospod Aleksander Zorn je dejal, da je bil Pučnik komparativist, da je veliko let po krivici preživel v zaporu in da je Slovenijo popeljal v demokracijo. V enem od časnikov sem prebral, da je bil pregnanec kot Trubar, mučenik lastnega prepričanja kot Kocbek, brezdomec kot Kette in Murn, neposredna žrtev totalitarne agresije, kot sta bila Kajuh in Balantič. Podelili so mu posmrtno odlikovanje, ki pa so ga svojci zavrnili in ga niso sprejeli. Menim, da so se prav odločili, saj bi si Pučnik to odlikovanje zaslužil za časa življenja. Toda žal je tako, časi se spreminjajo, posamezniki pa so žrtve takšne in drugačne oblasti.

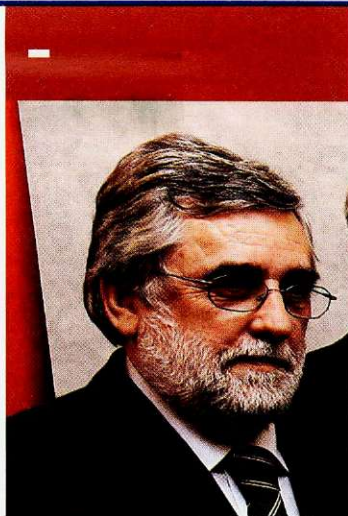
Alojz Gomboši, Maribor

Ko mačku stopiš na rep ...

Marija Vodišek

... zamijavka. Še ne dolgo tega je Janez D alias Janez. Drnovšek, predsednik države, v svojih spletnih sporočilih, v katerih predvsem blati in se izživlja, z mačko in njenim repom primerjal premierja Janeza Janšo. Menim, da se že dolgo ta prisposodba nanaša predvsem na Janeza Drnovška. Vseh njegovih preštevilih »spletnih« obtoževanj, poniževanj vsega in vsakogar, ki izjavi nekaj, kar njegovemu veličanstvu ni pogodu, ne moremo naštevati, ker si večina niti ne zasluži večje pozornosti trezno razmišljajočih državljanov. V Delu, 31. marca 2007, je bil v rubriki Na kratko objavljen spet eden duševnih izlivov njegove spletne strani. Nanaša se na afero Sova. Loteva se »domačih negativcev«, ki so izkoristili njegovo odsotnost (sic) in na čelu z njihovim poglavarjem (Janezom Janšo) ter pomagači brskajo po blatu in uničujejo državne institucije. Potem pa so tu še »pridni ter zastrašeni mediji«, ki nabirajo neresnice, polresnice, laži, vse jim pride prav, da je le blato za metanje. Pa še: »Poveljniku naših zlobnežev ni nič sveto.« Menim, da predsednik države uporablja govorico plemenskih vračev oz. šamanov, ki zavestno poneumljajo svoje podložnike. Mar Janez Drnovšek v svoji aroganci pozablja, da nima pred seboj le »črede« svojih somišljenikov in svetovalcev, temveč ljudi, ki znajo uporabljati svoje možgane in ne nasedajo njegovim fantazijam? Na svoji spletni strani si predrzne spraševati, kakšna je cena Janševe duše. Ga je Janez Janša že kdaj vprašal, kolikšna je cena njegove? Premier in njegova vlada sta odgovorna za vse svoje službe, tudi za Sova, pa če je to Drnovšku in njegovim prav ali ne. Kdo se torej boji Sove, predvsem pa vpogleda v arhiv nekdanje Službe državne varnosti oz. Udbe in ZAKAJ? Iztok Podbregar, Drnovškov dolgoletni in še sedanjí zaupnik ter predstojnik Sove pod tremi vladami in še pod sedanjo, je ogorčen nad javnimi obtožbami pravosodnega ministra, čeprav slednji ni rekel nič, česar ne bi mogel dokazati. Kako lahko Iztok Podbregar trdi, da je bil NAJOBČUTLJIVEJŠI del arhiva SDV že v večji meri izroččen? Kako ve, kateri so ti »najobčutljivejši deli«, če ni imel pooblastila za pregled dokumentov SDV? Dobro podkovani pravniki dokazujejo, da parlamentarna komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb, pa vseeno, kakšna je njena sestava, nima pristojnosti za nadzor nad vladno skupino. Vlada je odgovorna za delo svojih služb, katere del je tudi Sova, in nihče drug. Menim, da sedanji parlamentarni nadzornik Dušan Kumer (SD), ki po lastnih izjavah »nič ne ve«, ni nič boljši od Davorina Terčona. V mandatu 94–98 sva bila s Kumrom ljubljanska mestna svetnika, on ZLSD, jaz SDSS. Ob neki obravnavi informbiroja je nam, predrznim razpravljavcem, zabrusil, da nas to nič ne briga, ker je bil to »znotrajpartijski obračun«. Kakopak, mi nevedneži tega do takrat nismo vedeli. Nam je predsednik države Janez Drnovšek kdaj povedal, kaj se je na svojih obiskih pogovarjal s predsednikom Hrvaške Stipetom Mesičem? Je uspešno reševal naša medsebojna razhajanja? No, do sedaj od teh srečanj ni bilo nobene koristi, vsaj za Slovenijo ne!

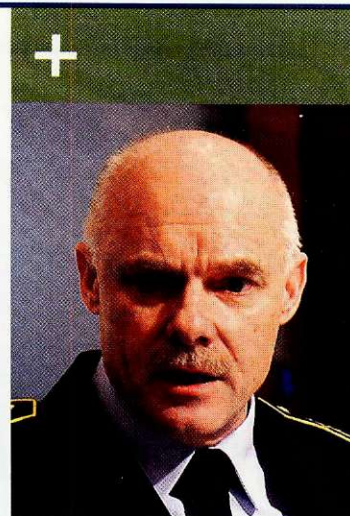
Politični semafor

Dolg jezik? Čeprav je vodja komisije za nadzor nad varnostno-obveščevalnimi službami Dušan Kumer zatrdil, da informacije o dogajanju na Sovi medijem ni posredoval on, se zdi, da to ne drži. Kumra namreč v zadnjem času pogosto videvamo v družbi Roka Praprotnika, novinarja, ki je objavil novico o vladni komisiji, ki nadzoruje Sovo. Nazadnje ju je bilo mogoče videti skupaj po nedavni Kumrovi tiskovni konferenci, po kateri je Praprotnik urno smuknil v Kumrov kabinet.

Zanima ga Mitič Poslanec Zmago Jelinčič je na vlado naslovil zanimivo vprašanje, ali drži, da je bil Dragan Mitič, sin vodje proti-obveščevalne službe nekdanje JLA v Sloveniji, v prejšnjem mandatu predviden za direktorja Arhiva RS z nalogo, da bi v arhiv prenesel, pregledal in uničil določeno gradivo. Jelinčiča tudi zanima, ali drži informacija, da je bil Mitič povezan z nekdanjo SDV, in ali se zdi vladi primeren za opravljanje funkcije na ministrstvu za kulturo.

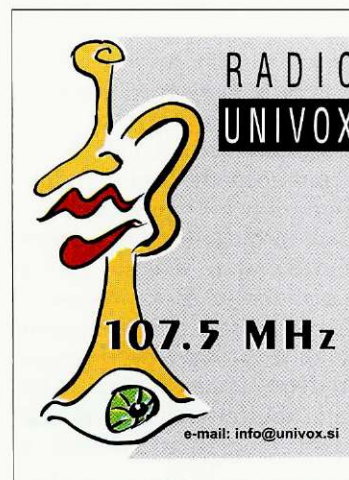
Prvi policist Direktor policije Jože Romšek si zasluži pohvalo za to, da je njegovim policistom uspelo odkriti vlomilce v stanovanje člana Drnovškovega Gibanja za pravičnost in razvoj. Kot so odkrili, sta v stanovanje vlomila narkomana; pri enem so našli računalnik, ki je izginil med vlomom. Koliko zaslug za odkritje ima neposredno Romšek, sicer ne vemo, vendar je za dobro delo policistov zagotovo potrebno tudi dobro delo njenega vodstva.

Pahorjev naslednik?

Podpredsednik SD Igor Lukšič je že pred časom dejal, da bi bilo prav, če bi Pahor kandidiral za predsednika države, pretekli teden pa je to svoje prepričanje ponovil za Večer. »Pričakovanja ljudi do SD in predsednika Pahorja so izjemno visoka. Zdaj je treba prevzeti politično odgovornost za izpolnjevanje pričakovanj. Menim, da je prav, da Borut Pahor sprejme odločitev, da kandidira za predsednika. Za stranko bi bilo izjemno pomembno, da osvoji položaj, ki ima v zavesti ljudi veliko pomembnejšo vlogo, kot mu pripada po ustavi. Predsednik je najbližja moralna avtoriteta, je nekdo, ki pokaže, kaj je prav,« je dejal Lukšič. Čeprav bi se lahko v ozadju takšnega prepričevanja Pahorja skrivala tudi Lukšičeva želja, da v primeru Pahorjevega odhoda na predsedniški položaj prevzame njegovo mesto v stranki, se vendarle zdi, da ima Lukšič na neki način prav. Biti predsednik države je predvsem z vidika morale

pomembna in ugledna funkcija, ki bolj kot operativne sposobnosti tistega, ki jo zaseda, zahteva moralno avtoriteto in modrost. Pahor, ki nikakor ni operativec, je za to sicer še nekoliko mlaj, ima pa vse možnosti, da bi bil nekoč lahko dober predsednik. Poleg tega ni rečeno, da se mu bo priložnost, da postane predsednik, še kdaj ponudila. A. K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR / 6.200,00 SIT
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	27,95 EUR / 6.700,00 SIT
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR / 4.990,00 SIT
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR / 8.500,00 SIT
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR / 4.900,00 SIT
☐ NOVO Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR / 7.668,48 SIT
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR / 5.741,77 SIT
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR / 3.906,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR / 6.727,00 SIT
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR / 990,00 SIT
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR / 10.850,00 SIT
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR / 4.991,00 SIT
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR / 5.300,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR / 4.449,00 SIT
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR / 6.696,00 SIT
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR / 4.232,00 SIT
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR / 3.840,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR / 6.460,00 SIT
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR / 4.400,00 SIT
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR / 3.000,00 SIT
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR / 2.500,00 SIT
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR / 2.000,00 SIT

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana
ali na faks 01 230 06 61.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom:
Cene so preračunane po tečaju zamenjave:
1 EUR = 239,64 SIT.**Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Fantje, petek je.
Kje ste?

Popravljam pipo!
Pridem.

Končujemo reklamo.
Pridem čez pol ure.
Še preden Jure
popravi pipo. Stavim!

Takoj pridem,
samo še avto parkiram.

PRITISNI

GOVORI

Ej, jaz sem na rentgenu.
Ne sprašujte ...
Uuu, kakšna sestra ...

NOKIA
Connecting People

Z VSEMI NAENKRAT!

Predstavljamo vam novo storitev Pritisni in govori s katero se lahko kot po "walkie-talkieju" v promocijskem obdobju **brezplačno** pogovarjate z več sogovorniki hkrati.
www.mobitel.si/PG

